

T. Igor Csaba

A KATALIZÁTOR

A borítókép Farkas Dorottya grafikája

T. Igor Csaba

A katalizátor

Két történet

TARTALOM

Első történet Eördögh Művek

Második történet A katalizátor

A hangverseny. Az idegenek
Kati
Négy nap
A krónika. Első rész
A hasznos ablak
Az egyik titok
A nyomozó ezredes
Úti készülődés
Ferdinánd
Úton
Egyedül
Vastagodnak a dolgok
Falu
Megoldás
Utószó

Első történet

Eördögh Művek

Amire Reni még nem emlékezhetett.

Ezerkilencszáznolcvankilencet írtak akkor. Decemberben megbukott a „kondukátor”.

Az előzmény abban állt, hogy Balog Timea akkor már rég szabadulni igyekezett, de nem tehette. Ellenkezőleg! Azonnal, ahogy beadta az útlevélkérelmét, amely szerint át szeretne költözni Magyarországra, megjelent náluk egy tiszt az Állambiztonságtól. Nem volt udvariatlan. Még fenyegetést sem tudott kiolvasni a hanghordozásából, csak az, aki régebbi tapasztalatai alapján már tisztában volt a dolgok menetével. Akkor még bőven Ceausescu uralkodott.

Az állását eleinte még nem vesztette el. Csak valami két hét után, amikor ugyanaz a tiszt közölte vele, hogy sajnos egy ilyen felfogású nő nem nevelheti a gyermekeket. Azt ugyan soha nem értette meg senki, hogy miféle befolyása lehet egy tanárnő mentalitásának arra, hogy a nebulók megtanulják-e a fizikát, vagy sem. Ma sem érti senki, aki az akkori esetről értesül. De ez mindenesetre megtörtént, Timea attól fogva nem taníthatott. Később még többször is megjelent náluk ugyanaz a tiszt, mindig nagyon sajnálkozva, hogy neki kötelessége ellenőrizni, miből is él az előbb említett nő.

Miből? Hát eltartják a szülei. Mégis, mit gondol ő kapitánysága? Talán kiáll az utcasarokra? Ezt természetesen nem ezekkel a szavakkal közölték, mert abból nagy botrány lett volna. Csak amúgy, szőrmentében.

Aztán eljött a december tizenhatodika, majd a huszonkettedike is. Azután pedig... hetekig nem lehetett az utcán rendőrnek színét sem látni. Annyi eszük ugyanis volt nekik, hogy legalább nem mutatkoztak. Az a bizonyos tiszt sem mutatkozott már tizenhatodika után.

Timea mit tehetett? Felült az első gyorsvonatra – akkor még volt Vigyázóváron vasút is – és irány a határ. Nem kérdezte senki, nem állította meg senki. A diplomáján kívül nem is volt nála semmi. Még az obligát „hamuban sült” pogácsa sem. Azért nem, mert a szülei nem értettek egyet azzal, hogy így hagyja el az országot. Az ország elhagyása ellen nem tiltakoztak, csak a módja ellen.

Abban az időben rengeteg volt a szélhámos, leánykereskedő, meg mindenféle egyéb lesipuskás. De neki szerencséje volt. Eggyel sem akadt össze. Ellenkezőleg, akárhol megfordult, mindenütt csak segítették. Igaz, valóban szép leány volt.

Egy hét múlva már volt állása egy neves debreceni középiskolában. Újabb három hét elteltével feleségül kérte egy kollégája, aki ugyanabban az iskolában tanított matematikát.

És nagyjából egy év múlva megszületett Reni. Vagyis, Renáta.

A kis Reninek az első emlékei arra vonatkoztak, hogy emberek, idegen emberek állnak meg a kocsija – gyerekkocsi természetesen – mellett, nézik őt és dicsérik, hogy milyen szép baba. Valóban szép is volt. Meg szerencsés is volt, mert az anyjától a szépséget örökölte, az apjától pedig a logikus elemző gondolkodás képességét.

Tizennégy éves volt, amikor egyszerre jött rá arra, hogy ő egyrészt... nő, másrészt van esze. Méghozzá sok.

Ez a két dolog együtt olyan ajándék a természettől, vagy Istentől (nagyon félve jegyzem csak meg, hogy esetleg mástól is lehet), ami mindenképpen rendkívüli eredményekre ad lehetőséget a későbbi életében.

Bár, mint az előbb jeleztem, ugyanaz az ajándék egyképp jöhet fentről is, meg lentről is. Már, ha annak, hogy fent vagy lent, egyáltalán van jelentősége egy olyan Világegyetemben, amelynek az alakja gömbhöz hasonló. Csak hasonló ugyan, inkább kissé elnyúlt léggömbhöz hasonlít, amely ráadásul az egyik végén fura módon be is van horpadva.

Ez azonban merő és meddő filozofálgatás és semmi jelentőséggel nem bír a mi Renátánk életére vonatkozóan. Nem is húzom ezzel az időt, csak még annyit fűznék hozzá az éppen elhagyott gondolatmenethez, hogy a mai világban nemcsak a klasszikus módon adhatja el valaki a lelkét az ördögnek, hogyisne, jó lenne ha azt csak tudatosan és akarattal lehetne megtenni, hanem úgy is, hogy maga sem veszi észre. És nem is tudatosan benne egészen addig, amíg benne nincs nyakig.

Az adottságnál hagytam abba. Amely adottságok szintén olyan természetűek voltak a kislány számára, hogy egészen természeteseknek tűntek. Persze... azok is voltak. Részben a szüleitől örökölt testi jegyek és egészséges életmód következményei, részben veleszületett természetes intelligencia, amelyet a gondos, szerető nevelés még tovább fejlesztett.

A tanárember mindig elfoglalt. Akár otthon van, akár az iskolában tartózkodik. Vagy dolgozatot javít, vagy éppen szolgálatos, vagy pedig felkészül arra, hogy a közeljövőben neki tanítania kell. És a diákoknak lehetnek váratlan kérdései is, amire pedig kapásból válaszolni kell tudni.

No, valamikor rég, a barmodi iskolában esett például egy olyan különleges történet, még-hozzá nagyon komoly fizika tanárral (mint emlékszünk, a Renáta édesanyja is fizikát tanított), de hasonlók megestek rengetegszer, akár a közvetlen közelemben is, és más tanár-félékkel is, szóval... állandóan mindenre felkészültnek kellett lenni.

Nos, az említett tanáremberrel pedig az esett meg, hogy miközben fizika órán javában és gyanútlanul sorolgatta az ellenállás különböző fajtáit, amelyek között létezik egy „csúszó ellenállás” is, ideérve felállt egy leányka, megkérdezve, hogy „Tanár bácsi! Mászó ellenállás nincs?”

A mi szenvedő alanyunk felpaprikázódott a szemtelen kérdésen és „Majd megmászom én magát!” válasszal intézte el a dolgot. Különben is csipkelődő-szurkálódó ember volt, a diákok között „Pöcsik” volt éppen ezért a csúfneve.

Telt-múlt az idő, a lányok annak rendje és módja szerint leérettségiztek, majd el is széledtek az akkori világ minden irányába. Jött azonban a tízéves érettségi találkozó, amikor az öregdiákok általában be szoktak számolni arról, hogy a régi, diákkori ideáljaikhoz képest mit valósítottak meg a „nagybetűs életben”.

Az említett leányka pedig már alig várta, hogy az időközben öregebbé lett Pöcsik felelésre szólítsa. És akkor imígy felelt:

– Kedves tanár úr! Miután sokáig vártam, hogy beváltsa a régi ígését, egy idő után felhagytam a reménnyel és mégiscsak férjhez mentem!

Persze óriási röhögés lett az eredmény.

Egyszóval... egy tanárnak mindig van valami éppen sürgős munkája. Ami távolról sem jelenti azt, hogy Renátát elhanyagolták volna a szülei, de hát jobbára csak este voltak otthon. Az ördög pedig köztudomásúan ritkán szokott aludni.

Így történt az is, hogy a tizennégy éves Reni egy idő óta valami kellemetlen érzés kerítette hatalmába reggelenként, amikor öltözködött. Nem volt az elviselhetetlen, csak mint mondtam, kellemetlen. Mintha valaki olyan figyelné, akinek az nem volt megengedve. Nem volt pedig egy szentfazék a mi leánykánk, szeretett viccelődni, még csípősen is néha, de ez a figyelő tekintet zavarta. Főleg azért, mert fogalma sem volt arról, hogy honnan jön.

Persze, nem is ő lett volna, ha nem határozza el, hogy szép csendesen a végére jár az ismeretlen imádónak. Így is tett.

Murvaiék – ez volt a neve a családnak az apa vezetéke után – a régi városban laktak, egy olyan udvarban, amelyhez egy jókora kapun lehetett bemenni. Az udvarból aztán jobbra és balra lakások ajtói nyíltak. Valami nem ismert (általam nem ismert) okból azokban a lakásokban főleg tanárok laktak, egyetlen bőrgyógyász orvos kivételével.

Murvaiék a jobb oldalon, a második ajtóhoz tartozó lakásban laktak. Kissé öreg volt a ház, de a földszinti lakásban három szoba volt és a mellékhelyiségek. Meg voltak tehát elégedve. Pedig ígértek nekik nagyobb, modernebb helyette, de ők szívesebben maradtak. A szomszédai is, a bőrgyógyász kivételével, általában az ugyanazon iskolában tanító tanárok voltak, hova mentek volna tehát?

Reni így nem sokat kellett nyomozzon, hamar kiderítette, hogy a megfigyelése az egyik szemközti, tehát baloldali lakásból ered. Ő is elkezdte tehát a megfigyelést.

Vele nagyjából egykorú, középtermetű srác volt a megfigyelő, semmi különleges tulajdonsággal. Kissé vastag volt az ő elképzeléséhez képest, de nem lehet mindenki maga a villámszóró Zeusz.

„No, ha ennyire szeretsz engem látni, akkor legyen számodra egy kissé érdekesebb az előadás!” gondolta Reni és amikor tehetett, tehát ő maga nem sietett és a szülei sem voltak otthon, mert korán volt órájuk – ez majdnem mindig így volt – valamennyire elhúzta az öltözködést. Dramatizálta! Nevetett hozzá gondolatban. Hiszen elméletileg tudta, hogy miről is van szó, csak éppen attól a fránya gyakorlattól volt még olyan messze, hogy attól akár a Holdon is öltözködhetett volna, ugyanúgy széthúzva „felejtve” a függönyt.

„Vajon a srác, hogy fog reagálni erre?”

Sehogy sem reagált. Maradt a megfigyelésnél, azt is diszkréten végezte.

„Vajon miért?” nem értette, hiszen a célzott öltözködéssel valamennyire fel is szabadította a fantáziát. Annál többre viszont nem ment. De a srác sem. Félős? Jól nevelt? Tudatlan még?

Egy idő után még mérges is lett az ismeretlenre. És többet mutatott neki, mint eleinte, amikor még nem tudta, hogy ki és miért figyelgeti.

Most már tudta. És elvárta volna, hogy a fiú is lépjen. Nem sokat, vagy túl nagyot, de legalább valami jelet adhatott volna magáról, hogy látta és tetszik neki.

Nem jött jel.

Közben múlt az idő, és ősz lett a nyárból. Nem lehetett már az ablak előtt álldogálni s várni valamelyes reakciót. Sok lett a tanulnivaló, és hűvösebb is lett. Bizony, Renáta egy elszánt mozdulattal behúzta azt a bizonyos függönyt. „Ha nem kellek neked, akkor ne lássál!”

De ha egy eseménysor elindul és a résztvevők jól érzik magukat benne, akkor azt mozdonnal sem lehet a továbbfejlődéstől visszatartani.

Valami tanulmányi verseny közeledett, már nem tudom, hogy fizika vagy matek? De megvan! Kémia volt.

Reni abból is nagyon jó volt. Talán még jobb mint a másik kettőből. Ezt ugyanis élvezte is. El is jutott a városi fázisba. Hiszen nem volt az számára több, mint egy akármilyen felelés egy órán.

Az adott reggelen tehát belibegett a kijelölt suliba, a kijelölt osztályba és megnézte a ki-függesztett táblázaton, hogy hova kell üljön.

Meglepi! A helyén már ült valaki. Még hozzá éppen az ő kukkolója.

– De bocs! Ide én vagyok kiírva!

A fiú egyből piros lett, mint az érett alma.

– Jaj! Elnézést! Nálunk ez az én helyem és automatikusan... – nem tudta folytatni. Ráismert. – De hiszen téged ismerlek!

Kínos szünet. Aztán:

– A szomszédból!

– Persze! Nicsak! Murvai Renáta vagyok. Én vagyok ide kiírva.

Megnézte.

– Igaz! Én meg csak úgy... mint otthon. Nagyon szégyellem! Máris megnézem! Agács Tibor vagyok!

– Persze! Én is ismerlek! Szemben laktok!

Így! Nagyon lazán. De közben mindkettőnek a nyakában dobogott a szíve.

– Akkor én megyek is a helyemre!

– Várj! Ha már így lett, nem várnál meg a végén? Mehetnénk együtt haza.

– Igaz!

Hogy aztán azok a dolgozatok milyenek lettek, arról nincs kimutatás. Pedig lehetne. Akkor legalább meg lehetne látni azokon, hogy milyen hatással van a kezdődő szexualitás és a meglepetés együtt a fiúkra és milyen a lányokra. Ámbár gyanítom, hogy a lányok közel sincsenek ilyenkor annyira megilletődve, mint a fiúk.

Aztán együtt mentek haza. Aztán még többször is találkoztak, akkor már előzetesen megbeszélve, s mentek többször erre-arra a városban, még néha azon kívül is.

Két hét után aztán sor került arra is, hogy megbeszéljék az ő közös és különleges témájukat is. Őszintén, fiatalosan, mint ahogy abban a korban lehetséges is volt.

– Tehát nekem akartál tetszeni?

– És te nem reagáltál!

– De hát tudtam én azt? Én csak gyönyörködtem. Le is rajzoltalak.

– Mutasd!

– Nincs itt! Hogy is gondolnád? Otthon van a szobámban! Biztos helyen! Ahol nem láthatja senki!

– Ezek szerint te tudsz rajzolni?!

– Igen. Meg festek is néha, de azt már nem olyan jól.

– És rám is lehet ismerni?

- Én rád ismerek!
- Mikor mutatod meg?
- Majd egyszer! Hamar. Ha nem nevetsz ki! És amikor csak kettesben leszünk! Nem szeretném, ha más is látná! Az az én kincsem! Megértheted!

Reni megértette.

- Gyere!
- Hová?
- Hozzám! Vagy nem akarsz?
- De igen! Most?
- Persze! Senki sincs otthon! A nagyok valami pedagógiai konferencián, vagy kongresszuson, vagy min vannak. Ma nem is jönnek haza! Na! Jössz?

Ment. Ekkor már november volt, annak is a vége felé, csúnya, lucskos idő és hideg is, valóban nem nagyon volt hová mennie két fiatalnak. És... elvégre éppen csak a szomszédba kellett átugrani.

Otthon jó meleg volt, ezt Renáta előre tudta. Akkor megkérdezte:

- És most? Akarsz engem most látni? Függetlenül!
- Hát persze, hogy akarlak!
- Jó! De akkor viszont behúszom azt a függönyt! Másnak nem való!

Így lett.

- Na, milyen vagyok?
- Nagyon szép! – ámuldozott a fiú. – A legszebb!

Aminthogy az igaz is volt. Mert egy szerelmes kamasznak mindennél szebb a szerelme tárgya. Hisz hová is lenne a világ, ha nem így volna?

- Gyere ide! Jó! Érints meg! Ott! Lejjebb! Lehet egy kicsit erősebben is!

A lány észrevett valami dudort a fiú nadrágján. Ami persze az adott esetben egész természetes volt.

- Levetnéd?

Levetette.

- Megfoghatom?
- Igen!
- És játszhatok is vele?

- Persze! Te is játszhatasz velem! Ott, ahol szeretnéd! És úgy, ahogy neked jó!

Ez lett tehát az a nap, amikor megízlelték a testi szerelmet. Jól érezték magukat, mert Renáta nagyon kíváncsi volt, mindenre kíváncsi volt, Tibor pedig nagyon türelmes. És szelíd.

Azután még többször találkoztak, de ritkán adódott alkalmuk, hogy azt a délutánt megismételjék. És egészen természetes, hogy annál jobban kívánták egymást.

A tragédiát ezúttal Tibor szolgáltatta. Először csak szomorúbb lett, minden találkozásuk alkalmával egyre szomorúbb. Végül kibökte:

– El kell utazzunk! Lehet, hogy nem láthatlak többet!

– Hová?

– Erdélybe! – ő nem úgy mondta, hogy Romániába, ahogy akkor a legtöbb Magyarországon élő. És ennek megvolt az oka. És Renáta tudta azt is, hogy miért? Hogy Tibornak a családja török származású, nemesi család, az egyik ősé egy Ibrahim nevű bég volt, s az a bég a fiát küldte Thököly Imrével Erdélybe, amikor a fejedelem kiszabadult Hasszán pasa börtönéből. Rasid ben Ibrahim tehát ment és ott is maradt egész hátralevő életére. Nemességet kapott valamelyik későbbi fejedelemtől, s birtokot is vele.

– És most annak a birtoknak egy részét visszakaptuk. Apám visszaperelte. Gondolom, tudod, hogy oda kell menjünk, ott kell éljünk. Jaj! Nagyon nem akarok, de másképp nem megy! Az egyetlen fia vagyok a szüleimnek! És Katira különben sem lehet számítani...

– És akkor te, aki diákolimpiákat nyertél, most elmész földet kapirgálni oda, ahol nem ismersz senkit! Mész, mint bárány a vágóhídra!

– Vágóhídra – visszhangozta Tibor is.

Renáta nem firtatta tovább. Láta, hogy a fiú amúgy is annyira el van keseredve, hogy mindjárt elsírja magát.

– És... a szüleid mit szólnának, ha... ezt az estét és éjszakát együtt töltenénk? Még egyszer! Utoljára?

– Semmit. Majd azt mondom, hogy el kell búcsúznom. Barátoktól. Ez igaz is! TE vagy az én barátom. Nincs más! Tudod!

És valóban, reggel nagy járás-keléssel az Agács család elindult életét meghatározó kalandjára. Amely nem egészen olyan lett, amilyennek elképzelték.

Renáta ekkor tizenöt éves volt. Nem lett beteg, depressziós, nem is esett ágynak, csak egész rövid időre, amit az édesanyja, akinek két nap után mindent elmondott, azonnal megértett.

– A munka! – mondta. – Nem az idő az, ami a sebeket begyógyítja, hanem a munka!

És Renáta, aki ezt akkor már nagyjából sejtette, úgy is tett. Addig is szívesen és sokat dolgozott, persze a diák munkája főként és legelső sorban nem más, mint a tanulás, attól kezdve viszont valósággal megszállottja lett a munkának. És az arcán is valami szigorú, határozottságot jelző vonás jelent meg. Amely azonban, mivelhogy nagyon szép lány volt, a szépségét még magasabb szintre emelte.

Tibor tehát eltűnt. Vagyis elment Erdélybe, egy sohasem hallott faluba, ahol a szülei valami darab földet visszakaptak. Illetve, hogy egészen pontos legyenek, visszapereltek. Mert ez történt. Agács Béla minden pénzét belelőtte abba a pereskedésbe, mindent megmozgatott, még a nemzetközi sajtót is, ami nagy szó volt abban az időben, de végül tengernyi küszködés után sikerült neki.

Renáta mindezt csak akkor tudta meg, amikor Tibor mindezeket elmondta. Jellemző volt a két szerelmesre, hogy nemcsak a lány, de maga Tibor sem érdeklődött az egész hercehurca alatt arról, hogy mi is az oka, hogy a jól kereső apa mellett egyre csak szegényednek? Amikor pedig megtudta, akkor már nagyon késő volt. Többet tudott meg az egészről Kati, a Tibor nővére. Ám igazából, őt sem érdekelte.

– Én nem bánom, ha végigviszitek, de engem hagyjatok ki az egészből. Felnőtt nő vagyok, vőlegényem van, akár holnap hozzámehelek, s meg is teszem, ha sokat baszogattok! De az világos, hogy nem megyek veletek! – nem is ment.

Akkor már csak hárman maradtak. Mivel pedig Béla inni kezdett, valahogy neki is kibíratóvá kellett tennie a kiállott stresszt, Anna pedig, a Tibor anyja, egyre fogyott, egyre idege-sebb lett, a fiú mit tehetett mást? Feladta az álmait, fel a szerelmét és velük ment. Holló-hegyre. Ez volt a neve a falunak, ahol kimértek nekik valamennyi földet. Amennyit a román állam akkori vezetői szerint érhetett az a birtok, amelyhez mint Rasid aga késői örököseinek joguk volt. Az a föld nem volt éppen kicsi, sem túlságosan nagy. Meg lehetett belőle élni. Egy közepes nagyságú parasztház is tartozott hozzá, nagyobb, mint amekkorát a három ember belakhatott volna.

A földműveléshez egyikük sem értett. A hivatalnok apa, aki alig találta meg a helyét az új országban, de a tanítónő anyja sem.

Hát nem volt nekik fenéig tejfel az életük.

– No, akkor majd megtanulom én – jelentette ki Tibor és elment a kolozsvári agráregyetemre felvételizni. Nem volt neki nehéz, mindenhez jó esze volt. Aztán az utolsó évben következett az ismert tragédia. A falu fölött álló hegy barlangja valami földmozgás következtében be-szakadt, a benne levő víz – irdatlan mennyiségű volt – elöntötte a falut, mindenestől. Persze az ő földjük is víz alá került. Meg a házuk és mindenük. Ember nem veszett oda, a mentést egy ott lakó orosz férfi vezette két vagy három barátjával, igazán önfeláldozó módon.

Ez volt az a nap, amelytől fogva Tibor nem írt több levelet Renátának. Ha őszinték akarunk lenni, akkor ki kell mondjuk, hogy azelőtt is ritkán. És... még ritkábban kapott. Mindkettő-jüknek komoly gondjai voltak, azok megoldásához szükségük volt minden lelkierejükre.

Agács Béla megint csak kapott egy darabka földet az elsüllyedt Hollóhegyhez tartozó Miklós-falva faluban. Ez még kisebb volt. Meg kellett érteniük, a megye vezetősége mindenkinek a gondját kellett viselje, és a Földgolyó nem nőtt meg senki kedvéért.

Tibor tehát elvégezte az egyetemet, dolgozott is egy kicsit azon a földdarabon, de a szülei addigra már belerokkantak a kiállott traumákba.

Agács Béla meghalt egy évvel azután, hogy Miklósfalvára költöztek.

Agácsné Anna mindössze egy fél évvel élte túl a férjét.

Tibor egyedül maradt. Valóban egyedül. Senkije sem maradt elérhető közelségben.

Akkoriban kezdett egyre többet hallatni magáról egy fiatal gazdász, akinek valóban látványos sikerei voltak. Alighanem őstehetség lehetett. Káli Bertalan volt a neve, de az ismerősei, barátai csak mint Gazdát emlegették. Nos, ez a Gazda jelent meg egy szép napon az elárvult Agács Tibornál.

– Figyelj ide, barátom! Én látom, hogy kínlódsz mindennel. Nem tudom, hogy csak szerencséd nincs, vagy kedved, vagy a tehetséged hibádzik? Nem is kérdelem, csak látom, hogy jóra való ember vagy és sehogy sem boldogulsz az itteniekkel. Ha akarod elmondod, hogy mi a gondod, ha nem akarod, nem. Van viszont egy ajánlatom. Nekem föld kell, mert értek hozzá és szeretem! – Szegény Gazda, ha látta volna a jövőt! Ha tudta volna, hogy mi vár rá alig néhány év múlva! De nem látta. – Megveszem ezt a te földedet, jó árat adok érte. Aztán azzal a pénzzel azt teszel majd, amit éppen szeretnél! Megkérdezzük majd mindenkit, aki itt földet szeretne venni és meg szeretné kapni a te birtokodat, hogy mit adna érte? Én pedig a negyedével még megtoldom. Áll az alku? Aztán, ha akarsz, dolgozol nekem mint agronómus, elvégre végzett kertész-mérnök vagy, még jó fizetést is kapsz, de ha nem akarsz, akkor fogod a

Azt mindenesetre látták, hogy egy egész egészségügyi intézmény fenntartásához az a pénz, ami nekik van, nem elég.

– Laboratórium! – röppent ki a Mancika száján.

– Orvosi?

– Én kutató laboratóriumra gondoltam. De lehet orvosi is!

Jó irányban kutakodott a hölgy, mert azt meg lehetett oldani.

– Legyen Németország!

És két hét múlva már meg is nyitotta kapuit az „Eördögh Művek”.

Csak hát közbejöttek dolgok, amikre a kapitalizmus farkastörvényeit nem ismerve Mancika sem számíthatott. A konkurencia nagy volt és kíméletlen, és bizony a mi Mancink néhány hónap múltán bedobta a törölközőt. Végleg, mivelhogy egy gyors szívroham egykettőre végzett vele.

Maradt az intézmény a lányára, akit a könnyebbség okáért nevezzünk talán csak Kicsi Mancinak. Úgysem lesz vele sok dolgunk a későbbiekben. Már csak azért sem, mivel alig hűlt ki az idősebbik Manciteste a ravatalozóban – no, ez csak szóvirág volt, mert igazából saját kérésére elégették (lehet, hogy mégiscsak boszorkány lett volna, mert ezt is mondták róla fiatal korában) –, tehát Kicsi Mancit megkereste egy befektetési csoport néhány képviselője. Hogy van nekik egy nagyobb laboratóriumuk *** városában, s mi lenne, ha fuzionálna a kettő? Szép osztalékot tudnak fizetni. A kicsi Mancit belement. Mindössze annyi kikötése volt, hogy hadd maradjon meg az ő laborjának a kapuján az „Eördögh Művek” felirat!

– Bánom is én! – mondta a befektető. – Még jól is néz ki! Az édesanyjának volt stílusa!

Azután, hogy Tibortól kényszerűen elbúcsúzott – elbúcsúzott, mert a fiút máshova szólította a kötelesség, az a kötelesség, amelynek, mint tudjuk, Kati nem szándékozott eleget tenni egy még nagyobb kötelességre hivatkozva – Renáta egy ideig kizárólag a munkájának élt. Ennek meg is volt az eredménye, aminek a szülei örültek legjobban, fogalmuk sem lévén arról, hogy milyen árat fizetett azért a lányuk.

Ám Renáta túlságosan szép volt ahhoz, hogy meg ne környékezzék a fiúk. Próbálkoztak bizony és vissza is verte azokat a próbálkozásokat. Így sikerült neki élni nagyjából egy évig. Akkor... mégis engedett.

Fiatal biológia tanáruk volt, frissen végzett valamelyik nagy hírű egyetemen. Persze, hogy több munkahelyet is ajánlottak a művelt, magányos és nagyon jó eszű férfinak. Végül a Renáta iskolája kaparintotta meg, én biz nem tudom, hogy miket ígértek neki.

A lánnyal, akire persze már az első pillanatban felfigyelt, nem is lett volna férfi, ha nem teszi, egy Ady-esten melegedett össze. A szavaló estet – ma versmondónak nevezik és teljes joggal, mert ugyancsak kivesztek már azok az emberek, akik még szavalni tudtak – az irodalom tanárnő szervezte, már nem lehet tudni, hogy milyen alkalomból. Talán nem is kellett neki alkalom.

Azon az esten – a díszteremben tartották – az iskola majd’ minden olyan diákja részt vett, aki csak egy kicsit is érdeklődött az irodalom iránt. És persze a tanárok közül is néhányan, akik vállalták.

Renáta természetesen kimaradhatatlan volt.

Így került a két ifjú ember egymás közelébe. És a férfi, ahogy egyesek mondták, elfogadhatóan nézett ki, azonkívül valóban nagyon művelt és intelligens volt. Akkor készítette a doktori dolgozatát. A mefisztói jellemet egy tizenhat éves lány természetesen nem tudta meglátni rajta. Hogy is tudta volna, ha egyszer senki sem készítette fel arra, hogy ilyen is létezik?

Az Ady-esten látták meg egymásban a másik nem igen reprezentatív képviselőjét. A férfi egyedül élt, senkije sem volt a városban, Renáta pedig éppen azon a ponton volt, hogy a Tibi emléke kezdett elhalványulni a tudatában. Tudta ugyan, az eszével tudta, hogy neki Agács Tibort jelölte ki az a természetfölötti erő, akit sokan sokféleképp neveznek, pedig Ő mindig ugyanaz, de amellett nő volt, fiatal és magányos.

Eltelt vagy három hét és Renáta egy egészen másféle nemiséggel ismerkedett meg, mint amilyent Tibortól kapott akkor már elég régen. Ez az újfajta szexualitás kemény volt, erős és néha brutális is. De élvezni lehetett. Ugyanakkor érdekes módon nem halványította el a Tibi emlékét. Inkább még felemelte egy magasabb fokra.

De az egész nem tartott sokáig. Azt a tanárt a következő tanévben már az egyetem vonta a maga büvkörébe. Tanársegéd lett belőle, ami azzal járt, hogy nem sok ideje maradt arra, hogy Renátát meglátogassa. Nem is nagyon tette, csak néha. Azt is csak eleinte.

Egy ilyen alkalommal történt az is, hogy komolyan elbeszélgetett a kislánnyal. Hogy hát mik a tervei, mit szeretne kezdeni magával? A dolog kezdett aktuális lenni, mert akkor már csak egy év volt hátra az érettségiig. Renáta pedig túl jó volt ahhoz, hogy egy vérbeli tanár – Mefisztó vagy nem Mefisztó – fel ne figyelt volna a szellemi értékeire.

– Még nem határoztam el magam – felelte a nekiszegezett kérdésre –, talán orvos.

– Gyógyító? Akkor feladsz mindent, ami értékes benned.

– Nem. Inkább kutató!

– Így már egész más! És mi érdekel igazán?

– Ó! Több minden. Most van felfutóban az elmekórtan, sokat lehet ott tenni egy embernek, akinek esze és akarata van. Aztán ott van a biokémia. Az is óriási léptekkel halad előre. Talán mégis ez volna a nyerő!

– Jól gondolkozol. De akkor, ha megengedsz egy tanácsot, ne az itteni egyetemre jelentkezéssel! Itt gyakorló orvosokat képeznek ki. Én Szegedet ajánlanám. Kemény, de te bírni fogod!

Persze ez a beszélgetés is az ágyban végződött, mint az köztük akkor már általában szokás volt. De a lányban megmaradt a tanács. És amikor az ideje eljött (a férfi akkor már csak nagyon ritkán tudott időt szakítani rá), a szüleinek is azt mondta, hogy kutató orvos akar lenni, s emiatt a szegedi egyetemet választotta.

A szülők beleegyeztek. Sőt, úgy döntöttek, hogy ők maguk is költöznek. Akkoriban kezdett akut tanárhány lenni az országban, a szegedi iskolák is örültek, hogy egy jól képzett házaspárt kapnak.

És elrepült az öt év. Az ünnepélyes alkalomnál, amely a doktorra fogadás nevet viseli mindmáig, két olyan vendég is megjelent, akiről senki sem tudta, hogy Renátához valami közük is lenne, ő maga sem. A két férfi egymástól távol foglalt helyet, annál is könnyebben, mivel egymást sem ismerték. Nem is tudtak egymásról. A debreceni egyetem egyik adjunktusa volt az egyik, a másik pedig egy kissé vaskos fiatalember, aki akkoriban környezetvédelemmel foglalkozott. És Agács Tibor volt a neve.

Kettőjük közül csak az egyik, az adjunktus ment oda gratulálni a frissen végzett orvosnőhöz. És ha már gratulált, egy rövid beszélgetést is elindított:

– Örülök, hogy megvan! És milyen szép eredménnyel! Évfolyamelső! Ez már valóban nem mindennapi. És most? Hogyan tovább?

Közben karonfogva mendegéltek kifelé a tömegből. Tibor jó messzire lemaradva követte őket, ne is lássák meg!

– Nem tudom. Az utóbbi időben nem volt időm ezen gondolkozni. Az tény, hogy beláttam, az elmeorvosgyógyászat, mint gyakorló orvosnak, nem nekem való. A dolgozatomat is biokémiából írtam. Egy kis molekuláris genetikai mellékzöngével. Én mindenesetre meg voltam elégedve vele. Mások? Nem tudom.

– Szerintem mások is! – válaszolta mosolyogva a volt tanára. – Mert különben, miért adtak volna rá maximális pontszámot? De én a további terveidet kérdeztem és nem véletlenül.

– Az jó, ha nem véletlenül! Mert különben lehet, hogy mégiscsak megrekedek a gyakorlati gyógyításnál. Vagy tudsz valamit?

– Vagy tudok! De erről a legnagyobb titoktartást kérem! Mert különben megesznek a cápák és még én sem tudok segíteni. Nézd! Itt van egy cím! Németországban. Egyébként mindegy is, mert egy multinacionális cég. De ide menjél el, arra a címre, ami a papíron áll! – mutatta. – Add be a jelentkezésedet minél hamarább, mert a gyorsaság döntő! Látod, hogy milyen papírok kellene hozzá! Azt hiszem, neked mind megvannak. Hivatalos német fordítás kell! Azt én elintézem, ha megbízik bennem. Az a cég egy óriási laboratórium. A német részét „Eördögh Művek”-nek nevezik, ez a volt tulajdonos kikötése volt, mielőtt Kerek Bernát egyik cége megvette volna.

– AZ, a Kerek Bernát?

– Az, de te ne törődj vele! Sosem fogod látni. Mert mire annyira viszed, hogy felfigyeljen rád, de ezt is csak esetleg, addigra ő már nem lesz életben. Nagyon öreg már! Na, mit szólsz? Elfogadod? Sajnos, most kell megmondjad, mert délutánra ígértem, hogy telefonálok.

– Jó! Akkor vedd úgy, hogy elfogadom. Más még úgysem kínált állással! Naaa! Mész is?

– Igen sajnos! Nagyon gyorsnak kell lennem, és különben is csak azért jöttem, hogy lássalak. És ezt elmondjam! Örülök, hogy elfogadtad! Ez a jövő!

És eltűnt, mint a mesebeli macska.

És Tibor megállta, hogy ne menjen oda gratulálni élete nagy szerelmének. Még akkor se! A magával hozott virágsokrot egy ismeretlen lány kezébe nyomta és ő is sarkon fordult.

Renáta csak egy kicsit volt megilletődve, amikor az impozáns épületet meglátta. Mert az volt, impozáns. Pedig nem volt nagyon nagy, nem foglalt el egy fél városrésznyi helyet, mégis imponált annak, aki először meglátta. Valahogy meglátszott rajta, hogy rövid idő alatt ugyan, de szervesen fejlődött azzá, amit most a saját szemével látott.

A kapu fölött a jókora felírás (már nem az eredeti, csak a szövege): „Eördögh Művek”. Azt tudta, hogy az első tulajdonost Eördögh Margitnak nevezték, és hogy ő azzal a feltétellel adta el annak idején az intézményét a mostani multicégnek, hogy a nevet s a felíratot meg kell őrizni. Persze ma már volt egy másik felirat is alatta, de az is ugyanazt tartalmazta – németül. A vevő ilyen tekintetben nem volt skrupulózus ember. Vagy hogy igazából ember volt-e? Ezt még senkinek sem sikerült kideríteni.

Aztán a belső ajtó feliratát elolvassa kezdte igazán értékelni az Eördögh Mancsi emberségét. Mivel azon meg a következő felirat állt: „Nem a gép dolgozik, hanem az ember dolgozik a géppel”. Szintén magyarul és németül.

Aztán az ajtón belül kerülve tudta meg igazán, hogy ez mit jelent.

Nem egy laboratórium volt. Nem kémcsöves, köpenyes nők és férfiak járkáltak céltudatosan fel s alá, hanem gépek, gépek, gépek. Emberre leginkább csak azért volt szükség, hogy ellenőrizze a gépek munkáját, s eredményeit.

– Mi itt meglehetősen nagy fába vágunk a fejszénket! – mondta neki az az aligazgató, aki a gyárat (mert gyár volt az, mindamellett, hogy laboratórium volt a neve) megmutatta neki. – Olyan vírusok elleni oltásokat akarunk előállítani, amilyenekre azelőtt vagy nem létezett az, vagy ha igen, akkor szigorúan csak külön-külön.

– És van már valamilyen eredmény is? – kérdezett a fiatal nő.

– Köszönöm a kérdését – mondta a férfi – és vártam is. Már beharangozták nekem, hogy ön céltudatos és a tudása sem megvetendő. Nos, hogy a kérdésére válaszoljak, inkább remény van, mint konkrét eredmény. Egyelőre olyan vírus előállításán dolgozunk, amely elég jól modellezi azt, amelyhez az oltóanyagot meg kell találjuk. Természetesen a molekuláris genetika szintjén. Úgy hallottam, ért hozzá.

Renáta bólintott.

– Az jó, mert éppen a genetikai laborban fog dolgozni!

Ezután még szó került erről-arról, igazából nem éppen égetően fontos dolgokról. Az aligazgató, kis köpcös férfi, hagyta nézdelődni és kérdezősködni. Volt is kérdés, de ezentúl már leginkább a gépekre, a módszerekre vonatkozóan. És mindketten kölcsönösen meg voltak elégedve a másiknak a tudásával. Renáta ugyan egyelőre főleg a gépekével. Csak egy röpké kérdés akasztotta meg a kedélyes beszélgetést.

– És ha valamelyik vírus kiszabadul? Vagy esetleg éppen az, amelyen dolgozunk?

– Isten mentsen minket attól! Szörnyű lenne! De nem lehetséges. Minden szoba, minden munkahely túlnyomásos. És hermetikus. Egyébként úgy is meg fogja tudni, maga a vírus, amivel kísérletezünk, gyakorlatilag veszélytelen. Emberre alig tapad, és ha igen, akkor is nem halálos. Csak valami hülésszerű megbetegedést okoz. Halni nem lehet tőle. Esetleg a magatehetetlen és nagyon beteg öregek, akiknek már megváltás elhagyni ezt a földi életet. Úgysem nagy kár értük, a két évszázaddal ezelőtti gondolkodásukkal! HEHEHE! – és a pasas jóízűen nevetgált a viccéhez.

No, ebből aztán Renáta azonnal tudta, hogy a főnöke tudásban semmiképpen nem áll szinkronban a gépei tudásával. Merthogy a túlnyomás valóban megakadályozza bárminek a BEkerülését a laborba, de a kikerülés? No az más tészta. A megbetegedésről nem volt mit szóljon, nem ismerte. Így tehát nem szólt. Inkább másra terelte a szót. Persze megint olyasmibe tenyerelt bele, amibe nem kellett volna.

– És azt a részleget, ahol az oltóanyaggal való kísérletek folynak, mikor láthatom?

A pasas sóhajtott.

– Jaj! Az a leginkább szupertitkos az egészben! Azt még én sem láthatom.

– Sosem látta még?

– Csak az ajtaját. Odáig elvezethetem.

Egészen közönséges ajtó volt. De... be volt zárva. Renáta megértette és nem szívózkodott.

Amellett az is boldogsággal töltötte el, hogy néha, egészen váratlanul megjelent a barátja, aki úgy nézett ki, szintén serényen lépdelt előre azon a bizonyos közmondásos számlélétrán. Ilyenkor kivett egy vagy két szabadnapot, ritkán többet, és jól érezték magukat.

Mint az előbbiekből látni lehet, Renátát egyelőre nem csábította el az a bizonyos közmondásos ördög. Vagy, ahogy mostanában mondani szokták, nem állt át a sötét oldalra.

Derűs, csendes, nyugodt, munkás hetek és hónapok voltak. Agács Tibort már majdnem elfelejtette. Vagy inkább csak elhalványult benne az emléke? Ez is lehetséges, mert egyszer látni vélte.

Az utcán történt. A fő-genetikus nő rendszerint késő este járt haza. Igaz, hogy abba a lakásba, amelyet az első hónapban kibérelt, nem is igen volt miért korábban hazajárni. Hát egy ilyen alkalommal az utcán meglátott egy embert. A villamosból látta meg és azonnal arra gondolt, hogy mennyire hasonlít ez az ember Tibihez.

„Áhhh! Bolondság! Mit keresne Tibi ilyenkor ott? Németországban! Az utcán? Szakállasan. És soványan! Valóban, tényleg bolondság!”

Azért a dolog valóban nem hagyta nyugodni. Másnap rákeresett az interneten a nevére. Megtudta, hogy Kolozsváron végzett agrármérnök, dolgozott is egy keveset. De egyedül maradván – „hát hol voltak a szülei? a nővére?” – valami föld-adásvételbe keveredett egy gazdag emberrel, akinek a mellékneve is a „Gazda” volt. De hogy miben állt az a belekeveredés, azt nem lehetett megtudni. Mert egyszer üzleti titokra, máskor adótitokra hivatkozva tagadták meg tőle az információt. De ennyi elég is volt neki. Nem kutakodott. Tibor tehát Erdélyben van, gazdálkodik, valószínűleg jól megy a sora, mit is keresne éppen itt? Volt ugyan egy azonos nevű ember, akit szintén a neten talált, és akivel kapcsolatban olyan hír járta, hogy valami környezetvédő csoport tagja, sőt tanácsadó abban a csoportban, de az nem lehetett ő. Miért is változtatna a jól begyakorolt életén, s menne el ilyen gyanús csoporthoz tanácsadónak? Valószínű, hogy rég családja van, esetleg egy csapat gyermek is rajcsúrozik körülötte. Ilyen életet képzelt el ő az első szerelmének.

Aztán megint hónapokig nem történt semmi. Tél lett, majd nyár, ő pedig kivette élete első hivatalos szabadságát.

Éppen az elutazása előtti napon látogatta meg megint a barátja.

– Hallom... szabadságra mész!

– Igen. Holnaptól már nem vagyok itt.

– Örölsz?

– Örülök! Meglátogatom anyámékat. Már rég ideje, hogy csak levélben értekeztünk. Rádásul az én hazaérkezésem majdnem egybeesik azzal, amikor ők is elmennek találkozni a nagyiékkal. Lehet, hogy velük mehetek.

– A román hatóságokkal már lepapíroztad a helyzetedet?

– Persze! Már régen!

– Akkor mulass jól! És ne feledd, hogy visszavárlak!

– Most nem is maradsz?

– Sajnos, nem tehetem. Most csak azért jöttem, hogy még lássalak egyszer! Mivel megtudtam, hogy szabadságra mész.

Renáta bírt annyi önuralommal, hogy ne kérdezze meg, kitől is származik az információ?

– Figyelj csak! Én nem tudom, hogy milyenek mostanában a higiénés viszonyok ott! Keleten. Ezt... vidd magaddal! És ha olyan helyen kell huzamosabban tartózkodnod, ahol nincs meg a lehetőséged a sűrű kézmosásra, akkor használd ezt bizalommal. Semmi extra, csak nedves törülközők.

– Kösz! Nem üzensz valamit?

– Nincs kinek.

Ezzel a barát el.

Másnap pedig Renáta is távozott. Először Szegedre, azután pedig Erdélybe, Vigyázóvárra.

A szabadság kedves és szép dolog, hanem a visszautazásból kis híján baj lett. Az történt ugyanis, hogy az erdélyi tartózkodás ötödik napján a mi hősnőnk meglehetősen súlyosan megbetegedett. Először csak úgy indult, mint egy jókora hűlés, de aztán mind egyre kellemetlenebb lett, harmadnapra már a hideg rázta és a láza valóban fel is szökött.

„No, alighanem hiába kenekedtem annak a férfinak a fertőtlenítő kendőivel” gondolta magában és ki is hajította az egészet. És még valamit csinált. Egy gondolat kísérletben kielemezte a saját viselkedését. „Hiszen akkor, ha csak úgy emlegettem magamban, hogy az a férfi, akkor igazából már nem is vagyok bele szerelmes.”

Valóban így volt. A német laborban eltöltött idő alatt kénytelenül elviselt viszontagságok megölték benne a szerelmet, s ami maradt, hétköznapi testi vágynál nem volt egyéb.

„Azt pedig akármilyen más férfival kielégíthetem” folytatta a gondolatmenetet. Majd megpróbált Tiborra gondolni. És amikor felidézte a fiatalkori barátját, elemi erővel tört rá a hiány szívszorító érzése. De hol lehet Tibor? Erre nézve pedig semmi információja nem volt.

Ugyanakkor pedig, ha már ilyesmire is tudott gondolni, úgy érezte, hogy kifelé lábal a betegségből. Egyelőre nem volt tisztában azzal, hogy a gyógyulási folyamat a szülők és nagyszülők gondos ápolásának köszönhető, vagy pedig anélkül is ott lett volna az ideje.

Arra is rájött hamarosan. Mert újabb öt nap elteltével az egész családon ugyanazok a tünetek voltak megfigyelhetők, mint amelyeket saját magán is tapasztalt alig néhány nappal azelőtt. Csak sokkal súlyosabb formában.

Nem volt mit tenni, ki kellett hívni a családi orvost, s elmondani neki mindent, amit tudott vagy sejtett. Hogy minden valószínűség szerint ő maga hozta magával a család számára a súlyos betegséget, akarata ellenére. Merthogy ő ott, ahol él, éppen egy olyan laboratóriumban dolgozik, amely valami kombinált hatású vírusokat állít elő a később előállítandó, szintén kombinált hatású oltóanyag reményében.

– Csak azt tudnám, hogy hogy sikerült elhozni, mikor olyan elővigyázatos voltam? Még külön fertőtlenítő kendőket is hoztam magammal, olyan esetekre, amikor tiszta víz nélküli helyre kell esetleg mennem!

A házi orvos aránylag fiatal ember volt és jó paraszti ésszel áldotta meg a teremtet. Nem is nyúlt hozzá a saját kezével azokhoz a kendőkhöz, amelyet Renáta megmutatott neki a szemétként, hanem csak egy bottal piszkálgatta őket. És miután jól megforgatta ott helyben az egész csomagot, ugyanazzal a bottal nagy nehezen felemelte az egész paksamétát – némely darabját egyenként kellett – és az utca végén kis halomba rakta, leöntötte benzinnel és ott helyben meggyújtotta. Még a botnak a végét is megforgatta a tűzben, azt a végét, amely a csomagot érintette. Aztán így szólt:

A nő odavezette. De közben már mondta is, hogy Tibort valószínűleg nem fogják beengedni az ajtón a cerberusok. Ám mindketten csalódtak. Nem volt cerberus. Az ajtó sem volt bezárva.

Bementek hát.

Az ajtó mögött másik ajtó következett. Azon már egy jel is volt. A jel egy férfi ököl rajza volt, amelynek a középső ujjja egyenesen felfelé mered. Azok, akiknek nem idegen a mai hülyegyerekek jelrendszere, alighanem mind tudják a jelentését. Amely ugyanolyan primitív, mint a használóik.

Ember sehol.

– Érdekes! – mondta Tibor. – Talán próbáljunk meg bemenni!

Az az ajtó sem volt zárva. Jókora, üvegmennyezetes csarnok következett utána. A padlója kövezett volt. Ám az a kövezet régi volt, elhanyagolt, látszott, hogy vagy régen, vagy sosem járt rajta ember. Mert a kövek között kiütközött a növényzet. Jó arasznyi gyomok formájában. Úgy érezték magukat, mintha valami régi thriller mit sem sejtő szereplői lettek volna.

Tibor nem lepődött meg.

– Na, most látod! – mondta.

Renáta elkeseredett. Megpróbálta felhívni a barátját, de az nem vette fel a telefont. Az ötödik kísérlet után reménytelenül abbahagyta.

– Na, most mi legyen?

– Nem tudom. Egy dolog biztos! Ezt a helyet nagyon gyorsan ott kell hagyni! Nem viccelek!

Szinte futva mentek kifelé. De a külső kapunál nem állta meg Renáta, hogy vissza ne nézzon. És látta, hogy az „Eördögh Művek” felirat már nincs a helyén. És emberek özönlenek kifelé az épületből. De azok nem az ő volt munkatársai, mert egyiküket se ismerte.

Már a hajón voltak, amikor eszébe jutott, hogy ő most munka nélkül maradt. Sürgősen munka után kell nézzon. Ebben Tibor is egyetértett vele. Még segített is neki a hivatalos formaságokat betartani. Szépen lemásolták az egészet nyolc példányban. Merthogy nyolc helyre gondoltak önéletrajzot beadni. Azután szóltak a kapitánynak, hogy tegye őket partra, mert még van valami elintéznivalójuk. De visszajönnek. Így is tettek, csak éppen postára adták azokat az iratokat és siettek vissza a Tibor kabinjába.

Ott már várta őket az első válasz.

Egy olyan helyről jött, ahova nem is jelentkeztek. Egy óriási autógyártó cég közölte velük, hogy amennyiben Renátának nincs valami fenntartása velük szemben, ők azonnal alkalmazták. A fizetése... a munkaköre... satöbbi.

Összenéztek.

És hallgatólag megegyeztek abban, hogy van valaki, aki talán nem engedi el egykönnyen a már bevált embere kezét.

Másnap későn ébredtek. Több válasz is érkezett, a legtöbb helyen szívesen dolgoztak volna együtt vele.

– De ha nincs ellenvetésed, én a te helyedben az autógyárat választanám – mondta Tibor és még hozzátette: – Kétszer ad, ki gyorsan ad! És kevésbé veszélyesnek is látszik.

Ezzel Renáta is egyetértett.

Még csak egy dolog volt hátra. A férfi meg is kérdezte:

– Akkor... együtt maradunk?

És Renáta válaszolt:

– Ezt szerintem sajnos már nem lehet. Szívesen tenném, de mindketten megbánnánk egy idő után. Én már nem ugyanaz vagyok, aki voltam tizennégy évesen! Látod? Vírusgyártó is lettem. Meg még ki tudja, mi minden derülne ki rólam, ami neked nem tetszene? És én szeretnék, legalább számodra, tisztának maradni. Vezekelni fogunk. De sokszor meglátogathatsz. Ha akarsz. És amikor akarsz!

Ebben maradtak.

Renáta nem tudta, s később sem tudta meg, hogy a „Zöldbéke” egyik legfontosabb támogatója nem más, mint éppen Kerek Bernát. Akinek éppen akkoriban holt hírért keltették.* Bár azért sejtett valamit.

Biz’ énnekem azóta se mondta meg hivatalosan senki, hogy az öreg Bernát miért éppen olyan vírust rendelt, amely a legtapasztaltabb időseket pusztítja, de annyi bizonyos, hogy halottnak nem szükséges nyugdíjat adni.

---

* Kerek Bernát halálának története része „A tengeralattjáró utasai” című könyvemnek.

Második történet

A katalizátor

A hangverseny. Az idegenek

A gyorsuló ritmussal, hangosodó zenével véget ért a hangverseny. Utolsó számként Borogyin: Poloveci táncok című művét játszották, amely igazából operarészlet, az Igor herceg című egész estés műből, de önálló koncertdarabként is elő szokták adni. Most is ez történt. A hatalmas tapsviharban a nézők türelmetlenebbje felhasználta az alkalmat arra, hogy az öltözők felé lopakodjon. Tudták, hogy ráadás nem lesz, mivel az egész hangversenyt élőben közvetítette valamelyik országos tévéadó és bele kellett férni a kiszabott időbe.

Levente is elkezdett forgolódni, lám, merre érheti el hamarabb a kijáratot. Nem könnyű vállalkozás, mert a MÜPA Bartók terme dugig volt emberekkel. Balról például, közvetlenül mellette, nagyjából vele egyidős férfi nézegetett a kijárat irányába. Vékonyka partnere, valószínűleg felesége szintén tekergette a nyakát. Azért úgy látszott, mégsem sietnek nagyon, mert a férfi kis tűnődés után mégis visszafordult feléje és azt mondta:

– Látom... tetszett!

– Igen! Nagyon szép volt – válaszolta Levente az igazságnak megfelelően –, különben is egyik kedvencem a Poloveci táncok.

– Nekem is – válaszolt a férfi –, igazán nagyon örülök, hogy sikerült jegyet szerezni erre az előadásra! Önnek hogy sikerült?

– Nekem nem volt ilyen gondom. Az öcsém szerezte nekem a jegyet.

– Jó, ha az embernek ilyen öccse van! Sokkal fiatalabb?

– Nem, dehogy! Ikrek vagyunk. Sőt, ha jól utánagondolok, még idősebb is nálam nagyjából egy félórával. Tehát igazából a bátyám. Csak már megszoktam így nevezni, ő pedig nem haragszik érte.

– Értem. Az öccse budapesti? – Látja, már én is így mondom, látatlanban. Remélem, nem veszi zokon!

– Andris? Nem hinném. Vagy énrám értette? Én sem vagyok haragos fajta. Különben is... ki tudja, fogunk-e még találkozni valaha is?

– Igaz. Pedig nem volt igazából véletlen, hogy megszólítottam. Láttam, hogy tetszik a zene és arra gondoltam, talán válthatnánk néhány szót erről a darabról. Ha nincs ellenére.

Közben már valóban sodródtak az öltözők felé. Nem is szóltak egy pár percig, csak amikor már megtalálták a kabátokat, akkor vette fel megint a beszélgetés fonalát a férfi.

– Mit tud a polovecekről? Tud valamit?

Levente gondolkozott egy kicsit, hogy mármost mit is mondhatna erre, aztán azt felelte:

– Borogyin valami olyasmit enged sejteni, hogy egy tatár törzsről van szó...

– Igen. És látja, mégis élnek köztünk itt, Magyarországon is rokonaik. Bár kötve hiszem, hogy a legtöbbje tudna egyáltalán arról a rokonságról.

Levente gondolkozott egy kicsit, majd azt mondta:

- Azt hiszem, a palócokra gondol. Igazam van?
- Igen – mosolygott az idegen férfi – tudja, ott élek közöttük, s érdekel a sorsuk is.
- Ezek szerint nem palóc?
- Nem. Mint mondtam, csak közöttük élek.
- Ön zenetörténész? – kérdezett vissza Levente, nem csak azért, hogy éppen mondjon valamit. Valóban érdekelni kezdte ez az ember, aki ilyesmiket mondott neki ismeretlenül. Hogy vajon miféle lehet?
- Dehogysis! – hártotta el a férfi a kérdést –. Csak szeretem a zenét. Az oroszokat meg főként.
- Nocsak! Hasonlít az ízlésünk? De ha nem zenével foglalkozik, akkor honnan az érdeklődés? Merthogy az én esetemben logikusnak is lehetne venni. Végül is a családom orosz eredetű, valahol a régmúltban. De ön?
- Vidéki ember vagyok. Autószerelő. Pásztón.

Leventét egyre inkább kezdte érdekelni ez az ember. Aki fizikai munkás létére hangversenyekre jár, sőt jól el is lehet beszélgetni vele a hallott zenéről, sőt annak kapcsolódásáról is a környezetében élő emberekhez. „Miféle lehet? Valami titka van? És még akkor is! Ilyen kézfogása van egy olyan embernek, aki szinte állandóan kalapálni szokott? Dehogy! Ha már éppen autókkal foglalkozik, inkább valami mérnök lehet!” De szólni nem szólt. Minek? Különben is az idegen vette át a szót.

- Van itt az épületben valami vendéglő-féle. Engedje meg, hogy meghívjam egy szerény vacsorára! Mi, Katival általában virslit szoktunk ilyenkor enni. Aránylag könnyű étel, egy ismerősöm szerint akár böjtösnek is elmegy. Szereti?

Levente rábólintott. Ezt a viccet a böjtös virslivel különben is ismerte már, de azért elmosolyodott.

- Köszönöm! Már gondolkoztam is, hogy mihez kezdek magammal éjfélig. Mert erdélyi vagyok, s a vonatom elég későn indul.

- Annál inkább tartson velünk!

Aztán az asztal mellett be is mutatkoztak egymásnak. Hogy a beszélgetőtársát Hugónak nevezik.

- Blomberg Hugó! El tud képzelni ennél hülyébb nevet?

De Leventének éppen nem a név ilyen vagy olyan volta ugrott be, inkább valami régi emlék.

- A szatmárhegyi báró?

A másik elismerően bólintott.

- Nem hittem volna, hogy tudja! Bár igazából a báró nem én vagyok. Vagyis, akit így neveztek a háta mögött. Még csak nem is az apám. Hanem a nagyapám. De igen. Valóban a leszármazottja vagyok. Tudja, hogy miért így nevezték? A proletárdiktatúra „fénykorában” ott kellett éljünk. Úgy nevezték ezt: kényszerlakhely. Cserélgették az arisztokráciát Erdély egyik végéből a másikba. És viszont. De nemcsak az arisztokráciát, hanem más, gazdag embereket is. Helyettünk, vagyis nagyapám helyett egy gyorsan meggazdagodott ember családját költöztették Szatmárról Marosvásárhelyre. Annak meg a „szatmári mágnás” volt a mellékneve. De végül is untatom. Se szeri, se száma nem volt akkoriban az ilyesmiknek. De hát... túl lehetett élni...

Leventének valami rémlett az emlékeiben. Hogy az apát – mert az kellett legyen – szintén Hugónak nevezték. És hogy ritka szemtelen, kötekedő gyermek volt. Ezt már nem is az apjától hallotta, hanem a nagypapjától.

– Na igen. Valahogy túl kellett élni. A gyermekeknek is – érzett rá a gondolatra a beszélgető-partner. Hogy látnok volt-e, vagy talán mondták már neki, nem lehetett tudni. Nem magyarázta.

Persze Levente is bemutatkozott, hogy ő Talay Levente, a végzettségét tekintve gépész-mérnök.

– Ejnye, hát nekünk nagy hiányunk van az ilyen emberből. Nem akar nálunk dolgozni? Alkalmaznám! Akár holnaptól kezdve.

– Köszönöm, de nem! Ez ugyanis csak a régebbi mesterségem. Már nem dolgozom benne. Van még egy mesterségem. Lelkész vagyok. Református. Tudja... vastagnyakú kálvinista – és mosolygott hozzá.

A báróból lett autószerelő elkomolyodott egy kissé. El is nézett valamerre, egy képzelte távolságba. Hallgatott is egy verset, mintha elkalandoztak volna a gondolatai. Aztán egyszerre mintha összerezsent volna, megint meglátta maga körül a világot.

– Érdekes! De mindegy. Igazából meg akartam hívni hozzánk egy hétre. Vagy akár többre. Pihenni egy lelkésznek is joga van. Szóval, tekintse magát meghívottnak!

Levente nem válaszolt azonnal. Talán megkérdezhetette volna, hogy mikorra is szól a meghívás. De nem szólt.

Szedelőzködni kezdtek. Amikor az utcára értek, Hugó báró megint visszatért a témára:

– Jöjjön bármikor! Amikor akar. – Aztán, látva, hogy az asszony lemaradt valamerre, egy cipőbolt kirakatát nézte nagy átéléssel, még azt mondta: – Ha lelkész, akkor még inkább! Hátha tud valamit!? Kati... ideges... újabban. Egy idő óta. Kérem!

De többet nem hozta elő a témát. Talán szégyellte. Talán nem akarta megmondani, lehet, hogy nem is tudta, mi lehet az értelme annak az „idegességnek”. És éppen ez volt az, ami egy kissé visszaretentette Leventét. Mert mi lehet a szinte meghatározhatatlan értelmű szó, az „idegesség” mögött? Hisztis? Csapkod? Káromkodik? Csavarog? De nem! Ez a nő nem csavaroghat. Nem az a fajta, akit merev-részezen hoznak haza a haverokkal történt mulatásból. Levente tudott ilyen nőkről is, nem is nagyon távoli rokonságból.

Kati időközben utolérte a két férfit. Levente tovább spekulált. „Ez a nő? Nem lehet! De ha mégis?”

Inkább nem szólt és az alkalom elszállt. Pedig valamit megmozgatott a lelkében az autószerelő felesége. Az autószerelőé, akiről akkor már azt is tudta, hogy valójában fizika-kémia szakon végzett Temesváron. Csak nem maradt a szülőházájában, s annak jó oka volt. Amiről nem beszélt, de gondolható volt. Így hát elment autókat szerelni Pásztóra. Az már a folytatás, hogy később maga indított egy autószervert, amelyet sikerült rendesen felfuttatni.

Elbúcsúztak hát és mindketten, sőt mindhárman elégedetlenek voltak. Mind tudták, hogy lényeges dolgokat elhallgattak. Amiket ha elmondtak volna, talán másképp végződött volna az az este.

***

A vonaton, Várad felé menet még egy ideig gondolt a különösnek tűnő házaspárra. Hogy vajon miféle emberek lehetnek, érdekesek, vagy csak annak tünnek, milyen elhallgatott sorsok lehetnek az elhallgatott, félig mondott mondatok mögött? Aztán Várad után elaludt, s Kolozs-

– Ó! Tehát a Blomberg-féle! No, az a túlsó végen van. De nem biztos, hogy benzines autót is fog fogadni...

Valóban. Jókora felirat adta hírül, hogy e-autókat és hibrideket javítanak ott. „No, nekem nincs szükségem ilyesmire!” gondolta és megállt, nem éppen a kapunál, hogy lehetőleg ne zavarja az esetleges klienseket a ki-be járásban, s megindult megkeresni a bennfenteseket.

Először is két jól megtermett fiatalember állta útját, s kérdezgette meg, hogy mit, illetve kit keres ott. Amikor aztán válaszolt, az következett, hogy kocsival van-e? Igenlő válasza következett a kérdés, hogy milyen kocsi? Elektromos vagy hibrid? Amikor kiderült, hogy bizony csak benzines és annak sincs szüksége javításra – még annak előtte azt is megmondták, hogy olyant nem vállalnak – akkor következett a kérdés, hogy akkor miért jött? A kérdéseket felváltva tették fel, épp úgy, mint valami ismeretlen állam rendőrei, akikhez abban is hasonlítottak, hogy az egyikük valami rövid, botnak kinéző rudat lóbálgatott az egyik kezében, a másik pedig egy jól megnőtt német juhász kutyát tartott rövid pórázon. A kutya nem nézett ki ellenségesnek, de látszott rajta, hogy alkalomadtán egyik pillanatról a másikra azzá válhat.

Csak amikor megmondta, hogy hívták, azért jött, s a ház urát vagy asszonyát keresi, akkor juhászodtak meg, s intettek nagy méltóságosan az udvarban jobbra, hátul álló ház felé. De akkor már fel is tűnt Kati az ajtóban, s megindult felé.

– Köszönöm fiúk, engedhetitek!

Engedték.

– Na, te is olyanforma vagy, mint annak idején egy görög istennő – mondta Levente, amikor olyan közel ért, hogy a „fiúk” már nem érthették, mit is mond. Ám Katinak úgy látszik, nem volt tetszésére az ilyen köszöntés, mert összeráncolta a homlokát, szép, szabályos arca volt neki, még emlékeztette is Leventét valakire, de nem tudta kire, és így válaszolt:

– Ne! Kérlek! Nem méltó hozzád az ilyesmi!

– Na, de én csak arra céloztam, hogy olyan nehéz a színed elé jutni – védekezett, értésére adva, hogy álmában sem fordult volna meg a fejében olyasmit mondani, amit rossz irányba lehetne félreérteni. – Végül is két cerberus védelmez, mint a vadászó Diánát a farkasok!

– Ó! A fiúk? Rájuk sajnos nagy szükség van. Te nem tudod, honnan is tudhatnád, de minket már megpróbáltak kirabolni. És hát, úgy látszik, elfelejtettem megmondani nekik, hogy jössz! De még mindig jobb így, minthogy beengedjenek valakit, akit nem kéne. Különösen most, hogy Hugó kórházban van...

„Na, helyben vagyunk! Vajon mi baja lehet a bárónak?”

Meg is kérdezte.

– Igazából nem is tudom. Valami elég sötét dolog kell legyen. Valami egy héttel ezelőtt ebéd után egyszer csak rosszul lett, eszméletvesztés, a szeme felakadt, szerencsére azonnal telefonáltam a mentőknek, s el is vitték mindjárt, nagy szirénázva. Azután vérátömlesztés, gyomormosások sora, meg minden, amit csak el lehet képzelni. És azóta kórházban van. Magához tért ugyan, akkor mondta, hogy neked szóljak, mert bizonyos tekintetben azóta sem javul. Illetve... csak alig.

– Mi az a bizonyos tekintet?

– Hát, kezét, lábát nem tudja mozgatni, vagy inkább csak alig. Valamennyire tudatánál van, de nem teljesen. Az orvosok se mondanak semmit, csak tapogatóznak. És jelentőségteljesen hallgatnak. Már rendőr is volt mellette, sőt ide is eljött.

– Akkor nem szívroham! – mondta Levente. – Mert az nem ilyen. Inkább valami idegrendszeri dologra lehetne gondolni.

– Én is úgy vélem. De te értesz az ilyesmihez?

– Csak annyit, amennyi Andrásról rám ragadt. Neked valamiképpen a szakmádba vág?

– Ahogy vesszük – mosolyodott el a nő halványan –, ilyen irányú végzettségem nincs. Magyartanár vagyok. De tanultam valami történelmet és tudom, hogy Szent István királynak az utolsó hét vagy nyolc évében valami ilyesmi okozta a bénulását. Legalábbis így magyarázzák. Csak remélni tudom, hogy Hugónál nem tart ennyi ideig!

– Én sem hiszem! Elvégre azóta már rég nem ott tart az orvostudomány! Valami stresszre gondolsz? Sok ilyen van neki? Szellemi túlterhelés?

– Van az is. Már kérdezték az orvosok is. Meg a rendőr is. De ő másra gyanakodott. Meg én is.

– Mire gondolsz?

– Leginkább méregre. A munkája... és még meg se mondhattam annak a rendőrnek.

Levente gondolkozott egy kicsit. Aztán:

– Egy ilyen szerelőműhelyben alighanem jócskán előfordulnak mérgek. De hát Hugó... aki azokkal dolgozik... csak nem kezdi el meginni... És miért nem mondhattad el a rendőrnek? Depressziós volt? Vagy?

A kérdés a levegőben maradt, de Kati megértette.

– Nem. Mi nagyon csendesen élünk. És azon felül is hálás vagyok neki. Soha nem fordulna meg a fejében, hogy kellemetlen érzéseket okozzak neki! De! Te igazából nem tudhatsz a munkájáról! Az igaziról, nem a kirakatról!

Levente bólintott.

– Amit még a rendőrnek sem mertél elmondani. Kockáztatva még azt is, hogy méregkeverőnek nézzen. Igaz?

– Igaz! – bólintott szemét lesütve az asszony. – Ezt senkinek nem szabad még említeni sem. Senki nem tud róla. És igazából ez az, amit Hugó mondott nekem akkor... fél-önkívületi állapotban. Hogy neked elmondhatom. De szigorúan csakis neked. Nem is értem, hogy miért bízott meg annyira benned egyetlen esti beszélgetés után.

Az asszony elhallgatott és a száját is összeszorította, mintegy jelezve, nem akarja, hogy azt a száját még véletlenül is valami fölösleges szó elhagyhassa. De aztán, mintha megenyhült volna, el is mosolyodott. Olyan volt a mosolya, mint amikor a nap kipillant a vastag felhők közül. Meg is szólalt mindjárt. Azt mondta:

– Mond neked valamit az a név, hogy Spanyol Zoltán? Vagy: gróf Spanyol Zoltán.

– Persze. Ő is autókkal foglalkozik. Üzemanyagcellás motorokkal. Egyesek szélhámosnak tartják. De nem tudom, hogy az-e?

– Hugó szerint nem az. Csak még nincs teljesen kész a találmánya, s ezért nem hozott nyilvánosságra belőle mindent, mert azonnal ellopják. Vagy, ami még valószínűbb, eltennék láb alól. Óriási érdekek vannak pró és kontra. És óriási pénzek is.

– Ezek szerint Hugó is...

– Jól tippelsz! Ami hiányzik még a Spanyol Zoltán találmányából, az egy igazi, hatékony katalizátor. Tudod, hogy minél kevesebb veszteséggel lehessen kis adagokban, nem pedig nagyüzemben hidrogént előállítani. Na, ezt keresi Hugó, mint egy megszállott. És ott aztán

valóban vannak mérgek. Igaziak! De merek róla beszélni? Így is állandó életveszélyben van, mert soha nem lehet tudni, hogy megsejtette-e már valaki? Vagy akár már el is kezdett áskálódni? Na, most már mindent tudsz, amit én. Vagy még többet! Mert mérnök vagy.

A kis hölgy – a válláig ha ért Leventének – most lobogott az izgalomtól, mint a láng. És látszott rajta, hogy a férjét minden veszélytől megvédené. Amitől egyáltalán képes volna. Levente is megértette, hogy igazából miért is van ott a két nagy melák férfiú. És el is szomorodott. Mert tudta, hogy valódi veszély esetén ez édeskevés.

Még el is beszélgettek estig, de akkor már semleges témákról. „Vajon honnan olyan ismerős nekem?” tűnődött közben Levente. De eszében se volt, hogy megkérdezze. Ki tudja, milyen körülmények között látta elsőször? Lehet, hogy gyermek volt még, lehet, hogy sokat változott azóta, s talán feszélyezné, ha arra az időre kéne gondoljon, még inkább, ha még beszélni is kéne róla. Diákkorában egy nem is túlságosan rövid ideig eléggé kalandos életet élt, amibe jól belefért a nők iránti intenzív érdeklődés is. Ő maga se szerette, ha erre emlékeztették. Olyan volt akkoriban a világ. És a diákélet. Most más...

– No, ez lesz a szobád addig, amíg ráérsz itt lenni! Nem merek nagyon hosszú időt elrabolni tőled, tudom, hogy neked is dolgod van. De jó, ha tudod, hogy minden nap, amit itt töltesz, biztonságot ad nekem! Nagyobb biztonságot, mint Gyuri és Géza együtt! És holnap, ha beengednek, meglátogatjuk Hugót is. Na! Jó éjszakát!

Elég fáradt volt ahhoz utazás után, hogy ne tiltakozzon.

El is aludt gyorsan.

Általában jó alvó volt, az sem zavarta különösebben, hogy éjszaka valami zajokat hallott. Kintről jöttek, az utcáról, mintha verekedtek volna valami ismeretlenek. „A fene egye meg, remélem, nem az én kocsimra fáj a foguk!” de aztán elaludt azzal, hogy „na, majd holnap behozom az udvarra! Csak beengedik...”

Amikor felébredt, még mindig diskurzust hallott valahonnan kintről. Mivel mást úgysem tehetett – elvégre nem otthon volt, hanem vendégségben, olyan embereknél, akiket még alig ismert – kinézett az ablakon, hátha lát valamit. Látott is! Kati állt a két nagy melák férfi között és úgy osztogatta a parancsokat, mintha egy ostromlott vár parancsnoka lenne a katonái közt. Amellett olyan volt közöttük, most már tudta, hogy Gyurinak meg Gézának hívják őket, mintha a gyermekük lenne. Levente nem volt alacsony termetű, tenyérynivel még magasabb is volt a testvérénél, éppen ezért nevezte általában az öccsének, a báró is elég jó növésű volt, nagyjából egy magasság Leventével, csak testesebb volt nála, mint általában egy irodai foglalkozást űző fiatal férfi, hanem a két testőr jól túltett rajtuk.

Ha a jelenet nem lett volna annyira komoly, elnevette volna magát. Még így is mosolygott, mert nem lehetett a látványt anélkül kibírni, olyan kedves volt.

Akkor Kati véletlenül hátra fordult és meglátta. Intett neki, hogy jöjjön le! Válaszul kinyitotta az ablakot, s mondta, hogy éppen csak felébredt, még pizsamában van.

– Nem számít! – jött a kategorikus parancs.

Mit lehetett tenni? Gyorsan magára kapott valami köpenyfélét és lement.

– Mi történt?

– Az éjjel megint randalíroztak. Még nem tudjuk, hogy velünk volt-e kapcsolatban a botrány, vagy csak úgy...

– Rendőrség?

– Á! Nem várják azok meg!

- Láttá valaki őket?
- Persze! Gyuri és Géza.
- És hányan voltak?
- Négyen. Négy férfi! Először be akartak jönni, de a kapu persze zárva volt. És jó magas. Levente odanézett. Valóban jó magas volt. Lehetett vagy négy méter. A kerítés alacsonyabb volt.
- Ott nem próbálkoztak. Lehet, hogy tudták, hogy üvegcserepek vannak a tetején. Három sorban. Szóval csak dőngették. Erre kiment Gyuri meg Géza. És... megtiltották nekik... Erélyesen. Aztán, amikor belátták, hogy nem ők az erősebbek, főleg, hogy Betyár is akcióba lendült, elporzottak. Persze feltörtek egy kocsit, s azzal mentek, de nem messzire, csak egy utcányit. Ott kiugrottak, s futottak mint a nyúl. A kocsi tulaja biztos imádkozni fog értük, mert eléggé rosszul néz ki. Gyere, nézd meg!
- Innét is látom – szolt Levente szomorúan –, az én kocsim.
- Be kellett volna hozni! De ki gondolta volna, hogy pont arra támad gusztusuk? Most már eső után köpönyeg, de be fogod hozni, s elrendezzük. Elég jó bádogosunk van. De most már látod, hogy valóban úgy élünk itt, mintha egy ostromlott várban lennénk.
- Itt úgy...
- Na, ne állj úgy ott, mint Hannibál Karthágó romjain. Mondtam, hogy rendbe hozzuk! De most valóban eredj és hozd be! Aztán majd reggelizünk egy jót erre a kellemetlenségre! És ne felejtse el, hogy meg fogjuk látogatni Hugót!

A látogatásra persze kora délután került sor. Mint minden rendes kórházban. A szolgálati kocsival mentek és Levente megállapíthatta, hogy Kati úgy vezet, mint egy valódi istennő. Ez nem volt vicc, korántsem. Gyors volt és mégis biztonságos.

Hugónak külön szobája volt, nem igazán lehetett tudni, hogy miért? Azért-e, mert a kezelő-orvosa lekötelezettje volt valamiért, vagy inkább a betegsége miatt, amely annyira különleges volt. Nem is firtatta egyetlen félszóval sem.

– Na látjátok? – viccelt a báró –, így jár az ember, ha feltalál ezt-azt! Persze... odakint jobb lenne. De azt mondják, hogy még maradhatott bennem valami abból a méregből, s nem tudni, mit okozhat még. Így hát csak dögölök itt, mint egy főúr.

Kati persze szintén próbálta elviccelni, de látszott rajta, hogy ő is jobb szerette volna, ha nem így van. Aztán megint a beteg vette át a szót:

- Azért szép volt tőled, hogy első szóra eljöttél!
- Nem nagy ügy! Különben is tartoztam vele. Már ősz óta.
- Jó! Hát vigyázz a házra! Ezt se hittem volna, hogy valakit ilyesmire kell kérjek. De ilyen a hülye ember. Ha egyszer megkóstoltam a saját mérgemet... Talán az ujjamon maradhatott belőle mutatóban.

Mindhárman tudták, hogy ez nem igaz. De egyikük sem szolt.

Hazafelé is úgy mentek, szótlanul, hogy közben ki-ki rága a gondolatait. Amelyek nem voltak különösebben vidámak. Csak otthon kérdezte meg Kati:

- Meddig tudsz maradni?
- Ameddig akarod. Vagyis, ameddig szükséges.

A nő kinyújtotta a kezét a sofőrülésből és szótlanul megszorította az övét. Köszönet gyanánt.

Négy nap

Négy nap múlva Hugót kieresztették a kórházból. Az a négy nap csendben és nyugalomban telt. Kati tette a dolgát, mint háziasszony, Levente segítette úgy, ahogy tudta, hiszen voltaképpen alig ismerte a helyzetet vagy a várost. De tartotta a kapcsolatot a két testőrrel – mert másnak, mint testőrnek aligha lehetett nevezni a melákokat –, s ez alkalmat adott arra is, hogy jobban megismerje őket.

Kiderült, hogy mindketten egy félig törvényes, félig törvényen kívüli csoportnak voltak a tagjai, amely csoportot addig, amíg nem tettek valami kifejezetten durva dolgot, általában megtűrte a hatalom. Még hozzá minden regnáló hatalom. Maga a csoport félig bohóckodás volt, félig komoly testedzés. Gyuri és Géza, úgy tűnt, a komolyabbik oldalhoz tartoznak. Valami-féle harcművészeteket is ismertek, a külső szemlélő általában nem tudta eldönteni, hogy mi is az. Ők baranta néven emlegették. Úgy látszik, hogy komolyan gondolták az edzéseket, mert mutattak Leventének néhány olyan trükköt, amelyet csak nagyon komoly és hosszas edzéssel lehet olyan tökélyre vinni, mint ahogy ők bemutatták. Levente nem volt újonc a testi küzdelem terén, bár leginkább az utcai bunyót ismerte, de amit a két srác művelt, az neki magas volt.

Egyébként eléggé különböztek egymástól. Az egyetlen közös bennük a magasságuk volt. Az egyforma volt. De minden másban eltérők voltak. A viselkedésükben is. Gyuri aránylag vékony volt, nem is hitte el, aki nem látta, hogy honnan szorulhatott bele annyi erő és ügyesség. Géza ellenben vaskos volt és a kunsztokat általában mozdulatlanul állva hajtotta végre, főképpen a karjait használva, mintha sajnálta volna a derekát a hajladozástól. Gyuri kimérten udvarias volt, mint egy angol lord, Géza viszont inkább pajtáskodó.

A második napon délelőtt folyamán egyszer csak megbillent a bontásra váró autók oszlopa – bontó is működött a telepen, meg még csak az Isten tudná megmondani, hogy mi – a felső roncsautó megbillent és azzal fenyegetett, hogy lecsúszik egy másikra, amelyet a sofőrje tévedésből éppen az oszlop mellett hagyott. Gyuri vette észre a dolgot. Nem volt ideje sem arra, hogy szóljon bárkinek is, még kevésbé, hogy a gépeket odavigye, hát csak odament, nagyon rövid idő alatt fogást keresett és félkézzel megtartotta a billegő roncsot. Egészen addig a percig, amíg egy munkás egy kisebb emelőgéppel oda nem ért. Akkor elengedte. A nagy böhöm roncsautó úgy megterhelte az emelőt, hogy csak jó sok nyikorgás után tudta visszaemelni a helyére. És Gyuri még csak meg se izzadt. Csak a kezét dörzsölgette, ahol a roncs ránehezedett. Alighanem kissé éles volt a pereme.

– Na, jól kifárasztott? – kérdezte tőle Géza később. – Ha egy asszony nehezedett volna rád ugyanúgy, az biztosan nem vágta volna meg a kezedet!

De azzal el is volt intézve a roncs ügy.

Illetve nem is. Mert miután a két izomfiú eltávozott, Levente megkérte a darust, hogy álljon meg egy percre és megpróbálta úgy megtartani a roncsot, mint Gyuri tette. Alig tudta megmoccantani. No, itt volt az erőkülönbség. Bár kétségtelen, hogy a nyers erőn kívül még valamit biztosan tudni kellett a legényeknek. Ezt... tanulságként megjegyezte.

A két testőrrel való mókázás azért általában a délelőttökre korlátozódott. Délután komolyabb témákra is sor került.

Ezek alatt a Katival való beszélgetéseket kell érteni. Mert a háziasszony valóban komoly tudást vonultatott fel. Különösen ami a helytörténetet és a Blomberg család történetét illette.

– Nem nagy dolog – szerénykedett –, különben is a szakmámba vág.

– Miért? Mi a szakmád?

– Azt hittem, tudod. Történelmet és szociológiát tanítok az itteni iskolában.

– Szociológiát?

– Na igen. Vannak olyan gyermekek, akik... vagy a szüleik, valamilyen okból, ők tudják, hogy miért, de ellenzik a vallásos nevelést. Valamit viszont mégiscsak kell tudjanak a társadalom működéséről és abban az ő saját helyükről. Nahát, az ilyeneknek tanítok ilyen címen valami keveréket, a filozófia, a pszichológia és az erkölcsan összerázásából. Egyébként megvan annak a tanterve is, ha kíváncsi vagy rá. Én sem sokat tudtam az elején, de belerázódtam. A fő szakom persze a történelem, de ezt biztosan tudod.

Nem tudta.

– Valóban nem? Vagy csak ugratsz?

– Valóban nem.

Kati egy kicsit összeráncolta a homlokát. Nem haragudott éppen, de talán neheztelt.

– Szóval nem is tudod, ki vagyok.

Levente megpróbálta megerőltetni a memóriáját, régebbi, özönvíz előtti Kati nevű nőkre, lányokra gondolva, de egyet sem talált hajdani ismerősei között, aki csak egy kicsit is hasonlított volna a Hugó feleségére.

– Feladom!

– Ejnye! Pedig ne gondold egy percig se, hogy a meghívásod pusztán a véletlenen múlt! Az az egy este a hangversenyen... az igen. Az véletlen volt. De a többi? Várj! Mutatok neked valamit!

Elment egy kicsit, de nagyon hamar vissza is tért. Fényképet tartott a kezében. Fekete-fehér képet.

Levente jól megnézte. Rá is ismert.

– Ó! Ez gondolom az erdődi vár. Romjai. Amikor még nem renoválták.

– Úgy van! Még most sem rémlik?

Fejrázás.

– De Szabó Gáborra csak emlékszel! Jó barátod volt! Még meg is hívtad Szatmárhegyre, amikor az édesapja meghalt.

Akkor megrohanták az emlékek.

– Szabó Kati! Ó! Hogy nem ismertelek meg? Sajnálom! De egyáltalán nem számítottam rád! Éppen itt! Valóban! Most már látom a hasonlóságot az akkori önmagaddal! És már napok óta, és nem jelezted. Még mozdulatokkal sem! Ez azért mégis csak az önuralom magasiskolája! De... meg kell mondanom... nem valami nagy az a hasonlóság. Viszont, igaz. Valóban te vagy és az, hogy olyan hosszú ideig nem ismertelek meg, az én szégyenem. Bocsi!

– Semmi baj! Valóban nagyon megváltoztam. Tudod, a körülmények.

– Előnyödre!

A nő összeszorította a szemét kicsire, jelezvén, hogy haragszik. De aztán el is múlt a pillanatnyi ellenérzés és megint az a szép, kellemes hölgy volt, akit Levente a moszkvaiak előadásán látott meg, sok év óta először újra. Mondani pedig azt mondta:

– Bókolni pedig semmiképpen nem szükséges! De jobb, ha tudod, az az egy hét Szatmár-hegyen, az egyik legboldogabb hete volt az életemnek. Pedig... talán nem is illene így beszélni. Amikor Géza bácsi nem sokkal azelőtt halt meg.

Levente bólintott. Hiszen őt is megrohanta az a régi emlék.

Szabó Gábor orvosnak készült akkoriban, évfolyamtársa is volt Andrisnak, a Levente „öccsének”. Mégis nem Andris, hanem Levente került igazi barátságba vele. Sokat csavargtak együtt, füttyültek a világra s a jó modorra, hajkurászták a lányokat, hol eredménnyel, hol anélkül, csak a móka kedvéért. Elkerülhetetlen volt, hogy a két család is megismerje egymást sőt, csodák csodája, még szimpatikusak is voltak egymásnak.

Levente ismerte hát a Gábor családját, a szatmárit, amely állt az édesanyjából és a nagybeteg apjából, meg a váradit is, onnét gyakorlatilag csak a két fiataalt, Katit, meg az öccsét, Gyuszit. Sokszor együtt is tekergett a négy fiatal, még gyakrabban csak három, mert Gyuszi, aki mint mondtam egy kicsit fiatalabb volt a nővérénél, éppen egyetemre készült, tanult, mint a veszett.

Aztán egyszer, hosszas szenvedés után meghalt Géza, a Gábor édesapja. Egy héttel azelőtt Levente még látta s beszélt is vele. Akkoriban szembesült azzal a jelenséggel, amelynek a neve hasnyálmirigyrák. Elég szörnyű volt, látványnak is, mert szegény beteg a szó leg-szorosabb értelmében csupa csont és bőr volt.

No, meghalt. Akkor, talán vagy három hét után, támadt Leventének az az ötlete, hogy Gábort és két unokatestvérét meghívja egy hétre Szatmárhegyre, kikapcsolódni. A nagyapja élt ott, öreg Talay József és az ő testvére is, akinek Lajos volt a neve. Utóbbihoz nem sok köze volt akkoriban, volt ott unoka elég, őt is volt belőlük, néha egyenesen hét, amikor a Lajos feleségének, Makács Margitnak akkor már nem élő testvére unokái is oda gravitáltak. De Józsefnek más unokája nem volt – illetve ők már dédunokák voltak – mint András és Levente.

Mivel pedig András akkoriban éppen el volt foglalva az élet nehézségeinek leküzdésével (vagy azok elfogadásával, ami nagyjából ugyanaz), Levente zöld utat kapott a családtól. Az igazi cél, bevallott cél, az volt, hogy a Szabó fiatalokat valahogy kiráncigálják abból a depresszióból, amely a Géza szörnyű halálának következtében állott be náluk.

Mint mondtam tehát, Gyuszi nem ment a nővérel, így hárman üdültek ott, ami az öreg hölgynek is javára vált, Józsi bácsi akkor már nem élt, legalább fiatalságot látott maga körül. Kétféle jótétemény volt tehát annak a rövid nyaralásnak a következménye.

Mondanom sem kell, hogy Leventének is ugyanolyan jól esett, mint a két unokatestvérnek. Hát járkáltak, mászkáltak, kirándulgattak a környéken, nagyokat röhögtek a világ furcsaságain, vagyis azokon, amik nekik furcsaságnak tűntek.

Levente talán önmagának se merte bevallani, hogy tetszett neki Kati. De ő akkoriban már intenzíven udvarolt a leendő feleségének. A házassága ugyan később tönkrement, válással is végződött, de eltartott elég hosszú ideig, talán tizenhárom, tizennégy évig.

Most pedig, annyi év után, megint találkoztak Katival, amikor a nő már Hugónak volt a felesége, ő, Levente pedig egyedül. Nem is merte volna a beszélgetést ugyanabban az irányban folytatni, inkább Gáborra kérdezett rá. Hogy mi van vele?

– Rég nem láttam már. Disznóság tőlem, hogy nem is érdeklődtem, de hát kitől? Te sem voltál a láthatáron már rég. Egyszer még kerestelek is, azt hittem, hogy gyógyszerész lettél, mint az öcséd, de senki nem tudott rólad.

– Nem is tudhatott, mert végül nem lettem zöld számár. Hanem inkább tanár. Ami szintén nem áll messze a számári léttől – és vidáman mosolygott hozzá.

– És hogy hogy éppen Hugó? A báróság vonzott?

– Ó, neem! Tudod, a mi ismeretségünk elég késői. Miután meglehetősen sokáig vártam arra a bizonyos fehér lovon közlekedő királyfira, négy évvel ezelőtt egyszer csak berobbant Hugó az életembe.

És Levente nem merte megkérdezni tőle, hogy egyáltalán tudja-e, ki is lett volna az a bizonyos királyfi. Félt, hogy megtudja. És különben is Kati folytatta.

– Beleszerettem, a családja történetébe. Tudd meg, hogy nagyon érdekes! És persze vonzott az is, hogy feltaláló. Hogy ismeri Spanyol Zoltánt, meg még másokat is. Látod, milyen sznob vagyok? De nem a báróság! Még ha valóban kapcsolódik is a családi történethez. Egyébként megírtam. Persze csak azt, amit tudok róla. Nagyon érdekes, majd odaadom, olvasd el! Még senki sem olvasta. Hugó sem. Őt... más érdekli. Szóval még szűz történet. Te veszed majd el a szüzességét! Ha egyáltalán érdekel – no, ez egy kis szomorúsággal volt mondva. Vagy csak nosztalgiával?

Ám aznap este nem került sor a Kati, vagy inkább Hugó történetének az elolvasására. Valahogy szomorkás este volt. Olyan, amit sokszor sötétnek is szoktak mondani. Pedig fizikai értelemben talán nem is az.

Éjjel megint randalírozás volt az utcán. És reggel Gyuri nem került elő. Csak Géza mondta el az éjszaka történetét. Amely igazából elég egyszerű volt. Megoldotta. Ez volt a fontos.

– És Gyuri?

A testőr a vállát vonogatta.

– Akkor még megvolt! És utána is. Nem tudom elképzelni, hová lehetett. Lehet... dolga van.

Kati még megkérdezte, hívjon-e még valakit a helyére?

– Nem! Egyedül is boldogulok. És ha látom, hogy több kettőnél, majd hívok egy társat. Onnan, ahonnan mi is jöttünk.

Ebben maradtak.

Levente még megtudta Katitól, hogy Gábor Amerikában van, valahol az Egyesült Államok túlsó végén, ahogy mondta: „minél messzebb attól a helytől, ahonnan mennie kellett”. Hát ezért tűnt el. Ott egyébként érsebesz.

Gyuri egész nap nem került elő. A rendőrségen még korai lett volna bejelenteni, meg aztán, mit is mondtak volna? Eltűnt a testőröm? Akkor végeláthatatlan kérdések következtek volna, hogy miért volt szükség egyáltalán testőrré, meg hogy ne rendeljünk ki tőlünk egy járőrt arrafelé? Vagyis egyik lehetőség rosszabb volt a másiknál. Különben is, Géza vállalta, hogy megoldja a dolgot. Vagy egyedül, vagy hoz valakit.

Egyelőre nem hozott. Nem is történt semmi.

Délután Kati átadott Leventének egy jó vastag dossziét, hogy az volna az évek során összegyűjtött családtörténet leírása.

– Persze... változtattam rajta egy kicsit itt-ott. Hogy legyen valami stílusa – tette még hozzá.

Azon az estén tehát Levente hozzákezdett a Kati krónikájának az olvasásához. Könnyen ment, szép írása volt, olvasható. Mint a nőknek általában.

Aztán hétfőn Hugó is hazajött.

Előtte levő nap pedig Levente Katival templomba ment.

– Én református vagyok – mondta előzetesen –, Hugó pedig, mint német származás, evangélikus. Oda szoktunk járni, az evangélikus templomba. De amikor egyedül vagyok, a katolikus templomba megyek, olyankor, amikor éppen nincs mise. Tudod, abba, amelyikbe Tari Lőrinc is el van temetve. Nagy ott olyankor a nyugalom. És a csend. Te mit preferálnál? Ó! Bocs! Persze, te református kell legyél, ha lelkész vagy. Majd egyszer elmeséled, hogy miért és hogyan lettél azzá! Olyan őszintén, mint amilyen őszinte én vagyok hozzád. Tehát? Hová menjünk?

Levente azt felelte, hogy jó neki a katolikus templom. Ebben megegyeztek.

Valóban nagy csend volt odabent és nagy nyugalom. Idős nénik és bácsik ültek szerte a padokban, s magukba révedve imádkoztak, ki-ki a saját lelke állapotja szerint.

Ők ketten nyugodtan beszélgethettek csendesen az egyik hátsó sorban. Leginkább a nő mesélt, de néha Levente is. Aztán... imádkoztak. Ők is. Nem szavakkal tették, igazából meg sem fogalmazták azokat a gondolataikat, amelyeket Isten elé tártak. Talán nem is kértek különösebben semmit a Fennvalótól. Lehet, hogy csak hálát adtak Neki azokért, amiket az addigi életükben megkaptak. Lehet, lehet. Nem mondták, később sem kérdezték egymástól, de mindenesetre megtisztulva jöttek ki, úgy nagyjából egy óra múlva. Amikor már közeledett a mise ideje és a templom tere kezdett megtelni emberekkel.

Odakint Kati mondta ki:

– Azt hiszem, mehetünk haza! Jó volt! Köszönöm!

– Én is így érzem! Én köszönöm neked!

A krónika. Első rész

– Nem szeretem a magyarokat! Nyughatatlan népség! Mindegyre és mindenre kifogást keresnek. És találnak is, persze, mert mi az, amiben nem lehet kifogást találni? Semmi! Ilyen, az ember által alkotott dolgok között nem létezik!

– Nem szereti? Hát még ha ismerné is őket! Például úgy mint ahogy én is! Akkor mennyire „nem szeretné”!

A rövid beszélgetés – eredetileg jóval hosszabb volt az eddig idézettnél, de a többi része úgy látszik, nem volt méltó a megörökítésre – ezerhatszázhetvenben zajlott le, Bécsben, a Burgban, még hozzá magyar nyelven. A két beszélgető közül ez egyiknek az anyanyelve volt a magyar, ez volt az idézetben a második megszólaló, a másiknak, az első kijelentés gazdájának, tanult nyelve volt a magyar és ez érzett is a kiejtésén. Néha „P”-nek ejtette a „B”-t, a „Z”-t pedig „C”-nek. Vagyis eredetileg német volt a jó úr.

Egyébként is keresve is nehezen lehetett volna olyan két embert találni, akik náluk jobban különböztek volna egymástól.

Az, aki a magyart vallotta anyanyelvének, középtermetű, keménykötésű, harminc és negyven közöttinek ható férfi volt, piros arccal, dús hajzattal, amelyet nem fedett a kor divatjának megfelelően rizsporos paróka. A másik, a német, vékonydongájú, előkelő mozdulatokkal magyarázgató, csendes szavú férfiú volt, láthatóan nem a csatamezőn érezte magát otthon, hanem leginkább az irodában. Magyarul is főképpen azért tanult meg, hogy legalább értekezni tudjon a rebellis magyarokkal. És éppen most meglepetéssel tapasztalta, hogy egy azok közül, akikkel pedig nehezen lehetett szót érteni, éppen olyan ellenszenvvel tekint a magyarokra, mint ő maga, sőt még annál is inkább. Ez a Madarassy István úr, valahonnan Erdélyből,

- De melyik várhoz?
- Legalább öt olyan vár van, amelyet látnia kell! De hiszen számvevő, tudja, miről van szó! Statisztikára van szükség!
- Értem! Elég, ha holnap elindulok?
- Attól függ, milyen gyorsan tud lovagolni!
- Gyorsan. És elég kitartó tudok lenni.

Így is lett. Az év augusztus végére már Eperjesen volt az óbester, ez volt a fiatal bárónak a katonai rangja és elkezdte a közeli várakban a számvetést. Eperjest valamiért meg is szerette, ezért ott rendezte be a főhadiszállását. Ami annyit jelentett, hogy minden várlátogatása után oda tért vissza.

Mindenesetre furcsa eredményt hozott a leltározás. Bár a későbbi események folyamán a papírai általában elvesztek, számára mindenesetre világossá vált, hogy azokban a várakban, amelyekben a császári pátens még nem lépett érvénybe, vagyis ott, ahol a korábbi legénység még megvolt, általában rendben találta a számadatokat. Ellenkezőleg volt viszont azokban a várakban, ahonnan a régi védőket szélnek eresztették és új katonákkal helyettesítették. Ott bizony szegénység volt, nemcsak a katonák között, hanem az egyéb várnépe között is. És ezen leginkább a környéken dolgozó várjobbágyokat kellett érteni. Írt is ilyen értelemben a gubernátornak. Mire aztán azt a választ kapta, hogy őt csak a felmérés céljából küldték oda, tehát ne üsse az orrát olyasmibe, ami nem rá tartozik! Meg is sértődött rendesen. De mivel fegyelmezett ember volt, mint minden számok embere, végezte a munkát továbbra is. Csak éppen nem küldött kimutatást a Burgnak arról, amit látott.

De hiszen nem is voltak kíváncsiak ott az ilyesmikre! Nem is küldték ökelmét azért, hogy dolgozzon, hanem hogy az egyre inkább kellemetlenné váló meglátásaival legalább ne legyen láb alatt.

Ilyen körülmények közt telt el az év, vagy inkább az, ami még hátra volt belőle, sőt a következő év tavasza is. Időközben néha vissza-visszatért azokra a helyekre is, ahol már volt egyszer, hogy lássa, nem történt-e valami változás? Hát... történt. Mivelhogy az eltelt idő alatt azokba a várakba is új helyőrség érkezett, ahol addig nem volt. És egyenes következményeképpen annak, ott is megromlott a helyzet.

„De hát mit csinál öfelsége? Hogy fogják így ezeket a várakat megvédeni, ha ellenség jön?” gondolkozott. De nem jutott semmi eredményre. „Na, ha most itt lenne Madarassy uram, ő biztosan tudna valamiféle magyarázattal szolgálni!”

A várak alján élő, dolgozó nép pedig minden addiginál keményebb nyomorba jutott. Az is látnivaló volt, hogy miért? Elszaporodtak ugyanis a környék erdőségeiben, szomszédos uradalmak határain a földönfutó, semmire és senkire tekintettel nem levő szegényemberek, akiket úgyszintén a várjobbágyoknak kellett táplálni. No, azt még csak megtették volna, akár szívesen is, hiszen jól ismerték őket, régi gazdáik voltak akárhányuknak, és rengetegszer segítettek ki egymást kölcsönösen a sok évi egymás mellett élés ideje alatt. Olyan lett tehát a helyzet, mint azokon a vidékeken, amelyek a török által voltak megszállva. Vagyis, hogy az egyszerű nép elkezdett kétfelé adózni. Bírta ugyan, bár akkor már jóval többet kellett dolgozni, de úgy gondolták, hogy ha egyszer valami nagy veszedelem lesz, akkor majd csakis a bujdosók húzhatják ki őket abból. Mert úgy hívták őket, s ők is magukat, hogy „bujdosók”.

Igen ám, csak hogy történt az, hogy öfelsége egyszer csak elkezdte nem kifizetni az új helyőrségek zsoldját. Nem tudta elküldeni, nem volt pénze már, vagy éppenséggel nem is akarta? A szegény néppel természetesen senki nem közölte. Nem volt köteles.

Hát a háromfelé adózást már nagyon nehéz volt elviselni. Pedig időközben az is kitudódott – minden titok kitudódik egyszer, pláne, ha nem is nagyon igyekeznek megtartani – hogy egyenesen egy leirat érkezett, amely szerint „ha nincsen pénze a zsoldosnak, oldja meg a gondját saját maga”!

Meg is oldották.

És attól kezdve sokkal több lett a jajgatás és a panasz.

Hogy látta-e mindezt Eugen von Blomberg báró? Persze, hogy látta. De neki azt mondták, fogja be a száját! Méghozzá in expressis verbis! Hát befogta.

Volt neki saját magánvagyonra is, küldetett magának belőle. Legalább a közvetlen környezetben élőknek az elesettségét enyhítse valamennyire!

De a császárhűsége még mindig töretlen volt. Csak éppen nem értette a dolgot. Ám valószínűnek tartotta, hogy mindez így van jól, ha egyszer mindenki tud róla és mégis hagyja úgy lenni.

***

Már hetek óta a pusztá földön aludtak. Unták is kegyetlenül, s annak megfelelően morogtak. Hogy hát ez így sehogy sem jó, legalább valami ponyvájuk, vagy sátruk lenne! De az csak a vezetőjüknek volt – olyan, amilyen.

Petróczi uram csak hallgatta egy darabig, de aztán, mivel nem csitult a morgolódás, odaintette a legényét:

– Jancsi fiam, idefigyelj csak! Morogtok erre, morogtok arra, aztán közben mindegyik tudja, hogy ezen mi biztos, hogy nem változtathatunk! Kiebrudaltak minket a várakból, meg többeket a vár körüli földekről is, de ez mind a császár parancsa volt. Kihez mehetnénk panaszra? Hacsak a jó Istenhez! Prédikátor uraimék úgyis azt mondják, hogy mind odajutunk Őhozzá, az mi sok nagy szenvedésünkért. Tehát igazán türelemmel lehetnénk addig, míg odajutunk! Ám látod, most mintha fordulni akarna a kocka! Mert ímhol egy levél Erdélyből, Teleki Mihály uramtól. Hogy azt mondja, segítene ő minket, hogy visszajöjjön a régi mód! De ahhoz nekünk is tennünk kellene! Érted?

– Értem, kapitány uram!

– Érted a fenét! Hanem itt van ez a levél, amelyben megírtam Teleki uramnak, hogy mi készek vagyunk tenni, akár holnap is, de akkor jöjjön az a segítség! Mert nekünk kaszánkapán kívül más fegyverünk nincsen. Így eresztettek el bennünket a várakból, likas gatyában, semmi nélkül. Hát akkor vedd és vidd, de ám szaporán. Mert attól függ minden. Talán az életünk is!

A legény ment. És Petróczi uram is mindjárt jobban kezdte érezni magát. Hiszen nagyon nyomasztotta már a felelősség, amit egyedül kellett viselnie a legényeiért. Most legalább megoszlik! Teleki urammal. A kocka tehát el van vetve! Majd meglátszik, mi kerül felül!

Ezt mondván és cselekedvén, szép nyugodtan visszafeküdt és elaludt.

Ekkor július hónap tizenötödikét írtak Felső Magyarországon. Vasárnap volt.

Augusztus elejére meg is jött a válasz. Hogy cselekedjenek csak kedvük szerint, mert jön a segítség!

Akkor megindultak Kassa felé!

Leventének már megint a nyelve hegyén volt, hogy „például nekem”, mert megint megrohanta a régi, szatmárhegyi emlék, de megint nem mondott semmit. Semmi közvetlent. Helyette inkább azt, hogy:

– De tudod, hogy nem vagyok nő!

Kati nagy komolyan ránézett és azt válaszolta:

– Tudom – aztán kis idő múlva így folytatta: – Akkor, amikor arról volt szó, hogy kit hívjunk segíteni, rövid időre persze, én ajánlottalak éppen téged. Persze... azután, hogy a hangversenyen találkoztunk. Bár úgy tudom, hogy Hugó már rögtön akkor meghívott. Csak az nem volt komolyan vehető.

– Nem. De nem értem, hogy miért mondtad azt az előbb, hogy „egy ilyen nőt, mint te”? Nem vagy te rablógyilkos!

– Persze, hogy nem! – nevette el magát Kati. – De... nem is vagyok valami könnyen kibírható. Majd rá fogsz jönni! Ha még maradsz egy kicsit. Ha nem untad meg máris ezt a különleges családot. Már ha ezt egyáltalán családnak lehet nevezni. Bár szerintem az. Csak furcsa egy kissé. De ezt is meg fogod majd látni. – Kicsit várt, majd hozzátette: – Ha meg...

Aztán, mivel öreg este lett már, kevesebbet beszélgettek. Azért-e, mert Levente sorozatosan visszanyelte a nem éppen ildomos mondanivalókat, vagy inkább azért, mert Kati is rendszeresen eltérítette a beszélgetés fonalát valami semleges téma felé? Egyikük számára sem volt igazán világos. De így lett.

Amikor pedig valóban késő lett, fel is álltak mindketten a helyükről, s:

– Jó éjszakát, s kellemes olvasást!

– Neked is szép álmokat!

S Kati kilibegett. Csak már az ajtóból fordult vissza egyetlen pillanatra, s olyan vágyakozással teli csókot adott Leventének, hogy attól valóban nem lehetett később sem tudott aludni.

„No, itt csak az olvasás segít!”

De nem segített az enyiczkei csata sem. Merthogy az következett volna a történetben.

Mit volt mit tenni, gondolkozott. Saját magát elemezte, hogy mi is az, ami olyan ellenállhatatlanul vonzza a... más felesége felé? És hogy vajon mit értett a háziasszonya azon, hogy őt nem könnyű hosszabb ideig kibírni? Meg ilyesmik.

Pedig még azt sem mondhatta, hogy most ismerte meg, s azért volt rá ilyen hatással. Mert hiszen ismerte már kislány korából. Egy hétig voltak akkoriban összezárva – hárman. Persze, akkor még meg sem fordult a fantáziájában az, hogy ilyen szemmel nézzon rá. Nem, mert akkor már ismerte Darabont Erzsikét, sőt kerülgette is, a legkomolyabb szándékkal. Ugyanakkor viszont jól tudta azt is, hogy a barátja, Szabó Gábor igen szerette a női nemet, meg lehetőségen közelről is, ha lehetett. És végeredményben nem voltak testvérek, „csak” unoka-testvérek, s az vessen rájuk követ, aki még nem volt szerelmes az unokatestvérébe! De mindez csakis egy irányban hatott. Abba, hogy Szabó Kati számára tabu volt. Szeme ugyan volt a látásra, de annyival maradt.

Na, hát most itt van. Egy olyan házaspár otthonában, akik éppen segítségül hívták őt – nem igazán tudta, hogy mi ellen, hiszen testőreik is voltak, ha megszökött is az egyikük – és akik inkább hatottak testvéreknek, mint házastársnak.

Így tépelődött az ágyban, egyik gondolatról a másikra szökdösve, csak majd úgy három óra tájban lett annyi lelkiereje, hogy elővegye azt a bizonyos családi krónikát. El is aludt mellette szépen, pedig érdekes volt az is.

Volt már fél kilenc is, mire nagy nehezen felébredt. Akkor is arra, hogy Kati kopog az ajtón, hívja reggelizni.

– Bocsi! Elaludtam!

– Tudom! Azért kopogtam. Hagytalak volna még, de tudod... dolgunk lesz!

– Igen, persze. A vendégek!

– Bizony! Fél tizenegyre ígérkeztek. Úgyhogy csipkedd magad!

– Hugó?

– Egész éjjel dolgozott. Ma még nem láttam. De előjön idejében. Az ilyesmiben (is) nagyon pontos.

– Akkor megint csak ketten leszünk?

– Igen! Sőt! Azután is. De ne gondold, hogy nem lesz dolgunk!

– Mi lesz az?

– Majd meglátod! Már előkészítettem! Most ugorj ki gyorsan és reggelizzünk. Ne félj, nem esznek meg a vendégek! ...Talán – tette hozzá bizonytalanul.

A vendégek tíz órára voltak jelezve, s meg is érkeztek pontosan. Ám kiderült, hogy az a két ember, aki érkezett, egy nő és egy férfi, csak az egyik jelzett vendég volt... megkettőzve. Talán nem bíztak egymásban?...

Mindenesetre kizárólag csak Hugóval voltak hajlandók tárgyalni. Fel is mentek hárman az emeletre, ám Hugó elmenőben még visszanézett Katira és nagyon enyhén, alig észrevehetően biccentett neki.

– Na gyere! – szólta az asszony, amikor ketten maradtak. – Siessünk, mert különben lemaradunk!

Volt egy hátsó udvar, oda vezette Leventét. Ott is be egy fészer-félébe, amelynek egyetlen ablakszerű nyílása a ház irányába nyílt. Ablakszerű, mondtam, mert igazából nem lehetett annak nevezni, mivelhogy még üveg sem volt rajta. Semmi.

Kati sietve valami szerkentyűket vett elő és az egyiket be is állította az emeleti ablak irányába. Amely ablak éppen nem volt becsukva. Amit egyébként az asszony határozottan rossz néven vett. Csak akkor nyugodott meg, amikor odafent megjelent a Hugó feje és becsukta az ablakot. Úgy látszik, így voltak megegyezve.

Akkor Kati beállította a szerkezetet pontosan az ablak irányába, még pontosabban az ablakon visszatükröződő Nap irányába. Még – ezt már ő mondta – távolságot is állított be. Azután az egészre rákapcsolta a másik műszert, amiről Levente úgy gondolta, hogy stabilizálja az elsőt. Csak részben lett igaza.

Ezután a ház asszonya odament egy régi rádiónak kinéző dobozhoz, amely a sarokban állt és bekapcsolta. Szóváltás hallatszott, amelyben meg lehetett ismerni a házigazda hangját.

– Lehallgatod? – jelezte Kati felé.

– Igen – felelte ő teljes lelki nyugalommal –, méghozzá saját kérésre. Nem vetted észre az intést?

– Szóval az volt?

– Persze! Nem először csináljuk! Dokumentum. Máskülönben azok ott – felmutatott az ablakra – utólag bármit mondhatnak. Egy kicsi kis önvédelem.

– És ha elmegy a Nap?

– Egy darabig követi a műszer. Amikor már nem képes, akkor automatikusan bekapcsol a saját fényforrásunk. Ultraibolya. Azt használjuk éjjel. De az bizonytalanabb. Ez jobb hangot ad. Nem tudom, miért!

Odabent vitatkoztak. Főleg a két férfi. A nő egyelőre hallgatott. Mindenképpen meg akarta győzni Hugót a látogató, hogy adja el nekik a találmányát.

– De hiszen még nincs is készen!

– Annál inkább! Lehet, hogy soha nem is lesz kész, én meg jó pénzt adok érte így is! Sőt! Így még inkább.

„Egy nagy olajtermelő cég emberei!” súgta oda Kati. Pedig mondhatta volna akár hangosan is, odabent úgysem hallotta volna senki, a felvétel pedig úgyis magától ment volna tovább. De már mindketten nagyon izgatottak voltak.

Fent az emeleten úgy tűnt, hogy a férfi feladta a győzködést. Kiment a szobából. Csak a nő maradt.

– Hű, de melegem van! Megengedi, hogy levessem?

„Most jön a második felvonás!” vigyorgott Kati, majd hozzátette, hogy úgysem fog sikerülni.

– Ne nyissam ki az ablakot? – ez a Hugó hangja volt.

– Isten ments! Azt akarod, hogy meghallja valaki?

„Liba” jelezte Kati odakint egyetlen szóval.

Még folyt a diskurzus egy ideig, a nő bűgös gerlehangon, Hugó rendkívül udvariasan, majd aztán mégis a vendég hölgy unta meg, és „Nem hittem volna, hogy homokos vagy!” felkiáltással véget ért a cirkuszi előadás. Kati akkor már egy kanapén feküdt és fetrengett a röhögéstől. Alig tudott annyit kinyögni, hogy:

– Nahát!...

De még akkor is rugdalózott a levegőbe széles jókedvében. Aztán kis idő múlva, amikor odabentről valami készülődés, szedelőzködés hangját hallotta, azt mondta:

– Na! Mehetünk.

– A műszert nem kapcsolod ki?

– Nem szükséges! Amikor valaki kinyitja az ablakot, magától kikapcsol. Egy filmes ismerősömtől szereztem. A régi filmekhez hasonló módon készült a hangsáv. Ki tudja, lehet, hogy most is. Ezért volt szükség a csapóra. A szinkron miatt. De...

– De micsoda?

– Két dolgot akartál megkérdezni tőlem. Nem akarok visszaélni azzal, hogy úriember vagy. Az egyik ezek közül az, hogy van-e gyermekünk? Hát... nincs. Nem vagyok sem túl öreg hozzá, legalábbis nem érzem magamat annak, de így alakult. És hogy miért nehéz engem kibírni? Azon kívül persze, amiért minden nőt nehéz. Erről is beszélhetnék, talán megértenéd, talán nem. Azt javaslom, hogy várjunk egy kicsit! Hiszen nem sietünk sehová. Remélem, hogy te sem sietsz vissza – vetette közbe. – Én tudom, hogy a dolgok arrafelé alakulnak, hogy

A srácok látták, hogy igazat mond. Szép csendben elszéledtek. Bár az egyik, az amelyik beszélt, még visszafordult:

– Izé! De valóban meg tetszik ígérni, hogy elgondolkozik a dolgon?

– Igen! Megígérem! Ünnepelesen!

A fiatalok eltűnése után mindenesetre valóban úgy látszott, hogy a szavának akar állni. Ugyanis, egy rövid magyarázatot kivéve, nem nagyon szólt a többiekhez, hanem bezárkózott a laboratóriumába, mondván „számításokat végezni”, hagyva a többieket magukra.

Az egyik titok

Gondterhes napok következtek. Hugó valójában csak a laboratóriumában élt, amikor kijött, csak járt fel s alá szóttanul, látszott rajta, hogy valahol máshol járnak a gondolatai. Eleinte sem Kati, sem Leventével nem tárgyalt, sőt a nagyon időszerű házi dolgokról sem beszélt, ide tartoztak a szervizbeli munkára vonatkozó ügyek is, amelyek nélkül pedig megállt volna az élet. Szerencsére azonban Kati úgy látszott, szokva van az efféle időszakokhoz, kezébe vette a gyakorlati munka vezetését, s az élet azért így vagy úgy, de mégis csak ment valahogyan. Mindemellet Katinak még ott volt a házimunka is.

– Nem túl nehéz ez neked? – kérdezte Levente a háziasszonyt egyszer, amikor szokás szerint kettesben maradtak.

– Megszoktam – válaszolta rezignáltan –, miért kérded?

– Ne menjek el? Hogy ne nehezítsem még én is?

– Isten ments! Legalább rám is figyel valaki! Jót teszel velem! Ha maradsz!

Levente tehát maradt. És különben is úgy látszott, hogy Hugó is mintha kilábalna a két látogatás okozta mély depresszióból. Ami egyébként nem is helyes kifejezés, mert csak a nagyon kívülálló számára hatott depresszió. Komolyabb megfigyelő hamar rájött, hogy nagyon is lázas munka folyik a háttérben. Amely háttér egyaránt jelentette a laboratóriumot és a Hugó fejét.

A kilábalásnak lehetett egyik jele az is, hogy a második napon délelőtt a feltaláló meglátva a céltalanul csellengő vendéget, intett neki, hogy menjen vele. Szavakkal is mondta:

– Kíváncsi vagy a valódi munkámra?

Levente intett, hogy igen.

– Na, akkor gyere és nézd meg!

Ez volt az első alkalom, hogy belül került azon a már egyszer bemutatott vastag üvegajtón. Nem tiszta üveg volt egyébként, hanem egy rétegzett átlátszó lemez, valóban el lehetett képzelni, hogy még a puszkagolyó is visszapattanna róla.

– Megrendelésre készítették – magyarázta a házigazda –, egyes bankokban van hasonló. Csak ez tökéletesebb, mert légmentesen záródik. Az egész helyiség túlnyomásos. És steril. Nagyon fontos, hogy a mintadarabok ne szennyeződjenek, csak szigorúan olyan mértékben, amennyiben az szükséges.

Valóban. Állványokon ott voltak a nevezett mintadarabok is, amikről Levente még azt se tudta, hogy milyen fémből – vagy talán nem is fémből – készült lemezek voltak. Egyik-

másikuk különböző mértékben lyukacsos volt. Másokon vagy nem voltak lyukak, vagy szemmel láthatatlanul aprók.

– Katalizátor lapok – magyarázta Hugó –, voltaképpen mindegyik működik, bontja a vizet, vagy, hogy pontos legyek, hozzásegíti a vizet az alkotó gázokra való bomláshoz. Csak mindegyik más-más mértékben. Más hőmérsékleten, satöbbi. Mérnök vagy te is, csak kell valamit tudnod erről a jelenségről.

Levente megint intett, hogy tud.

– Itt most olyan dolgokról kell beszéljek, amiket vagy tudsz, vagy nem, de ha tudsz is, mindenképpen csakis elméletileg. Egyiket-másikat még a szakemberek is csak elméletileg ismerik. Mint például a víznek a legutóbb felfedezett állapotát. Amely nem gáz, nem folyadék, nem jég, de még csak nem is plazma. Egy egészen új megfigyelés, a csillagászok találták, távoli bolygókon. Exobolygókon, azt hiszem, így ismered. A vegyészek sem tudják, hogy is van az, vagyis inkább mitől, de a nálunk szokásos folyadékkristályos állapottól mindenestre különbözik. Azt már sejtjük, hogy miben, de senki sem tudja, hogy mitől. Én is csak próbálkozom. Egy kettős katalizátor rendszert iktatok be az egyik, mondjuk „A” oldal és a másik, a „B” oldal között. Valahogyan működik is, de elég lassan és gyenge hatásfokkal. Ezt még lehetne gyorsítani, de az igazi bökkenő ott van, hogy az egésznek a végeztével, vagyis, mikor a gázokat energianyerés céljából elégetem, az a víz sehogyan sem akarja újra felvenni a megszokott folyadékkristályos állapotát. Erről még senkinek nem beszéltem, Katinak sem, történész léte lehet, hogy meg sem értené. Én viszont értem, s eléggé meg is vagyok rettenve az eredménytől. Remélem sejtéd, hogy miért? Ma már sokan tudják, nem igazi titok, hogy a víz lehet az egész Világmindenség legkülönösebb eleme. Külön kémiaja van s még így is alig tudunk róla valamit. És persze a legfontosabb is. Nem tudom, hogy ez mennyire általános jelenség, mivel, mint bizonyára tudod, manapság létezik egy nagyjából nyolcvan százalékban bebizonyított elmélet, amely szerint a mi univerzumunk nem az egyetlen létező. Multiverzumban élünk, ami egyáltalán nem kecsesítő dolog. Merthogy szépen alájátszik a vezető politikusok felelőtlenségének. Mert, ha itt mindent tönkretesznek, még akkor is marad ezernyi más univerzum! Ha tudnák, hogy azok milyenek is lehetnek... Talán felelősebben állnának hozzá a dolgukhoz! De ez csak pillanatnyi kitérő volt. Azért, hogy megértsd, miért nem adtam el, még embriójában a találmányomat annak az olajipari cégnek. Mert az még a jobbik eset, hogy elsüllyesztenék. De mi van akkor, ha elkezdenék fejleszteni?

Újabb igent jelentő bólintás. És újabb magyarázat.

– Most képzeld el, hogy mi történne, ha valaki, mondjuk a tegnapelőtt itt randalírozó fiatalok, megsejtenék ennek a folyamatnak a végeredményét! Szóval... meg vagyok rettenve! Azon tűnődöm, hogy nem lenne-e jobb az egészset hagyni a fenébe? De sajnos nem lehet! Mert ami egy embernek egyszer az eszébe jutott, az előbb-utóbb másnak is eszébe jut. És annak esetleg nem lennének ilyen erkölcsi aggályai. Megcsinálná és kész! Utána az özönvíz! És ez rosszabb lenne, mint az atombomba, vagy mint a ma olyan divatos klímaváltozási hiszti. És ha már itt tartunk, a világon senki sem garantálja nekünk azt, hogy ez a folyamat, amit én itt laboratóriumi körülmények között próbálgatok ellenőrzött mederbe terelni, nem indul-e be holnap magától? A természetben! Vagy esetleg már be is indult. Valahol a légkör felső rétegeiben. Csak egyelőre lassú, mert nincs utánpótlása. De mi lesz, ha felerősödik? Ha felgyorsul?

Levente néma maradt. Tudta, hogy mi történne a Földdel, ha megszökne róla a víz. Amely ilyen formában még csak víznek sem nevezhető, csak H₂O-nak.

Hugó sem talált semmi vigasztalót. Nemsokára ki is mentek a laborból. A házigazda mindössze annyit tett hozzá, hogy reméli, Levente senkinek nem szól erről a lehetőségéről. Még Katinak sem! Neki főleg nem. „Minek ijesztgetni a leánykát”?

Persze Kati nem is ő lett volna, ha azonnal meg nem látta volna rajta a trauma hatását, amelyen keresztül ment. Ám hiába látott meg nagyon sokszor olyasmit, amit mások nem, azt, hogy miben is állt az a másfél órás beszélgetés, nem találhatta ki. Hiányzott hozzá a tárgyi ismerete. Levente meg inkább négybe vágatta volna magát, semhogy éppen Katinak elmondta volna azt, amitől úgy Hugó, mint a saját lelkiismerete szigorúan tiltotta. Hallgatott. Legyen, aminek lennie kell! Vagy talán... jó esetben... nem is kell lennie. De erről nem volt meggyőződve.

Kati pedig – mit is tehetett volna mást – félreértelmezte a hallgatását. Ez annál is inkább kézenfekvő volt, mivel éppen másnap, ki tudja milyen sötét gondolatoktól űzve, Hugó megkérte őket, hogy legyenek meg néhány napig a társasága nélkül! Legjobb lenne, ha azalatt utazgatnának. A környéken.

Kati ugyan meglehetősen megdöbbenéssel fogadta az ajánlatot, Levente azonban megértetni vélte, hogy Hugó az elkövetkező néhány napot gondolkodással, vagy inkább töprengéssel akarja tölteni.

Másnap mégsem lett az utazgatásból semmi. Dolog volt otthon, el kellett végezni és Katinak is szüksége volt némi időre, hogy megeméssze a Hugó ajánlatát. Csakhogy az az ajánlat neki egészen más gondolatokat szült, mint Leventének. És erről viszont Levente nem tudott.

Így a rá következő nap munkával és gondolatokkal telt.

– Holnap Tarra megyünk – búcsúzott tőle a háziasszony este.

– Nem tudom, hogy tudok-e majd aludni...

– Nem baj! Kocsival megyünk – simított végig az arcán Kati – és végeredményben akár olvashatsz is, ha az álom elkerül!

„Igen! Valóban! Azt a krónikafélét elkezdtem, de azóta se olvastam belőle egy sort sem. Pedig egyáltalán nem mondható unalmasnak!”

– Nem baj, hogy önhatalmúlag idehoztalak? Úgy tudom, hogy téged is érdekel az a különös ember, aki valamikor itt volt földbirtokos. Zsigmond király kémfőnöke. Mert ez már nagyjából bizonyítottnak vehető. Tudod kiről van szó!??

– Persze! Tar Lőrinc. Vagy Tari Lőrinc. Arany János csúnyán elbánt szegénnyel – Levente mosolygott a gondolatnak –, pedig igazán nem volt elvetni való figura. Világutazó, pokoljáró, bár ő csak Purgatóriumnak mondta. Szóval, érdekesnek tartom én is.

– Voltál is már itt?!

Ez félig kérdő, félig kijelentő mondatnak hangzott. Levente rá is bólintott. Kati hozzáfűzte:

– Ha már nem érdekel, mehetünk máshová. Nekem ez ugrott be hirtelenében. Meghogy felmenjünk a házához, már ami még maradt belőle, nem sok, egy fal, annyi. Oda kevesen járnak, nyugodtan lehet beszélgetni. Ha akarsz.

Levente úgy nézett Katira, mintha először látná. Lehet, hogy úgy is volt. Mert először sejtett meg valamit, ami a nőnek különleges tulajdonsága volt, s amelyről, persze a tulajdonságról, nem pedig a Katival való összefüggéséről, már hallott, de addig még soha nem tapasztalta személyesen.

– Már sokadszor történik, hogy kitalálok a gondolatomat. Te gondolatolvasó vagy?

– Az IS.

Közben felértek a házhoz. Igazából egyedül álló falrészlet volt, egy ablak maradványával, a középkorban szokásos építési módon elkészítve. Vagyis terméskövek és malter. Jó kemény lehetett a maga idejében.

– Tudod, hogy a Szentföldön is volt? – kérdezte Kati.

– Tudom. Benedek Marcell könyvet is írt róla. Nem tudom miért, de nem lehet kapni.

– Pásztón lehet. Kellene?

Levente azonban úgy látszott, hogy mással van elfoglalva, nevezetesen a gondolataival. És Kati hagyta is gondolkozni. Majdcsak jut valami eredményre! Így is lett. Kis idő múlva aztán meg is szólalt. Valahogy messziről kezdve a gondolatot, hogy aztán elérkezzen ahhoz, ami foglalkoztatta.

– Tudod te, hogy a világirodalom legszebb szerelmei házasságtörő szerelmek voltak?

Bólintás.

– Trisztán és Izolda, Guinevra és Lancelot, vagy éppen Heléna és Párizs. Biztos van még, csak nem ilyen híresek. És nem olyan jó költők írták meg őket.

– Igen. De nem mindegyik járt egy kaptafára. Trisztán és Izolda bájitalt ittak... tévedésből. Nem is tudom, hogy létezik-e olyan a valóságban. Valószínűleg létezik. Guinevra, vagy másképp nevezve Ginever, nos, ő nem más, mint az örök nő. Gin-ever. Vagyis, az akkori felfogás szerint a nő örök kettőssége. Aki a kötelességnek él (Artur házastársa), de ugyanakkor a szerelemnek is (Lancelot). Talán valahogy ilyesmit akart kifejezni a középkori költő a nevével. És te most azt akarod mondani, hogy a mi bájitalunk Szatmárhegy lehetett. Mert te így fogalmazol. Ilyen óvatosan. Pedig gondolhattad volna egyenesen is. AZ VOLT! Nem haragudtam volna meg érte.

Most Leventén volt a sor a bólintásban. De Kati folytatta, nem hagyva időt a gondolkozásra.

– Heléna pedig... Heléna, mint a neve is mutatja, a görög nők esszenciája volt. Egyrészt. Másrészt pedig istennő. Mert éppen úgy Zeusz isten és Lédá lánya volt, mint férfitestvére, Pollux, vagy más néven Polüdeukész. Ők voltak a Zeusz gyermekei, míg féltestvéreik, Kásztor (Pollux esetében) és Klütaimnésztra (Heléna esetében), a Lédá földi férjéé. Ezért van az, hogy annyira különbözött a két nő életútja is. Az egyikből családirtó lett, a másik pedig, botlásai ellenére (no, az sem volt éppen botlás egyértelműen), az Olümposzra került.

Levente egy kicsit dűnnyögött magában, amiért Kati így elkanyarodott az általa felvetett témától, talán kellemetlen neki (?), de azt is elgondolta, és az is lényeges lehetett, hogy az asszonynak fontos az említett történelmi-mitológiai-irodalomtörténeti személy.

– Nem! És igen. Vagyis nem kellemetlen a téma. És igen. Heléna fontos nekem. És azt akarom, hogy legalább valamit te is tudj arról, hogy miért fontos. Mert addig nem tudsz lényegben dönteni.

És Levente akkor megérezte, hogy valami fontos fog következni és egy kicsit bele is borzongott.

– Akarod most elmondani?

– Nem feltétlenül. Később is ráér. Csak ha választ akarsz azokra a kérdésekre, amelyek téged feszegetnek. Belülről.

– Akkor essünk túl rajta!

– Na, talán előzetesnek: Nem minden nő egyforma, ahogy nem egyformák a férfiak sem. Amellett, hogy a legnagyobb többség általában egyformákból áll. És az az egyformaság nem-

csak a divat diktálta egyen-öltözékre vonatkozik, hanem jól megvan belül is. Hiszen szellemi, lelki divatok ugyanúgy léteznek, ha nem még erősebben, mint a testiek, ruházatiak. Van azonban a nőknek egy meglehetősen kis része, akik nem elégszenek meg azzal, amit a társadalmi divatok rájuk parancsolnak. Tehát nem a most reklámozott szingliségről beszélek, hanem valódi különlegességről. Amihez természetesen képességek is kellenek. Belső képességek éppen úgy, mint külsők. Ezek rendszerint veleszületettek, de edzeni is lehet őket. És nem tudni előre, hogy mikor, mely életkorban nyilvánulnak meg, és azt sem, hogy kinél. Nem untatlak részletekkel, már csak azért sem, mert erről a jelenségről egy ilyen nő egyszer, eléggé el nem ítélni módon, beszélt egy férfinak, akit nagyon szeretett. Azóta sokan tudják, s azt is, hogy Trójai Helénához kapcsolódik. Eredetileg. Annnyira sokan tudják, mivelhogy az a férfi még meg is írta a történetnek általa ismert részét, hogy később a jelenséggel/tulajdonsággal megvert nők kénytelenek voltak nevet változtatni.

– Az apám – morogta Levente a bajusza alatt.

– Úgy bizony. És ez ránézve is átoknak bizonyult. Azt a nőt megölték, ezt talán tudod. Apádra pedig szinte senki nem figyel oda azóta. Bármit tesz, bármit ír is. A maga saját körében elismertnek számít, de annál tovább... szóval ez egy ilyen dolog.

– És te? Mikor tudtad meg?

– Hogy közük tartozom? Tizenkilenc éves koromban. Szatmárhegy után.

– Különleges hely – dünnyögte Levente –, mindig sejtettem, hogy van ott valami. Tudod, a „genius loci”! De nem gondoltam, hogy éppen ez. De hát... Hugó is szatmárhegyi!

– Ha arra vagy kíváncsi, hogy hatott-e rá is, hát igen. Az ember nem lesz csak úgy, minden képesség nélkül feltaláló, ha mégannyit tanul is hozzá.

– Akkor tehát...

– Akkor tehát tudni akarod, hogy szeretem-e a férjemet? Persze, hogy szeretem. Mint szellemi társat. De nem mint férfit. És ő sem mint nőre tekint rám. Sőt egyszer, évekkel ezelőtt ki is mondta. Hogy őt nem érdeklik a nők.

– Vagyis hom...

– Nem! Nem homoszexuális. Csak éppen nem érdeklik a nők. De a férfiak sem. Ő a munka elvarázsoltja.

– És soha? És ezért...?

– De! Eleinte még voltunk néha együtt. De ritkán. És igen, ezért nincs gyermekünk. Persze az olyan nőknek, mint amilyen én vagyok, ritkán is születnek gyermekei. Van olyan is, de ritkán. A természet takarékoskodik az erejével.

– És én?...

– Azt akarod tudni, hogy a tiéd leszek-e? Igen! Ha te is akarod, ezek után is. Csak nem azonnal. Majd! És hogy tudd: Hugó nem féltékeny. Általában sem, de rád meg különösen nem. Ő is látja vagy érzékeli, hogy benned van valami, talán a férfi megfelelője a képességnek. Mint ahogy nálatok a család nagy részében megvan. Csak férfiakban az más. Keményebb, talán durvább. Talán primitívebb. Ne sértődj meg, ennek csak így van értelme. A férfi arra van teremtvé, hogy kezdeményező legyen. Ahhoz szükséges valami keménység. És abban sem vagyok egészen biztos, hogy Én leszek a Tiéd. Talán sokkal inkább leszel az enyém te! De az előbbieket most már tudva, szerintem ezzel tisztában vagy te is. Jó lesz ez neked? Csak te döntheted el. De jó, ha tudatában vagy annak, hogy mindig a nő a befogadó. És így a tulajdonos is. Csak mások ezt nem tudják ilyen világosan.

Este későig beszélgettek, egyéb témákról is, és mivel a hely szelleme ott is megfogta őket, a Zsigmond és Tari Lőrinc kora is ki lett tárgyalva.

Hugó már várta őket. De valóban nem látszott rajta még nyoma sem a neheztelésnek. Csak a fáradtság. Iszonyú fáradtság dolgozhatott benne.

Levente persze megint alig tudott elaludni.

A nyomozó ezredes

Semmiképp nem lehetett azt mondani, hogy nagyon szerették azt az idegent, aki kívülről jött a várakat ellenőrizni. Ráadásul még csak nem is volt igazi katona. Rá is ragasztották a csúfnevet, hogy ő „mézeskalács-huszar”. Ő viszont úgy néz ki, hogy nem nagyon bánta, mit mondanak rá a háta mögött, amíg szemtől szembe úgy viselkednek vele, ahogyan azt a rangja és a funkciója megköveteli. Mert mindenképpen császári biztos volt, akit a legnagyobb tisztelet illet meg.

Valahol Kassa mellett, egy várkastélyban alakította ki a főhadiszállását, onnan járkált a szomszédos, sőt a távolabbi várakba is ellenőrizni a pénzügyeket. Rendszerint egyedül és rendszerint akkor, amikor nem várták. Ez... idővel mégiscsak valami tisztelet-félét vívott ki számára, legalábbis a közkatonák és az alacsonyabb sarzsik között egészen a strázsamesterig. Mert a bátorságot tisztelték azok az emberek. Már pedig arra komoly szükség volt, ha valóban egyedül járkált olyan utakon, ahol akármikor meglephette egy kóbor török portya. Vagy akár egy pár bujdosó is. Merthogy újabban azok is mintha megszorodtak volna. A bujdosók. Azon a környéken. Egyes várak vidékén meg éppenséggel el is voltak szemtelenedve. Eugen gyanította, hogy egyes várak legénysége talán össze is játszik a bujdosók egyik-másik csoportjával.

Kezdetben nem is értette, hogy miről van szó. Kik is azok a bujdosók?

– Tudja, óbester úr, két vagy három évvel ezelőtt ezekben a várakban még magyar legénység volt, fel egészen a várkapitányig. Vagyis magyarnak nevezték őket. Mert már akkor is volt köztük mindenféle. Német, horvát, de leginkább tót és ruszin. Már persze a magyarok kívül. A harci szellemükkel nem is volt semmi baj, jól megtartották a várakat, a török, eltekintve néhány sajnálatos esettől, egyik várba sem jutott be. Csak hát... császár öfelségének úgy tűnt, hogy igen sokba kerülnek neki azok a katonák. Hát szétkergette őket, mivel állandóan a zsoldot sürgették, néha rezgelődtek is. Már ahogy a magyarok szoktak – világosította fel egy véletlenül ottmaradt őrmester, olyan, aki már a magyar várkapitány alatt is szolgált.

„Óbester úr” tudta. Akkor már nagyjából sejtette, hogy a régi várőrség valóban legnagyobb részt a zsoldjából kellett éljen, mivel a régi kapitányok nem engedték meg nekik, hogy bizonyos mértéken felül a környező szegény népet zaklassák. „Hiszen belőlük élünk! Ha nem lennének parasztok, akkor mi sem lehetnénk itt”, mondták a kapitányok.

– És jött is az a zsold rendszeresen?

– Jött, amikor lehetett.

– És a katonák nem verték meg néha azt a kapitányt?

– Azt, nagyságos uram, soha! Ez kész csoda volt! De ez az igazság!

A német legény nem is értette, hogy miért volt ez így, ő csak elmondta azt, amire a jövevény óbester kíváncsi volt.

De nem mindenki volt ilyen készséges Blomberg ezredessel, amikor kérdezősködött. Voltak közömbösek, és volt, igaz csak egy, aki kifejezetten ellenséges szemmel méregette. Az a valaki szintén egy strázsamester volt és az egyik vár számvevő tisztjének volt a segítségével. Inasa, legénye, tisztiszolgája, ki tudja, milyen sarzsi. No, ő aztán nem szerette a kérdezősködést. Ami mondjuk érthető lett volna, ha ő maga a számvevő tiszt, akkor akár arra is lehetett volna gondolni, hogy na, biztosan eltűntek a kezén valami összegek. De nem! Ez csak a strázsamester volt, aki vagy tudott írni, vagy sem.

A mi Eugenünk persze nem sokáig gondolkozott a dolgon. Ha nem akar beszélni, hát ne beszéljen! Majd másokat fog kérdezni. És egyébként is, addigra már nagyjából tisztában volt a helyzettel. Azzal nevezetesen, hogy eltűntek bizony ott elég sok kézen ilyen-olyan összegek, amelyek hiányát aztán a környéken lakó szegény nép, várjobbágyok megadóztatásával pótolták. Nem igazán tetszett ez az érzékeny bécsi orrának, de nem szólhatott ellene, mert maga a császár öfelsége világosan kijelentette, hogy az udvarnak nincs ilyesmire pénze, a kinevezett kapitányok szükség esetén pótolják a hiányzó összegeket a várjobbágyok adójából!

Más sem mindig tetszett neki. Például az sem, hogy a legénység alkalomadtán nemcsak pénzt, élelmet vett el a helyiektől, hanem időnként egyik-másik fiatal feleséget vagy leányzót is behívták „konyhaszolgálatra”. Természetesen ugyanez szintén nemtetszést vívott ki a környékeliek között is. Néha egyenesen lázongtak az ilyesmiért. Hiszen tudták ők, hogy mit is jelent az a „konyhaszolgálat”.

A lázongókat persze lecsillapították. Botokkal fizették ki. Aminek az az eredménye lett, hogy AZ AZ EMBER még egyszer biztosan nem lázongott. Viszont megesett, hogy nyom nélkül eltűnt.

„Ez is a bujdosók számát gyarapította” gondolta ezredesünk, sőt nemcsak gondolta, hanem szóvá is tette. Annak a várkastélynak a kapitányánál, ahol a főhadiszállása volt.

– Hagyja csak, barátom! Ha kevesebb lesz a lázongó, akkor nekünk is kevesebb lesz a gondunk velük! – csillapította a kapitány. De azért igyekezett intézkedni, hogy azontúl a legények lehetőleg ne incselkedjenek a konyhaszolgálatos nőkkel, mert megeshet rajtuk, hogy ugyanazzal a pénzzel fizetik ki őket, mint a lázongó férjeket.

No, ez az intelem valamivel, de nem sokkal többet ért, mintha például szenteltvízzel hintették volna meg a csintalankodó legényeket. Bár azontúl legalább nem nyíltan cselekedtek.

Nagyjából eddig jutott Levente az olvasással, amikor... belealudt. Persze álmodott is tőle mindenféle vad dolgokat.

– Főkapitány uram, követ jött!

– Miféle követ?

– Nekem nem mondta...

– Jó! Akkor hozd ide!

Néhány perc múlva valóban megérkezett Petrőczy uramhoz a „követ”. Mindenképpen meg kellett érkezzen, mivelhogy hárman is taszigálták. Meg még egy negyedik legény, aki a kötelet fogta. Annál fogva húzta a megkötözött „követet”. Petrőczy csak nézte egy darabig a viharvert embert, s aztán sikerült felismerje.

– Szőcs uram! Hát mit keres itt kegyelmed?

– Én biza segíteni jöttem, s lám, így megfogtak. Aztán már hiába mondtam, hogy követ vagyok, csak így juthattam kegyelmed elé!

– Nincsen ebben semmi boszorkányság – mondta –, én magam is magyarnak születtem. Anyám magyarul énekelt a bölcsőm mellett. Csak hát akkor már apámnak a felesége volt, így én is töröknek nevelkedtem. Sokan vagyunk így, keresztény leszármazottak. És sokan még tartjuk is a kapcsolatot a régi ismerős családokkal. Azok leszármazottaival. Persze, a legtöbb albán. Őket viszik is gyermekkorukban. Janicsárnak. De akad magyar is. Akinek az apját, anyját, kiskorukban fogták meg, rabok lettek, a gyermekeik pedig megismerték az igaz hitet. És most szolgálják a szultánt. Sokan, a legtöbben, karddal. Mások az eszükkel, az összekötéseikkel. Lám... nem eszünk embert!

– No, azért ez nem olyan biztos – dűnnyögött Petrőczy uram az orra alatt, de olyan halkán, hogy azt még a mellette állók sem hallották.

Következett a foglyok felvonultatása. „Ezt el kell engedni, ez magyar, még hozzánk állhat”, s így tovább. Egy embernél megakadtak. Ezredes volt, ezt ránézésre meg lehetett állapítani, de aligha szolgálhatott valami harcias tevékenységgel, mert egy csepp katonás kiállása nem volt. Amellett csupa sár és mocsok volt a ruhája tetőtől talpig.

Nézték jobbról, nézték balról, de egyik sem mert véleményt mondani. Végül megkérdezték:

– Hát te ki lennél, ilyen furcsa figura?

– Báró Eugen von Blomberg, szolgálatukra!

– Hát te a föld alá bújtál, amikor először törököt láttál? – humorizált Ibrahim bég.

– Nem bújtam én, hanem löktek!

– Aha! Tán elkövettél valamit, hogy elevenen akartak eltemetni?

– Nem én, hanem a várakat ellenőriztem, őfelsége a császár nevében. Hogy nem történtek-e nagyobb lopások?

– Ejha! Akkor értened kell a számokhoz!

– Érték is! Méghozzá jól.

– No, akkor neked úri dolgod lesz Ibrahim bégnél! Éppen egy ilyen embert keres – szólt közbe az azelőtti napon érkezett Szöcs János uram. – Kell-e kegyelmednek ez az ember?

– Örülök neki – válaszolt a bég. Majd a pórul járt revizorhoz fordult: – De nem szöksz meg?

– De biz én igen, ha tehetem!

– No lám! Még őszinte is. Tudd meg, ha azt mondtad volna, hogy nem, akkor inkább egy ketrecbe zárattalak volna. De így, hogy őszinte vagy, arra gondolok, hogy másban se fogsz becsapni. Hát legyél a segédem, egye fene! Hiszen én magam is számokkal dolgozó ember lennék. Csak kivételesen jöttem a csapattal, hogy más nem volt, akire bízta Hasszán pasa. Allah növecsse meg a szakállát!

De végül is hogyan jutott Blomberg ezredes a tépett, sáros ruházathoz? Pontosan ő, aki mindig kényes volt, Bécsben, az udvarban nevelkedett ízlése szerint a makulátlan megjelenésére. Emlékszünk még, hogy hogyan kérdezősködött a legénységtől, hogy tudnak-e és mit tudnak a várakban lezajlott vagy legalább pletykált pénzügyi eseményekről. Azonkívül persze, hogy a zsold rendszeresen – nem jött meg idejében. Mert ezt ő maga is tudta. Nem volt az udvarnak pénze, soha nem volt azelőtt sem, most meg különösen nem, mert a magyarországi hadszíntér a legjobb esetben is csak harmadrendű jelentőségű volt az egyéb pénznyelő események között. Erről tehát tudott. Meg arról is, hogy ha már egyszer nem jött az a fránya pénz, akkor a legénység, de a tisztek is, részben kényszerből, részben egyenes

császári parancsra, a várak körül élő szegény nép megsarcolásával egyenesítette ki anélkül meglehetősen sovány megélhetését. Meg még másokat is tettek, amiről Eugen már részben tudott, részben nem. Nem helyeselt mindent. Aminthogy az információ forrásai is részben egyik, részben másik oldal felé hajlottak. Volt, aki szívesen beszélt a lefolyt dolgokról, ezek általában a megmaradt kevés magyar legény közül kerültek ki, mint a már említett strázsamester is, és volt, aki csak pökte a szót, mint az a Berg nevű, másik őrmester, aki valami okból nem szerette őt.

Annál különösebb volt, amikor aztán egy napon az a Berg odajött hozzá és megkérte, jöjjön vele, mert mutatni akar valamit. A mutatnivaló vagy megnézni való, attól függően, hogy melyik oldalról tekintették, a várkastélyon kívül volt, egy jó futamodásnyira. És amíg odaértek, Berg állandóan mesélt neki.

– Mert tudja meg, óbester úr, hogy itt már régen nem úgy mennek a dolgok, ahogy kellene (Milyen régen? Hiszen nem több, mint másfél éve volt ott az a csapat...), lopnak itt mindenhol, s ha valaki szólni merészelt, azt rövid úton megcsapatták. De most már nem fogom be a számat! Mindent elmondok!

„Aha! Szóval innen fúj a szél! Megcsapatták. Na, mindegy! Fő, hogy elmondjon mindent, amit tud!” Blomberg báró tudta, hogy Berget – lám, mintha a nevük is rímelt volna egymásra – valami kisebb vétségért megcsapatta a kapitány. Nem sokra, valami huszonöt vesszőt osztatott ki neki. De úgy látszik, a legény ezt is zokon vette.

Hát elkezdett beszélni. Hogy hát igen, valóban sokkal keményebben szipolyozzák a népet, minek következtében aztán sokkal több pénz is gyűlt össze, mint amennyi a zsoldra kellett. Aztán a maradékot szépen elrekkentették. Tudom is, hogy hová!

– Hová is?

– Hát betették szépen egy ládikába is, amikor kezdett tele lenni, akkor betették a ferde kútba. Oda megyünk. Lám, kötelet is hoztam magammal, hogy könnyebben odaérjünk ahhoz a ládikához!

– Csak egyetlen láda? No, az nem lehet nagyon sok...

A legény a vállát vonogatta:

– Én csak egyről tudok. De itt is vagyunk.

Valóban, látható volt, hogy ott valamikor lejárat-féle volt valahova. Ki tudja, hova? Most már csak a sok növénnel benőtt szája tátongott egyáltalán nem hívogatóan. „No, ide biztos nem sokan jöhettek le saját mulatságból! Kiváló rejtékhely! Ha az egyáltalán!”

– És vigyázzon, óbester úr, mert csúszós! Jól fogja meg a kötelet! Megyek én is, csak kikötöm a végét.

És ezzel Eugen von Blomberg egyből be is ugrott a legősibb trükknek, amit abban az időben katonák egyáltalán ki tudtak találni a feljebbvaló eltüntetésére. Lejutni éppen lejutott hát azon a lejtőn, de ott aztán várhatta, amíg a legény utána jön. Mert nem jött biz az, hang se hallatszott. Nem is hallhatott, mert az egész úgy volt kitalálva, süketnek mint az ágyú.

Fogja a kötelet, beesik az egész.

„Na, itt ordibálhatok, meg se hallják!” és valóban, még a madarak csiripelése sem hallatszott odalent. De még a kutyák ugatása sem.

Nem is volt az kút soha, ki is készítené kutat olyan ferde kürtővel, hanem volt egy régi, elfeledett rejtékút, amely ki tudja, hová vezetett? Talán Kassáig. De hát – beomlott.

állandóan ott kellett legyen. „Gondolom, ő az, akinek a fejét veszik, ha a gazdája valami nem tetsző dolgot csinál” gondolta. Majdnem el is találta. Az az állandó követ rendszerint polgári rendű ember volt, vagy kisnemes. Fejét ugyan egynek sem vették ez idő szerint, de megmosni elég gyakran megmosták azt a bizonyos fejet, ha valami nem tetszett. És mindig volt valami, ami éppen nem tetszett.

A munkája egyébként nem volt nehéz. Itt is csak számokkal kellett dolgozzon. És mivel Ibrahim bég elég hamar rájött, hogy érti a dolgát, mind komolyabb munkákat bízott rá, ahogy az idő múlt.

Elég jól megértették egymást, Eugen pedig lassan kezdett belelátni a szultáni udvar bonyolult pénzügyeibe. Azért persze távolról sem gondolhatta, hogy mindent tud, de nagy vonalakban látni kezdte a főbb irányokat. Az összegzés természetesen Ibrahim dolga volt. Meg még egy jó néhány hozzá hasonlóé, akik összedolgoztak. És az eredményt adták aztán át a nagyvezírnek. Akkoriban kezdett a csillaga felfelé ívelni Köprilinek. Aki egyébként albán eredet volt.

Nos, az idő tehát múlt, mint máskor is szokott. Ibrahim lassan meggyőződött arról, hogy Eugen korántsem az a gőzös fejű fiatalember, aki az első alkalmat megragadja a szökésre, s aztán majd éhen hal Konstantinápoly külvárosában.

Már nagyobb utazásokra is elengedte, ha éppen úgy hozta a szükség. Végül is miért ne engedte volna, ha egyszer maga Eugen bevallotta, hogy őt bizony senki nem várja, de nem is fogja kiváltani, mert se rokona, se ismerőse Magyarországon. Bécsben... lehet, ha az is el nem enyészett az idő múlásával.

– Körülbelül úgy kell annak lennie, hogy senki nem keresett engem, ama furcsa eset óta, amikor az a Berg nevű katona a föld alá küldött meghalni. Nem haragszom rá egyébként, mert anélkül nem lennék itt, ahol – valljuk be – sokkal jobban van dolgom, mit abban az ostromlott várban volt. Ott, ahol mindenki ferde szemmel nézett rám. Vagy majdnem mindenki – helyesbített.

Időközben Ibrahim bégnek a háznépe is gyarapodott. Újabb rabok jöttek, vagy inkább olyan félig rabok, mint ő maga, Eugen is számította magát.

Az újabb rabok között nők is voltak. Akik között egy Zsuzsika nevű magyar kislány is volt, aki egyáltalán nem volt közömbös a mi Eugenünknek. És úgy látta, hogy a lány is osztja a rokonszenvet. Mivel pedig Ibrahimnak volt elég nő a háremében – bég volt, tehát nem volt szükséges megállnia a négy feleségnél, mint egy közrendű muszlimnak –, alig is bírt velük, hát Zsuzsikára nem vetett szemet. Az esküvő pedig lehetséges volt, mivel Eugen nem tért át az iszlámra. Azt mondta, ő már csak megmarad annál, amibe született, még ha az némi hátrányokkal is jár.

– Te tudod, barátom! Éntőlem maradhatsz hitetlen is. Kár! – tette hozzá.

Már az esküvőt tervezték, amikor egy szép napos délelőtt behívatta a gazda. Éppen vendége volt, egy erdélyi ifjú férfi. Kissé csodálkozott is, mármint Eugen, hogy miért hívatja éppen akkor, amikor vendége van.

– Íme, itt van az én kedves harcostársam, Thököly Imre gróf. Furcsa dolog, most ő lett a bujdosók főkapitánya. Miután Teleki uram nem bizonyult valami sikeres katonának. Hát ez az Imre gróf kért tőlem valakit, aki elkíséri, és persze visz magával némely janicsárokat. A janicsár jobban harcol, mint a szpáhi, ezt azóta biztosan megláttad. Na hát, ezeknek a janicsároknak te leszel a vezetője. Nekem mostanában alig van valamire időm, úgy megnőtt a háztartásom a padisah kegyelméből. (Allah növelje meg a szakállát!)

– Zsuzs... – Csak ennyit tudott mondani az ifjú. (Nem sokkal volt túl a harmincon, tehát ifjúnak számított.)

– Na igen, Zsuzsi! De hát visszajössz te hozzá!

– De ha...

– Ejnye, de sok kifogásod van! Hát vidd magaddal, ha olyan nagyon ragaszkodsz hozzá!

És így történt az, hogy talán a nagy tervezgetés, talán az ifjú Thökölynek adott tanácsok sokasága miatt, de lehet, hogy másért, mindennemű ígéret nélkül eresztette el őket a gazdájuk. Vagy talán szándékos volt? Ki tudná azt ma már...

Szép világos reggel volt már, amikor Levente kinyitotta a szemét.

„Ejnye, de sok mindent összeálmodtam arról az időről” morfondírozott. Csak azt furcsállotta, hogy az álombeli Zsuzsika szakasztott olyan kinézetű volt, mint Kati. Ámbár hiszen ez sem egy különleges dolog. Álmában sok minden megesik az emberrel... És végül is Kati az egyetlen élő nő a környezetében. Hiszen Erzsikétől már régen elvált, azóta pedig vagy van nő a közelében, vagy nincs. És ki tudja, miféle különös (vagy ferde?) a viszony a házastársak között? És akkor még ott van a háttérben Szatmárhegy! De hát mi ez? Normális, vagy nem? És ki is ez a nő? Vagy inkább mi is ő? Kati!

Úti készülődés

Körülbelül négy óra lehetett, amikor Levente végül másodszor is elaludt. Még előtte azon filózott, hogy ki kéne vallasni a háziasszonyt, ki is ő valójában, milyen szerepe van Hugó mellett, merthogy nem szerelem tartja össze őket, az egyre inkább kezdett világossá lenni számára. No persze, ha egyáltalán hajlandó válaszolni, s nem rázza le őt egyetlen mondattal, rosszabb esetben mozdulattal.

De a reggel úgy nézett ki, hogy nem alkalmas komoly beszélgetésre. Pedig felületes szemlélő számára akár úgy tűnhetett, mintha minden rendben lenne. Hugó a laboratóriumban, Kati intézi az éppen esedékes munkákat. Szervezést, természetesen. De azért valahogy mégsem tetszett neki a nő viselkedése. Hüvös? Nem, ez nem a megfelelő szó. Inkább feszült. Mint aki minden pillanatban várja, hogy robbanjon valami.

Persze ekkor már nyolc óra volt, egy majdnem teljesen álmatlan éjszaka után jól elaludt.

– Bocsi! Azt hiszem, nagyon elaludtam – majd hozzátette magyarázatként, hogy: – Sokat olvastam.

– Ühüm! Meg gondolkoztál...

– Na, ha már megint belém láttál, akkor akár el is mondhatom.

– Ne most – hárított a háziasszony.

Már éppen kérdezni akarta, hogy hát akkor mikor, de Kati folytatta. Elmondta, hogy reggel korán, ez nagyjából hajnali három órát jelentett, Hugó behívta Spanner Gézát – hát az sosem alszik? – és órákig beszélgettek a laboratóriumban. Amikor kijött, az izomember meglehetősen tanácsstalannak látszott.

– Ezek szerint te is ébren voltál?

– A végén már igen. Szóval Hugón is látszott, hogy ideges, meg Gézán is. Még többször beszélgettek, sőt vitatkoztak a reggel folyamán, de úgy néz ki, hogy később megnyugodtak. Akkor meg én lettem ideges. És igazam volt. Mert Hugó egyszer csak azt mondta, hogy utazzunk el!

– Ti? Mindketten?

– Nem! Mi ketten. Mert, mondta, az események olyan fordulatot vettek, hogy nem mer már felelősséget vállalni a testi épségemért. Sem. Mintha eddig kellett volna. Meg is mondtam neki. De azt felelte, hogy ez most más. És tényleg...

– Mi tényleg?

– Emlékszel azokra a fiatal tüntetőkre néhány nappal ezelőtt?

– Persze, hogy emlékszem! Az egyik mindenáron be akart menni a laborba. Pedig mondta neki Hugó, hogy odabent minden steril és olyan is kell maradjon.

– No, azt a fiatalembert meghalva találták.

– Itt a közelben?

– Nem. Hatvanban. Egy ifjúsági szórakozóhely közelében, illetve a hátsó ajtajánál. Lelőtték. És Hugó azóta keresi a pisztolyát, de nem találja. Én ráadásul tudom, hogy vaktöltésnél egyéb soha nem volt benne. Ezt akár tanúsíthatom is. De hát... nincs meg.

– Ez bizony tényleg gáz! Gondolom, a rendőrség várható.

– Már beszóltak telefonon. Beszéltek is elég hosszan. De azért ki kell jöjjenek. Tudom, hogy megy ez.

– Honnan tudod?

– Levente, szívem, ez egy autószervez! Sokféle ember megfordul itt. Egyesek nem éppen türelmesek. És nem is éppen jóindulatúak. Az a pisztoly is azért kellett! Hogy a nemkívánatosokat elhessegezzük. Na, most visszafelé sült el. Na, ezért akarta Hugó, hogy menjünk el egy időre. Azt is megmondta, hogy hová, és kit keressünk.

– Hová? És kit?

– Azt nem mondhatom meg! Szigorúan meghagyta. És őneki persze maradnia kell.

– Na igen, a rendőrség.

– Nem csak! Valamilyen formában a találmánya miatt is. Azt mondja, hogy minden készen van, már próbadarab is van abból a szaros katalizátorból, de még akar valamit...

– Leírni...

– Inkább ellenkezőleg! Megsemmisíteni az feljegyzéseit. Hogy ne legyen ellopható. Neki minden a fejében van. Képletek, főleg technológia, minden. Így aztán ez egy kisebb életbiztosítás. De sajnos nem teljesen.

– Mert?

– Mert lehetnek olyanok, akiknek éppen az a célja, hogy ne legyen az egészből semmi.

– Igen. Értem.

– No, és ezért mondtam el neked mindezt. Hogy tudd, miért vagyok most feszült. És lehet, hogy hisztis is leszek néha. Hát tudd, hogy az nem én vagyok. Hanem a helyzet.

A rendőrök valóban jöttek. Ketten voltak. Két nagy darab férfi. Nem voltak udvariatlanok, sem a viselkedésük nem volt fenyegető, mindazonáltal eléggé ijesztő volt a helyzet ránézésre is, ahogy az a két hústorony külön-külön kikérdezte őket.

Leventével hamar végeztek. Ki is ő? Mióta ismeri a háziakat? Miért tartózkodik éppen itt? Ilyesmiket kérdeztek tőle.

Gézát éppen csak megkérdezték és már küldték is el. Szó szerint elküldték. Hogy ne lássák még egyszer ott! Ezentúl majd ők vigyáznak a háziak épségére. Na hiszen, amilyen vigyázás az lesz...

Az az igazság, hogy Hugó is elég hamar szabadult. Jó félórán át faggatták, aztán kiküldték és Katira került a sor. Őt aztán jó sokáig kérdezték. Több mint két órán át. Mégis, mikor végeztek, Kati sem fáradtnak, sem rosszkedvűnek nem látszott. Inkább mintha felvillanyozódott volna.

Azután a két rendőr átnézte a lakásul szolgáló helyiségeket, a laboratórium kivételével, mert arra nézve megelégedtek a Hugó adott szavával, hogy nem rejteget ott semmiféle fegyvert, aztán lepecsételték az ajtaját azzal, hogy oda senki ne menjen be, amíg ők azt nem mondják, hogy lehet. Ennyi eszük, úgy látszik, csak volt nekik. De Hugó nem is nagyon erősködött. Ha nem szabad, hát nem szabad.

Amikor elmentek, előkerült Géza is. Jókora, mert megint vendég állt a házhoz.

Az a férfi volt, aki már járt náluk és egy olajcég vezetőjének mondta magát. Ezúttal a nő nélkül jött. És ő maga is nagyon meg volt változva az azelőtti önmagához képest. Még mindig olyan jólöltözött volt, mint amikor először látták, de már korántsem volt olyan magabiztos, mint azelőtt. Inkább szétszórt, a hangja is csendesebb lett, alig lehetett érteni. Kiderült, hogy a legutóbbi sikertelen győzködés után, vagy inkább következtében, elvesztette az állását. Most munkanélküli és szívesen fogadna egy megfelelő ajánlatot. Amivel, őszinte sajnálatukra, nem tudtak szolgálni neki.

– Hacsak nem olyannal, hogy a rendőrséggel tárgyaljon, amikor majd jönnek. Értünk.

– Ilyen lett tehát a helyzet?

– Ilyen. Nagyon úgy néz ki, hogy másnak is szüksége lenne a találmányomra – humorizált Hugó. – Talán másra használnák, mint az önök cége, de legalább használnák. Csak éppen gyanítom, nem valami jóra.

Az az ember is elment.

– Na, most már láttátok! Ezért jobb, ha elmentek innét! Én itt, Gézával csak helytállok valahogyan. Főleg akkor, ha nem kell még értetek is aggódjak.

Ekkor Kati szólalt meg:

– És... nincs már szükséged... tudod mire!

– Bocsáss meg, de azt hiszem, hogy nincs. Azzal már nem valószínű, hogy sokat érnék. A dolgok eldurvultak. Nagyon eldurvultak. „Quod est inferius, est sicut quod est superius, et quod est superius est sicut quod est inferius...” – tette hozzá latinul, valószínűleg Katinak szánva. De Levente lelkész volt és megértette. A célzást is. A Hermes Trismegistosz-i szöveggel: ahogy fent, úgy lent. És mindenesetre nagyon elszomorodott attól, amit mondott.

Érdekes módon éppen Kati volt az, aki nem rendült meg. Ő csak vállat vont, majd utána még bólintott is, hogy érti.

- Különben neked leírtam pontosan, hogy mit is várhatsz. És nagyjából mit kell majd tegyetek. – Hugó olyan volt most, mint egy hadihajó kapitánya csata előtt. Lehet, hogy az is volt.
- Akkor hát, megyünk – summázta Kati, mikor kettesben maradtak. Mert Hugó megint felment, ha a laboratóriumba nem is mehetett be, legalább a közelben akart lenni. Géza is vele ment. – De persze nem azonnal. Holnap! El tudsz készülni?
- Akár egy negyedóra alatt is. De! Fontos, hogy menjünk?
- Igen! Nagyon. Kérlek, most ne kérdezz semmit. Úgyis megtudod, amikor szükséges lesz!

Ferdinánd

„Van úgy, hogy az ember, főleg, amikor régi korokban bújárkodik, vagy nem talál elég anyagot a megismeréshez, vagy éppen nincs semmi kedve ahhoz, hogy részletesen leírja az eseményeket. Ilyen vázlatos sorokat fogsz találni most ebben az elkezdett történetben. Bár a korra nézvést elég sok – még túl sok is – volt a rendelkezésre álló forrás, de sajnos minden részében egyoldalú volt, s ettől igen elment a kedvem, hogy kidogozzam, ugyanakkor viszont a családról nem volt semmi, vagy alig valami.”

Ezt a rövid bekezdést úgy néz ki, hogy utólag illesztette hozzá Kati a többi leírásához, sőt talán kifejezetten éppen a Levente kedvéért.

Na, ezt szóval is megmondhatta volna, dünnyögött a férfi, de azért lelkiismeretesen végigolvasta a rövid vázlatot is. Lehet ugyanis, hogy található benne olyan információ is, amely nélkül a többit nem lehet rendesen megérteni.

Az enyickei csata után fogságba esett Eugen von Blomberg alig néhány évet töltött Ibrahim bég rabjaként Isztambulban, majd a bég hallgatólagosan szabadon eresztette. Vagyis inkább elküldte maga mellől. Akkor ő nem tudhatta miért, hogy olyan jószívű volt-e a gazdája, vagy végleg meggyőződött-e arról, hogy Eugen bizony sem a keresztény hitéről – evangélikus volt, mint sok német ajkú ember – lemondani nem fog az igaz hit kedvéért, sem olyan valakit találni nem fog, nem is volt hajlandó keresni, aki őt nagyobb vagyonnal kiváltaná. De nem tudta például azt sem, hogy milyen változások estek azon évek alatt, nemcsak a szabadságukat kereső magyarok, s főleg erdélyiek körében, ezt az enyickei csata folytán is megláthatta volna, ha arra ideje és lehetősége lett volna, nem pont akkor lett volna a föld alatt, de hasonló változások érlelődtek az Oszmán Birodalomban is. Amely birodalom válságos kort élt meg éppen akkoriban. Szakadás volt akkor már egy idő óta a rabokból lett törökök, akik igazából csak a szultáni udvarhoz voltak hűségesekek, nevezvén őket foglalkozás szerinti törököknek, és a született törökök között. Az előbbieket foglalták el főleg a katonai és udvari méltóságokat, élen a nagyvezírral, amely az idő szerint a Küprili család privilégiuma volt, az utóbbiból viszont kikerültek a vallási vezetők, de a főbírók is.

Úgy állt a két tábor egymással szemben, mint két verekedni készülő oroszlán. Ibrahim bég természetesen a foglalkozás szerinti törökök pártját erősítette, s erősítette volna még tovább is. Erről Eugen nem tudott, mondjuk csak annyit, hogy őt magát is Thököly Imréhez küldték segítségül, egy jókora csapat janicsár vezetésére.

Ekkor már nem Hasszán volt a váradi basa, s ez okból az ifjú hadvezér eléggé pórul is járt. Az új basa egy adott alkalommal lefogatta, be is záratta. Igaz ugyan, hogy csak néhány hónapig tartott a fogsága, de ennyi éppen elég volt arra, hogy a magyarok barátsága a török irányában

úgy elillanjon, mintha soha nem is lett volna. Újkeletű barátság volt az, nem csoda, hogy kevés is elég volt ahhoz, hogy szélfúttá porrá változzék.

A Thököly felkelés szétesése után mindenkinek nehezebb lett a sorsa. A nép még szegényebb, még árvaabb lett, mint azelőtt volt, az urak közül sokan a száműzetést választották, mint maga Thököly is, mások, megnótáztatván, vagyonukat veszítették, még jó, hogy a fejükbe nem került.

Eugen von Blomberg, vagy ahogy attól kezdve hívatta magát: Blomberg Jenő báró, szintén vagyona elvesztésével lakolt. Még jó szerencse, hogy a felesége, Alapy Zsuzsika, aki vele együtt szabadult a török rabságból, otthon vagyonosnak számított. A felkelésben nem vett részt, akkor még alig egy-két magas rangú úrnő vállalt ilyen szerepet, olyanok, mint Thököly ifjú felesége, így Alapy asszonynak csak maradt annyi, hogy férjével együtt ne nélkülözzön. Szerették is egymást nagyon, aminek bizonyítékául négy gyerek is szolgált, két fiú és két leányka.

A történelem órája pedig csak forgott a maga rendje szerint, következvén jobb és kevésbé jó periódusok a sokat szenvedett nép életében.

A Thököly uram mostohafiának, s vele együtt a családnak a csillaga még egyszer felragyogott, olyan fényességet árasztva, hogy mindmáig csodálkozik rajta a világ. Aztán újra elhalványodott az a csillag, nem maradván több abból a ragyogásból, mint az a nagyon halovány, amely azóta is Zágón felé mutat.

A Blomberg család rokonszenvezett a szabadságharccal, segítették is, ahogy tudták, de harci cselekményekben már nem vettek részt. Jenő báró már öreg volt – akkoriban a hatvanéves ember, kevés kivétellel, már öregnek számított –, azért sem, de óvatosságból sem tették. Mint ahogy az ember, aki a száját a forró tejjel megégette, azontúl az aludttejre is gyanakszik.

Esze Tamás, ahogy a szolgálai nevezték: „Tamás úr”, meglátogatta néha őket, aztán, hogy ő is meghalt (egy verekedésben lőtték agyon, amely az ő és a Czelder Orbán csapata között tört ki, neki csak annyi szerepe volt benne, hogy szét akarta választani a verekedőket), a Blomberg család még jobban visszavonult az Alapy birtokra. Azt igazgatták, több-kevesebb sikerrel, de inkább többel, mert a második generáció idejére már a birtokot és a vagyont is megkétszerezték. Nem hiába, hogy Jenő egész ifjúsága idején számokkal búsította az agyát, jól elboldogult azokkal később is.

Az egyetlen fényűzés, amit megengedtek maguknak, az utazgatás volt. Amit pedig felváltva tettek, hol külföldre, hol pedig az országon belül.

Aztán meghalt Jenő úr nyolcvanéves korában, az Úr ezernyolcszázharmincadik évében, márciusban. Ugyanaz év szeptemberében koronázták magyar királlyá Ferdinándot, az ötödiket ezen a néven. A majoreszkó, Blomberg Tamás úr – alighanem Esze Tamás után kaphatta a nevét – legott elérkezettnek látta az időt arra, hogy újra Bécs felé fordítsa a család figyelmét. Ami inkább azt jelentette, hogy az új király figyelmét próbálta meg a család felé fordítani. Több-kevesebb sikerrel. Mivelhogy a régi vagyonuk egy részét sikerült visszacapniuk, hanem a régi fény, az udvari élet ezúttal még elmaradt. Nem örökre.

– Úgy van ez, barátom, hogy nem lehet csak úgy visszacapni mindent a szép szemedért, még ha igazad is van sok mindenben. És különben is, én csak magyar király vagyok. Az osztrák tartományoknak nem vagyok ura. Az apám, őfelsége a császár, ő az, aki az egész birodalomnak a feje. Én nem tanácsolom, hogy most hozzá fordulj! De várj és szolgálj becsülettel! A jutalom nem marad el! De a magyarországi birtokaitokat mármost visszaadhatom. És vissza is adom, mert az titeket megillet! Sok jó ember meghalt az országban, sokan elmentek, sok az üres, gazda nélkül maradt birtok. Egyikük most a tiétek lesz. Gondozzátok felelősséggel! És

sose feledd, hogy mivel tartoztok az országnak. Annak az országnak, amelyet ráadásul ti választottatok magatoknak. Illetve apád.

Új szelek fújtak az országban, új emberekre volt szükség. És Blomberg Tamás igyekezett megérteni az idők szavát. Gazdálkodni kezdett, néha vesztett rajta egy évig, a következő évben visszanyerte kamatostól. Igyekeztek kiművelni magukat, mert ez nemcsak császári parancs volt – négy év múlva meghalt Ferenc, az öreg császár, s Ferdinánd király kapta az egész birodalom vezetését –, hanem azért is, mert kedvet is kaptak rá. Olvastak, lapokat kezdtek járattatni és amikor már lehetőségük is volt rá, adakoztak is. Költészetre, lófuttatásra, hajóépítésre. Amire éppen úgy gondolták, hogy szükség van.

De nemcsak ők. Az egész ország vérkeringése meggyorsult. Akadtak önzetlen emberek úgy a régi, mint az új arisztokrácia köreiben, lettek légyen azok magyarok, németek, vagy éppen görögök. A polgárság is megmozdult.

– Milyen ember a császár? Azt hallottam, hogy gyengeelméjű? – kérdezte éppen akkoriban egy újsütetű nemes.

– Ne bolondozzon! – válaszolta Tamás úr. – Az, aki hat nyelven beszél folyékonyan, s amellet zenéhez, irodalomhoz is ért, az nem lehet gyengeelméjű! Valaki bolondnak tartotta önt, vagy felségárulás bűnébe esett! Én ismerem, nincsen vele semmi baj, csak éppen jóságos. Így is szokták nevezni. Ne hallgasson azokra, akiknek az egyetlen és legnagyobb tudásuk abban merül ki, hogy másokat kigúnyoljanak! A gúny, a mások lekicsinylése még soha nem alkotott semmi jót, semmi maradandót! Sem itt, ebben az országban, sem máshol.

– De mégis! Azt hallottam, hogy az a herceg... örökké vigyázza, mit csinál a császár.

– Ó! Erről van szó? De hát Metternich Kelemen herceg az egyik legokosabb ember Európában! És persze, hogy mindig a császár őfelsége mellett van. Hiszen ő választotta ki maga mellé kancellárnak! Ez azonban végképp nem jelent gyengeelméjűséget, inkább éleslátást! Hiszen egy uralkodónak az az egyik legfontosabb dolga, hogy megfelelő embereket válasszon ki maga mellé! Nem, barátom! Nincs ott baj, semmi. Csak hát...

– Csak hát mi?

– Csak hát az, hogy sokan vannak és egyre sokasodnak az olyan emberek az országban, akik nem a nép és nem az ország boldogulását tartják szem előtt, hanem éppen ellenkezőleg, minél nagyobb káoszt, minél nagyobb rendetlenséget igyekeznek elérni, lehetőleg pedig az egész ország romlását. És ezek bizony nem mások, mint ellenségek. Minden jóakarátú embernek, legyen az gazdag vagy szegény, nemes vagy paraszti származás, az ellenségei ők, bármilyen tehetségesek legyenek is. Mert csak a romlás, a tönkretétel jár a nyomukban. Ki tudja, kinek a megbízásából ügyködnek?

És bizony, lassan egyre érezhetőbb lett az országnak, az egész birodalomnak a Blomberg Tamás által felidézett szétszakadása. Mert nem kettőbe szakadozott, nemcsak a nemzeti erővonalak mentén, hanem többféle törésvonalak lettek mind inkább láthatóvá. Hiába küzdött egy Széchenyi István az egyben maradásért, hiába volt a császár jóságos volta, Metternich zsenialitása, aminek el kellett következnie, elkövetkezett. Felelőtlen emberek ahelyett, hogy csillapították volna az éledő tüzet, inkább olajat öntöttek arra. Kinek a szolgálatában? Ma sem tudja senki.

És eljött az a különleges ezernyolcszáznegyvennyolcas év. Amelyet a népek tavaszának is szokták nevezni. Pedig a koporsójukba bevert első szegek egyike volt sok nép esetében. Miért is? (És ezt én írom, Szabó Katalin, saját és mások nagyon komoly gondolatainak egybehangzó eredményeként). Annak idején, diákkoromban zseni koromhoz nem éppen illendően

komoly beszélgetést folytattam a témáról az akkor élt legnagyobb erdélyi nyelvtörténész professzorral, Kovács Elemérrel. Aki nekem tanárom is volt akkoriban.

– Végeredményben miért is kellett akkor a magyar népnek forradalmat játszani? – kérdeztem Elemér bácsitól.

– Jól fogalmaztál – válaszolt az akkor már elég idős tanár –, valóban azt „játszottak”! Akkor, amikor már minden lehetőség tárva-nyitva állt előttük. És nemcsak a főnemesek számára, bár végül is a Széchenyi István nádori kinevezése már a kancellár zsebében lapult, aláírva. De a nép sem járt volna rosszul, ha nem kezdtek volna el hőzöngeni a pesti diákok, s újságírók. Mind fiatalok, alig, sőt nulla tapasztalattal. Ez bizony játék volt. Felelőtlen játék. Aztán az, ami utána következett, vagyis a szabadságharc, az sajnos elkerülhetetlen volt. Akkor már elkerülhetetlen. Amikor már az összes szomszédok rárontottak a magyar népre. És az akkori nagyhatalmak is. – Még sokat mesélt annak idején a témáról az idős professzor, forrásanyagot is adott sokat, amelyből itt most csak a legfontosabbat, Szekfű Gyulát említem, aki mindenképpen megkerülhetetlen, amikor erről van szó. De mást is elmondott. Sokat. De ennyit a forradalomról, több szót nem érdemel. A forradalom különben is és általában is nem más, mint a rendetlenség időleges és kierőszakolt diadala a rend fölött. És akkor, amikor a régi rend már valamilyen okból nem vihető tovább. Aztán majd a régi rend roncsain, valakik, valakik által pénzelve, új rendet alakítanak ki. Amely új rend csak a legritkább esetben lesz elviselhetőbb a réginél. Nem is viselnék el a népek, ha nem volna legalább valamivel élhetőbb. Persze... a rendetlenség idejéhez képest, amely megelőzte.

Blomberg Tamás nem vett részt a pesti forradalomban. Valamelyes szerepet vitt azonban annak a bécsi párjában. Abban az időben ugyanis a fővárosban élt, az általa nagyon tisztelt császár közvetlen közelében. Szükség is volt akkor egy aránylag józan emberre, főleg azután, miután Metternichet kiebrudalták. Való igaz, a kancellár már igen öreg volt. De nem azért kellett szabadulni tőle. Hanem azért, mert túl sokat tudott. Túl sok emberről. És ez megengedhetetlen volt. Valakiknek.

Aztán, december másodika után, amikor V. Ferdinándot lemondatták, még jobban kötődött a kisemmizett uralkodóhoz. Különben is az a nagyon erős és megalapozott vélemény alakult ki benne, hogy Ferdinándot le lehetett mondítani a császári hatalomról, de a magyar király rangjáról nem. Annak ugyanis nem volt meg a jogi alapja.

Így hát Tamás báró elkísérte a nyugalmazott császárt Olmützbe és ott is maradt mellette, amíg élt. Már tudniillik a császár. De Tamás sem élte túl valami sokkal. Talán egy félévvel. Azt mindenesetre a saját fülével hallhatta, amikor az 1866-os königgratzi vereséget így kommentálta: *„Ezt így én is meg tudtam volna csinálni!”* Általában az egész viselkedésében semmi nem utalt a sokat és rosszindulattal emlegetett gyengeelméjűsége. Tökéletesen kézben tartotta a birtokait, a legutolsó szegig mindent a helyén kezelte.

No, ha Tamás úr nem is vett részt a forradalmi politizálásban, sem pedig a szabadságharcban, az öccsének, Istvánnak a fiai mindkettőből kivették a részüket. Valami olyan történetek zajlottak le körülöttük, mintha a sors egy Jókai regényből vett volna példát. És témát is. Meg is lett annak a jutalma. Mindkettőt halálra ítélték, majd később kegyelmeztek meg nekik. Szólt pedig a kegyelme húsz évi várfogságra. Amelyet egyébként nem ültek ki egészen végig, mert közbeesett a 67-es kiegyezés. Hanem azért ott maradtak azok a fiúk – bőven férfiak voltak már akkor – minden jövedelem nélkül. Ki tudja, mi történt volna velük, ha, mint égi csoda, nem kaptak volna egy jókora pénzküldeményt ismeretlen helyről. Az adományozó mindenképpen inkognitóban akart maradni, de attól kezdve évente rendszeresen jött a mindig éppen esedékes folytatás.

A fiúk... ahogy az már általában lenni szokott, vagyis a legtöbb családban én mindenesetre így láttam, sok mindenben különböztek egymástól.

Béla huszárkapitány volt a szabadságharc alatt, és a katonák között felvett valami bohém, felöltlen szokásokat. El is szegényedett, minden apanázs ellenére. Míg ezzel szemben Hugó (ő volt az első Hugó a családban), hadmérnök volt a szabadságharcban, megszokta a pontosságot, az előre tervezést. Ő befektette a pénzét, technikai újításokat pénzelt, vasutakat építtetett és mire a gondviselés-szerű küldeményeknek 1876 legelején megszűntek érkezni, már gazdag embernek is számított. Akkorra már a bárói rangjukat is – újra – visszakapták. Amely szintén a kiegyezés velejárója volt a maga idejében.

A testvérek később el is távolodtak egymástól. Térben és életmódban is. Béla Bécsben maradt. A fia lett az a szintén Hugó nevű férfiú, akiből költő lett.

Első Hugó viszont itthon maradt, s a családja is végig itt élt és él. Az ő dédunokája a mi harmadik Hugónk.

A lapok végére Kati még egy rövid, papír cetlire írt gondolatot jegyzett, ezúttal már kézzel.

„Hát ennyi volt, kedves Levente! Ha ebből még nem jöttél rá arra, hogy mi ennek az egész irománynak a lényege, akkor majd én úgyis el fogom mondani neked”.

Az már szinte természetes volt, hogy megint későn ébredt. Úgy látszik, jót tett neki az ottani levegő. Vagy inkább az, hogy nem volt semmi sürgős dolga?

Mindenesetre a háziak már minden előkészületet megtettek, Kati becsomagolva, útra készen éppen Hugóval beszélte meg a valószínűleg követendő utat, vagy a kapcsolattartás mikéntjét, nem lehetett tudni. A nőnek mindenesetre nagyon rossz kedve lehetett és ez látszott is rajta.

„No persze, búcsúzik a férjétől, ki tudja, látja-e még valaha? Még ha nincs is közöttük már szerelem, akkor is elég kínos lehet...” gondolta Levente és igyekezett olyan kicsire összehúzni magát, amilyenre csak tudta. Ez nem volt valami könnyű a száznolcvannégy centijével.

Később azonban rá kellett jönnie, hogy korai, sőt hiába volt a holtnak tettetés, mert Hugónak hozzá is volt egy pár szava.

– Te pedig vigyázz Katira! Van itt egy kis papír cetli, olvasd el, tanuld meg kívülről, van rá időd, amíg a határhoz értek. Ha valami kellemetlenség adódik, hozzá forduljatok!

A papíron végeredményben nem volt semmi, csak egy embernek a címe és telefonszáma. Ráadásul Levente még ismerte is, ajaj, de mennyire, hogy ismerte, régi dolgok kapcsán. „Fog ez menni? Nem hiszem!”

A Levente kis apró kocsijával mentek. Azzal, amelyet úgy vett annak idején, hogy megkérdezte az ügynököt: „Melyik a legkisebb kocsi, amit még el tudnak adni?”

Úton

Az államhatárig nem történt semmi. Nem jött utánuk szirénázó rendőrautó, meg sem állították őket, semmi ilyen regénybeillő bonyodalom. A határhoz érve azonban a román oldalon intett nekik a tisztviselő, hogy álljanak félre.

– Sajnos kénytelen vagyok magukat őrizetbe venni – mondta és valóban látszott rajta a sajnálkozás.

Onnét kezdve aztán az események azt az irányt vették, amelytől a világon minden tisztességes ember viszolyog. Levente nem is tudott, jószerevével csak hápogni a meglepetéstől. Ám Katin semmiféle meglepetés nem látszott. Igen egykedvűen viselte a hivatalos formákat. Meg is mondta az útitársának, amikor egy pillanatra nem figyeltek rájuk, hogy: „elvégre nem tarthatnak itt minket örökre... majd csak belátják, hogy nem akarjuk kikémlelni a puliszkagyártás vegyi receptjét”!

Amire a mi emberünk csak pisszegéssel felelt, jelezve, hogy talán nem szerencsés dolog ingerelni az alvó oroszánt.

De Kati egyszerűen nem bírta magát. Egyik viccet a másik után mondta, végül még maga Levente is kénytelen volt elnevetni magát, annyira groteszk és abszurd volt az egész.

Később aztán nem nevetett. Arra számított ugyanis, hogy majd együtt marad Katival, hisz a rendőrök okkal-joggal gondolhatták azt, hogy a felesége. De nem így történt.

– Nem, ezt nem lehet! – mondta a felügyelő, aki kihallgatta őket. – Egyrészt nagyon jól tudom, hogy nem házastársak, ámbár ez nem feltétlenül kellene minket érdekeljen. Az viszont érdekel, hogy ne beszéljenek össze.

– Olyan nagy bűn van a számlánkon?

– Ezt egyelőre nem tudom. A magyar kollégák felhívták a figyelmünket, hogy olyan közegből jönnek, ahol rendbontások történtek, mi pedig ki kell derítsük, hogy mennyi szerepük volt abban maguknak.

– Semennyi! Ezt könnyű megválaszolni. Akkor láttam életemben másodszor Blomberg urat, amikor a hívására meglátogattam őt. És a feleségét.

– A hölgy nem a felesége – javította ki a rendőrtiszt azonnal.

– Ezt nem tudtam. Akkor kicsoda a hölgy?

– Na látja, ez a második kérdés. Az útitársnője azt mondja, hogy fizetett alkalmazott. Őt sem ismerte azelőtt?

– De igen. Régen. Fiatal koromban. Amikor meghalt a nagybátya, meghívtam őket falura.

– Jó válasz. Ámbár ez lehetett összebeszélés is. Nem bánám, ha részletesen kifejtené!

Levente kifejtette. A felügyelőn látszott, hogy meg van elégedve. Aztán következett az első lényeges érintő kérdés:

– Mit is talált fel a báró?

„Ohó! Tudja, hogy báró.” Levente kezdte észrevenni, hogy az a rendőr sokkal jobban van informálva, mint amilyenre eleinte számított.

Elmondta hát, hogy igen, van neki valamilyen találmánya, amellyel energiát lehet nyerni a hidrogén üzemű autók számára, de a találmány még egyelőre távolról sincs kész és lehet, hogy nem is lesz soha.

– És miért nincs kész?

– Én nem vagyok szakember, de ahogy láttam, ennek két oka van. Egyik az, hogy a kísérletekhez még idő kellene. Viszont a másik ok nyomósabb. Úgy láttam, hogy a házigazdának megrendült a hite a saját találmányában. Egyrészt több oldalról is támadták, ezt biztosan tudja felügyelő úr, másrészt éppen az említett támadások miatt kezdte belátni a feltaláló, hogy a találmánya veszélyes is lehet. Még hozzá nagyon. Tudomásom szerint ez a veszély a találmánynak a kémiaiából következik és aligha lehet kiküszöbölni.

- Akkor miért volt szükség arra, hogy maguk onnan eljöjjenek? Ha úgyis fel akart hagyni vele!
- Nem tudom biztosan. Talán a támadások miatt. Nem akarta az... alkalmazottját kitenni azoknak a veszélyeknek.
- És az a könyv? Amit olvasott! Mit tartalmaz?
- Ó! Az? Egyszerű családtörténet. A báró családjának a története. Az útitársam ugyanis történész. És ráadásul igen érdekesen írta le az egészet.
- Igen? Kár, hogy nem tudok magyarul!

„Nem?” gondolta magában Levente. „Úgy éljen a te hatszögletes fejed”!

De mindez mit se számított. Bizony, megint ott kellett aludni egy cellában. Igaz, most már láthatta Katit a rácson keresztül. „No, ez is valami! Vajon igaz az, hogy Kati fizetett alkalmazott? Hogy miket meg nem tud az ember...”

De az egész kihallgatásnak azért mégis volt valami eredménye. Legalábbis Levente úgy sejtette, hogy sikerült megnyernie a felügyelő bizalmát. Mondjuk, valamennyire. Így aztán másnap délelőtt megkérdezte, hogy szabad-e telefonálnia?

- Persze, hogy szabad! Ez állampolgári jog. Titkos a beszélgetés tartalma?
- Nem! Sőt ellenkezőleg. Egyáltalán nem baj, ha mások is hallják.

A felügyelő rákérdezett:

- Ügyvéd?
- Nem éppen. Inkább ügyész. Őt ajánlották arra az esetre, ha valami nehézségem támadna. De személyesen is ismerem, ha nem is éppen jól.

Akkor egy telefonhoz vezették, ahol végre felhívhatta a Marinescu Husi-i számát.

Az utána következő beszélgetés aztán valóban az állam nyelvén folyt le, nemcsak azért, hogy nyugodtan hallgathassa bárki is, hanem azért is, mert nem tudhatta, hogy tud-e még magyarul az ügyész valamennyire. Elvégre Husiban aligha gyakorolhatta, akár ha kedve is lett volna rá.

- Marinescu ügyész úr?
- Igen, én vagyok. Ki keres?
- Talay Levente vagyok. Ha még emlékszik rám, ügyész úr! Egy kis zűröm támadt, s önre gondoltam, hogy segítene, ha tud. De ajánlották is.
- No, fura, hogy éppen Talay Levente kér tőlem segítséget! No, de tegyük félre a múltat! Ki ajánlott éppen engem?
- Blomberg Hugó!

Az ügyész füttyentett egyet a másik oldalon.

- Az autószerelő?
- Éppen ő.

Kis csend következett, mintha az ügyész gondolkozott volna, majd:

- No, ez furcsa. Vajon mibe keveredett az az ember? A találománya?
- Nagyjából az. Csak elég hosszú história és én éppen a rendőrségen ülök, mint fogvatartott.
- És az hol van?
- Nagyváradon. Egy hölgyet kellett elkísérnem és a határon lekapcsoltak.
- És azt a hölgyet nem Szabó Katalinnak hívják véletlenül?

- De igen. Ismeri?
- Hogyne! Én ajánlottam a bárónak annak idején. Akkor, amikor a találmányához még csak az ötlet volt meg. Vagy még az sem egészen.
- Na, most sem sokkal több van belőle...
- Gondolom! Kemény fába vágta a fejszáját! És magának van valami beleszólása abba a találmányba?
- Még az alapját is csak nagyon vázlatosan ismerem.
- Pedig úgy tudom, hogy gépészmérnök.
- Azt már abbahagytam. Felejtettem is sokat. De érteni persze értem a problémát.
- No, semmi baj! Fel a fejfel! A váradiak elég rendes fiúk. Tudná adni a kihallgató tisztjét?
- Egy felügyelő az. Megpróbálom!

De nem kellett még utána se menjen, mert már bele is szólt egy hang a telefonba: „Szóval így megy ez! Ilyenek a rendes fiúk! Akkor milyenek lehetnek a nem rendesek?”

Ezt azonban egyelőre szerencsére nem volt szükséges megtudnia, mert a felügyelő mint régi ismerőssel beszélt Marinescu ügyésszel. A beszélgetés körülbelül tíz percig tartott, amiből az első hét percben Levente ki volt kapcsolva. Csak akkor kapcsolták be újra, amikor a fontos résznek úgy látszik, vége volt. Lehet, hogy az ügyész kérte, hogy kapcsolják be megint, mert egyenesen ő kapta a kérdést.

- A volt feleségemről mit tud?
- Volt? Én még azt se tudtam, hogy csak volt! – csodálkozott Levente. – Semmit sem tudok. Az egyetem óta nem is láttam.
- De azt tudja, hogy kiről van szó. Tudja, mert csodálkozott.
- Hogyne! Ioanáról!
- Igen. Mit tud róla? Az öccsével van megint?
- Dehogyan! Az öcsémet se láttam ugyan elég rég, de nem hinném, hogy így lenne!

Az ügyész mintha sóhajtott volna egyet, de többet nem kérdezett. Valóban, még elsőéves egyetemista korában vagy még előbb, Andrásnak lehetett valami köze a fiatal tanárához, de... hol van az már!

A felügyelő körülbelül egy félóra múlva hívatta is őket. Mindkettőjüket együtt.

- Na! Úgy látszik, lassan kezdenek megoldódni a dolgok. Mondtam én, hogy csak őszinteségre van szükség! Tehát! A kocsijuk itt van hátul a garázsban, használhatják, amikor akarják! Az iratok is mind benne vannak. Még a hölgy könyve is! Csak arra kérem, hogy ha a várost el akarják hagyni, szóljanak előtte!
- Már! – mondták mindketten, annyira egyszerre, hogy a felügyelő elnevette magát.
- Akkor hova mennek?
- Természetesen Szatmárhegyre!

A rendőr lelkiismeretesen feljegyezte, ki tudja, miért, hiszen biztosak voltak abban, hogy az egész beszélgetés fel volt véve.

És ezzel el is mentek. Ám amikor már kívül voltak az ajtón, a felügyelő, ellentétben addigi hivatalos viselkedésével, még félrehívta őket egy néhány szó erejéig.

– Na! Engem sikerült meggyőzniük. Nem is maguk, hanem Marinescu ügyész, aki szerintem talpig becsületes ember és jó hazafi. Aki neki az ismerőse, az nem lehet bűnöző. De vigyázzanak! Üldözött még lehet. Valószínűleg másnak is fáj a foga arra, amit esetleg maguk menekítenek. Akármilyen legyen az! Találmány, vagy az a könyv, mindegy! Engem már nem érdekel, mert tudom, hogy az egyik veszélyes, a másik meg nem létezik. Hát csak vigyázzanak magukra!

Aztán az erdői várnál – valakik részben renoválták azóta, hogy utoljára látták, pedig romos állapotban szebb volt, ezt kölcsönösen megállapították – megálltak.

– Emlékszel?

– Emlékszem – mondta Kati.

Sok évvel azelőtt, amikor azt a bizonyos hetet Szatmárhegyen töltötték, a várhoz is elgyalogoltak. Nem fogadtak akkor egymásnak semmit, de mindketten tudatában voltak annak, hogy az a hely egész életükre elszakíthatatlan kötelék lesz közöttük. Fölösleges is lett volna bármi szó. Azóta elmúlt sok év, évtized is néhány, de most, hogy ketten voltak és megint ott voltak, elemi erővel ragadta meg őket az érzés, nem, inkább tudat, amely erős volt, mint a vas, hogy az évek alatt semmi sem változott. Idősebbek lettek? Nahát! És az jelent valamit?

Nem estek azonnal egymásnak, csak valami halvány csókot próbáltak ki, csak valami szótlán ígéretet, hogy lesz folytatás. Mikor? Ki tudja azt?

– Te nem vagy a Hugó felesége – nem kérdezte Levente, hanem kijelentette.

– Nem vagyok. Csak idegenek előtt szerepelünk úgy, mint házastársak. Így egyszerűbb. A rendőrségen nem lehetett. És bocsáss meg, hogy egy darabig téged is megtévesztettünk! A Hugó ötlete volt. Én... ismertelek.

– Akkor ki vagy?

– Testőr.

A férfi végignézett a vékony, lányos alkatú nőn.

– Testőr? Te?

– Igen – válaszolta Kati teljes nyugalommal –, nemcsak az izomerővel lehet védeni valakit, hanem a lelki-szellemivel is. Azt teszem. De a ki nem mondott kérdésre is felelek: nem, nem vagyok senkinek a felesége és nem is voltam soha.

– És...

– Miért? Ez talán maradjon meg egyelőre az én titkomnak. Lehet, hogy örökre. És... persze... nem vagyok szűzlány. Ebben a korban nevetséges is lenne. – Elfordult, úgy mondta: – Egyebet... kérlek szépen, ne kérdezz, mert akkor kénytelen lennék felelni. És neked nem akarok hazudni. Kérlek!!!

Ennyiben maradtak. És különben is menni kellett tovább.

Szatmárhegy láthatóan sokat változott, amióta nem látták. Várossá lett és ez a kinézésén is meglátszott. Kezdve a főtéren magányosan nézdelődő mellszobortól, ami a hely nagy szülöttjét, Páskándi Gézát van hivatva ábrázolni, s csendes elkeseredettséggel néz bele a vakvilágba, illetve a kultúrházra – lehet, hogy már nem az, de a fiatakorukban még az volt, sőt mozi, amely hétvégeken üzemelt, műsor előtt állandóan a „...túl az Ecsedi lápon” kezdetű dalt játszva egy recsegős gramofonon –, egészen addig, hogy egyes utcák aszfaltburkolatot kaptak. Volt más is, de első pillantásra nem vették észre. No, sebj, úgysem valószínű, hogy sokat maradnak!

Nem ismertek már senkit a városban.

– Ha itt akarunk maradni, keresnünk kell valami szállodát vagy panziót! Csak kell léteznie egy olyan helyen, amely... város!

Ezt Kati mondta, gyakorlati észjárású (is) lévén, míg Levente utolsó menedékként a parókiára számított.

A gyakorlatias észjárás lett a győztes. Mint mostanában sok helyen, a benzinkút mellett működött egy kis panzió. De hiszen nekik is volt a szervizben vagy hét kiadó szobájuk. Ámbár azok közül egy lakosztályt a tulajdonosok foglaltak el, vagyis Hugó és Kati, egy szobát pedig Levente. De azért létezett a többi szoba is.

– Lehet, hogy két-három nap múlva Hugó is megjön! Itt hamarabb megtalál!

Hát meg ugyan nem találta, de a recepción levél várta őket. Rövid volt, mindössze arról adott számot, hogy a feltaláló egyelőre még nem jöhet utánuk, de ők se maradjanak sokat, ha nem feltétlenül szükséges, inkább menjenek oda, ahova a szívük húzza őket. „Ahol a költő is a mézesheteit töltötte!”

Az egész úgy volt megfogalmazva, mint egy távolabbi ismerős levele, nem pedig mint amilyet férj szokott a feleségének írni.

– Költő ezen a helyen egy volt, maga Páskándi Géza, de ez túl egyszerű lenne, mindenki rájön, aki csak egy kicsit is ismerős erre felé. Azonkívül az ördög se tudja, hogy hol töltötte a mézesheteket – gondolta Levente. – De Hugó tudja, hogy kocsink van, bárhova elmehetünk. Kézenfekvő lenne Koltó! Nincs messze, rövid idő alatt visszaérhetünk, ha kell.

– Jó! Ma még maradunk, fáradt is vagyok, meg feltűnő is lenne, ha azonnal távoznánk. Reggel korán elporzunk. Itt pedig jól elleszünk egy éjszakára. Délután sétálhatunk, este olvasgathatsz, ha akarsz, éjjel pedig... szóval úgyis kijár nekünk egy kis együttlét! Ha már húsz évvel ezelőtt elmulasztottuk!

Amire Levente nem mondhatott semmit, főleg nem azt, hogy „akkor” miért mulasztották el.

Így is tettek. Kis különbséggel.

– Nincs meg a könyved!

– Dehogyan nincs! Ott van ni!

– Igen! A borítója! Benne valami régi újságlapok.

Mindketten meg voltak döbbenve.

„Ki lehetett? És főleg olyan észrevétlenül!”

– A rendőrségen még megvolt. Kinyitottam, amikor a felügyelő visszaadta!

Márpedig a könyv... nincs.

„Megfoghatatlan! És ráadásul az egész idegen számára teljesen érdektelen!”

– De vajon valóban olyan érdektelen?

Ezt Levente kérdezte.

– Végigolvastad? – kérdezett vissza Kati.

– Majdnem! Valami egy vagy két lap maradt a végén, az nem is volt összefogva a többivel. Ami azzal kezdődött, hogy az ifjú báró számára egy ponton abbamaradtak a pénzküldemények. De aztán elaludtam.

– Hát ezt valóban én sem értem! Hiszen még egy elméleti kincskeresőt is inkább csak ez a két lap érdekelhetett volna. Nem a többi. Vagy a figyelmünket akarta felhívni? Valamire!

– Na, jól felhívta!

Néztek egymásra tanácstalanul. Végül megegyeztek, hogy majd holnap a végére járnak. De nem egészen úgy történt.

Egyedül

Ha az ember elküld magától valakit több évnyi együttélés után, még ha azért teszi is, hogy védelmezze valamilyen veszélytől, előbb-utóbb mindenképpen valami úr támad benne. Így járt Hugó is. Ő ugyan valóban az embereknek ahhoz a részéhez tartozott, akiket a nők nem túlságosan érdekelnek, s persze a férfiak sem, vagyis úgy általában nem érdekel a szexualitás, de hamar rá kellett jöjjön, hogy két ember együttes élete nemcsak azt jelenti, hanem annál sokkal többet.

Vagyis hiányozni kezdett neki a Kati jelenléte. Az ugyan százszázalékosan igaz volt, hogy csak néhányszor éltek együtt nemi életet, azt is az együttes életük kezdetén. Akkor... még azt is fontolgatták, hogy összeházasodnak, ám a testi érdeklődés nagyon hamar nullára csökkent. Őt, vagyis Hugót az ő élete nagy problémája érdekelte, az, amiről hitte, hogy az emberiség egyik nagy problémáját lesz képes megoldani, míg Kati főképpen a lelki-szellemi jelenségek, történelem iránt volt fogékony. Magyarán... őt meg az tartotta fogságban. Hát nem voltak igazi társak soha.

De azért most mégis hiányzott. Mert minden lelkiség mellett Kati igazi nő volt, gyakorlatias képességgel megáldva, s mivel az emberek többségénél mindenképpen többet látott vagy érzett meg, azt a többlet tudást nagyon jól kamatoztatta a mindennapi életben is. Amely mindennapi élet elsősorban az autószerelviz vezetését, sőt zökkenőmentes működését jelentette. Hát most mindarról Hugónak kellett gondoskodnia. Még szerencsésnek volt mondható, amiért elvesztette az érdeklődését az elképzelésében már régen létező csodakatalizátor iránt. Vagy inkább most már látta az egésznek a veszélyeit is. Persze, mérnök lévén, azt is kiszámolta elég hamar, hogy az a veszély semmiképpen nem az ő életében fog akkorára növekedni, amekkorát eredetileg félve képzelte el.

Patthelyzet állt tehát be az addigi és az időszerű gondolatai között. Amelyre még rátevődött az időközben körvonalazódó valós veszély. És nem tudta, hogy valóban az életét/életüket fenyegeti, vagy „csak” a munkáját.

Katiért sem merte most már vállalni a felelősséget, eszébe sem jutva, hogy talán inkább a nő az, aki neki eddig is a valós védelmet biztosította. Még hozzá leheletfinoman, alig néhány szóval terelve a helyes irányba.

Szóval, kellemetlenül érezte magát. Mintha az apja vagy a bátya lett volna Katinak. Mert testi érintkezésre valóban nem gondolt egyikük se, már évek óta. És mindkettőjüknek megfelelt így. Csak mindkettőjüknek másféleképpen.

De hát – hiányzott. És ezen nem lehetett változtatni.

Egyébként a védelemnek nem érezte a hiányát, azt gondolta, hogy Spanner Géza tökéletesen megfelel annak a követelménynek, amiért megegyeztek annak idején. Sajnálta ugyan, hogy Gyuri eltűnt egy adott pillanatban, a kapufélfától véve búcsút, de elfogadta a magyarázatot, hogy létfontosságú dolga akadt. Azt is csak Gézának mondta el, rajta keresztül üzenve Hugónak. Aki, mikor a megmaradt egy testőre megkérdezte, hogy hívjon-e még valakit, nemmel felelt.

- Hiszen kiválóan meg tudsz felelni egyedül is! Vagy fárasztó?
- Nem! Egyáltalán! – visszakozott az egyedül maradt testőr. Bár azért józanul hozzátette: – Ámbár fordulhat még a kocka és szükség lehet még egy emberre!
- Na, majd ha fordul, akkor teszünk róla! Remélem, ismersz embert, akiben meg lehet bízni!?
- Persze, hogy ismerek!

Ezzel a dolog el is volt rendezve.

Néhány napig nem történt semmi. Azután egy nő látogatta meg Hugót. Eleinte nem ismerte meg, annyira megváltozott. A nem is olyan rég még visszafogottan elegáns, céltudatos nő mostanra bizonytalan, imbolygó járású, szemlátomást rettegő lánnyá változott. Még alacsonyabb is lett a régi énjénél. Jaj, a magas sarkú most nem volt rajta.

Géza sem ismerte meg, aminek következtében be is engedte a saját lakásba.

- A mérnök úr?
  - Itthon van. Csak kint. Az autóknál. – Majd hozzátette: – Néha azokkal is kell foglalkozni!
- A nő, később kiderült, hogy Renáta a neve, kérdezte, hogy merre találhatja?
- Valahol kint. De ha biztosan találkozni akar vele, jobb, ha inkább megvárja. Nem szokott sokáig odakint lenni. Meg hideg is van már!

Valóban, időközben az ősz is megérkezett. Hát inkább bent várta meg a melegben.

Hugó tehát megjött és... azt híván, hogy valami szerelnivalót hozott, betessékelte az irodába. Még akkor sem ismerte meg.

Valami két vagy három órát voltak kettesben és most nem volt ott Kati a hátsó épületben, hogy kihallgassa a beszélgetésüket.

Azonban, ez utólag kiderült, amit a különlegesen elegáns, uralkodói kinézetű hölgy nem ért el, azt ez a mostani, segítségre szoruló lány egyből elérte. Lám, Kati is tévedett néha, mert Hugót bizonyos körülmények között mégis csak érdekelték egyes nők.

Mindenesetre, mint régi ismerősök váltak el.

Azután a mérnök csak ült, gondolkozott, vagy legalábbis olyan volt, mintha gondolkozna. De aligha a találmánya járt az eszében.

- Mérnök úr! Hugó! Az ördögbe is, hogy szólítsalak, hogy felébredj már!
- Géza szölongatta.
- Miért? Hány óra van?
  - Fél három!
  - Akkor mit ébresztesz fel? És egyáltalán, hogy jutottál be ide?
  - Most ne azzal törődj, főnök, mert ég a ház! Kifelé, amíg nem késő!
  - Ez vice!
  - Ördögöt vice! Ez a forró valóság. És itt az idő menteni, ami menthető!
  - De hát hol ég? Semmit se látok!
  - Nem hát, mert a laboratórium ég. De ide is el fog érni, ahogy pattog meg szikrázik!

Valóban, ahogy az udvarra értek, mindjárt láthatóvá lett a tűzijáték. Csakhogy ez nemcsak szikrázott, de gyújtott is mindent, ahová csak egy pici is cseppent.

No, a labort nem is igazán bánta Hugó, hisz a katalizátor álmairól amúgy is lemondott, de a kártérítés gondolata egyre kellemetlenebbül érintette. Már pedig a javításra váró kocsik is égtek, mint bármi, amit a különleges tűzijáték cseppjei elértek.

Ilyen még nem volt! Égett a fém, a kerekek gumijai és általában minden. Most már valóban menekülni kellett. A tűzoltókhoz is csak az utcáról tudtak telefonálni. Akik – becsületükre váljék – nagyon gyorsan odaértek.

Ám annál kevesebb ok volt az öröme, amikor az eredményt meglátták. Mert ahova a locsolócsövek vize elért, ott a tűz még csak annál nagyobb erővel lángolt fel.

– Állj! Ez így nem fog menni! Ott hidrogén van és oxigén! És katalizátor!

De a porral oltással sem volt nagyobb szerencséjük. Az ugyan nem lángolt fel, de nem is oltott.

– Fene megette – káromkodott a tűzoltók parancsnoka –, legalább a közelben levő házakat próbáljuk megvédeni!

Na, azt sikerült.

Hanem reggelre úgy nézett ki a néhai autószervez, mint valami égett, középkori romok.

A két károsult, Hugó és Géza megegyeztek, hogy most már lesz, ami lesz, ott kell maradniuk, felmérni a kárt és... ha lehet... legalább részben kárpótolni a tulajdonosokat.

Később a rendőrség is megérkezett. Két felügyelő, kutakodni kezdtek, hogy honnan is indulhatott ki a tűz és mi volt az oka?

Hamar rájöttek, hogy az biza gyújtogatás volt. Géza és Hugó összenéztek. Mindketten ugyanarra gondoltak: Renáta! De nem mondták ki. Majd felderíti, akinek kedve van hozzá! Minek adják neki tálcán a megoldást?

Dél volt már, amikor a rendőrök elmentek. Ám azt mondták, hogy még nem végeztek, másnap visszajönnek, addig is mindent lepecsételnek. És kérik, hogy ha lehet, ne is menjenek az épületek közelébe. De hát úgysem volt annak már semmi oka. Épületek sem voltak már.

Elmentek ebédelni. Ebéd után aztán azt mondta Géza a főnökének:

– Na, most már én mondom azt, hogy menjünk innen! De gyorsan, amíg még lehet!

– De miért?

– Azért, mert ezek eldöntötték, hogy találnak valamit! És ha eldöntötték, akkor bizony mondom, hogy találni is fognak.

– De nincs is mit!

– Van! Mindig van! Tapasztalatból mondom! Hát most már mentsük az életünket!

Ám ennél többet semmiképpen nem volt hajlandó mondani. Talán nem tudott, talán éppen a kellenél többet tudott.

Volt két faluval arrébb egy kis magánrepülőtér, ahol egy szép, négyüléses repülőgép unatkozott egyedül. Na, ezután már nem volt alkalma unatkozni...

Vastagodnak a dolgok

A vigyázóvári értelmiség, már amelyik részének pénze is volt arra, újabban azt a szokást vette fel, hogy amikor nyugdíjba vonult, kiköltözött Barmodra. Ki tudja, melyikük mi okból, vagy a csúnya, füstös várost nem akarták többet látni, vagy csak egyszerűen elvonultak a terhes találkozások elől, olyanok is voltak, akik inkognitóban vettek egy kis földdarabot házzal a városhoz meglehetősen közel eső faluban. Igaz, hogy maga a falu is bizonyos változásokon ment át éppen azzal a kiköltözési hullámmal.

Lám, az öreg Strupka Tamás is odahagyta a várost, amelyben pedig több évtizeden át sztár-nyomozó volt. Igencsak megcsömörlött tőle, főleg a fia és a felesége halála után. Nyomozó lévén egy életen át, nem áltatta magát. Úgy a Mihály, mint az Elza halálában egyből kiszúrta az idegenkezűséget. A fia esetében még meg is próbált beleavatkozni az események menetébe, de hamar közölték vele – nem megmondták, hanem közölték, ha van, aki különbséget tud tenni a két rokon értelmű kifejezés között –, hogy jobb, ha békén hagyja a holtakat a többi halottal.

De hiszen tudta bölcsen, még diákkorában nyíltan megmondta neki a professzora, az, akit közismerten csak kínainak neveztek a háta mögött, hogy jobb, ha nem ugrál, mert egy ellenségesen viselkedő állam ellenséges légkörében él, amelynek csak azért van rá szüksége, mert dolgozik és csak addig, amíg az új urak azt akarják.

Az új urakból időközben régiek lettek, de a légkör semmit sem változott, hacsak nem abban, hogy még nyomasztóbb lett.

Aztán ő nyugdíjba ment, s néhány év múltán Elza is meghalt. Ő sem csak úgy a természet rendje szerint, ezt is tudta bölcsen.

Nem szólt senkinek és semmit, csak fogta magát és kiköltözött Barmodra. Ha talált volna még annál is elhagyatottabb helyet a közelben, talán odament volna. De nem ment, mert itt legalább volt kihez szólnia. Az öreg Ember István, egy idős mérnökember és Kovács Árpi. Ez utóbbi nem volt olyan nagyon öreg, viszont vágott az esze.

Egy esős novemberi délutánon az újságot böngészve látta meg a cikket. Külföldi újság volt, azt is Árpi hozta neki, s a cikkben valami olyasmi állt, hogy egy P nevű városkában leégett az elektromos autók számára létesített szerviz épülete. No, ilyesmi máshol is megesik, eddig még nem különösebb hír. Azonban a nyomozó rendőrök elől megszökött a szerviz tulajdonosa – feltaláló is egyben, de a hír nem részletezte, hogy mit is talált fel –, méghozzá a testőrével együtt.

– Ejha – füttyentett az öreg kopó –, ez nem semmi!

Aztán továbblapozva a szökecs valószínű okát is megírta az újságíró. Hogy ugyanis a leégett épület használaton kívüli pincéjében egy holttestet talált a rendőrség. Persze, össze volt égve az is, meg se lehetett állapítani, hogy kitől származik.

A tulajdonos, úgy látszik, gazdag ember lehetett, mert repülőgépen szöktek meg. Illetve igazából nem is volt az szökés, mert az a bamba rendőr nem közölte velük, hogy ne hagyják el a várost. Na, most itt az eredmény. Ráadásul annak a tulajnak az élettársa – mert időközben kiderült, hogy nem feleség volt – már korábban elhagyta a várost egy vendégükkel, s el az országot is.

„Ez nem valószínű, hogy véletlen lenne” morfondírozott az öreg, de nem volt ideje sokáig dűnnyögni magában, mert szólt a telefonja. Mert manapság mindenkinek van mobiltelefonja, még a remetéknek is. Fene tudja, mire használják, ha egyszer remeték!

Az emberünk felvette, mert hátha valami érdekes.

– Romanescu Augustin vagyok – mutatkozott be a telefonáló. Szintén rendőr volt, de jóval fiatalabb. Ez idő szerint felügyelő. És hogy meg van akadva egy nyomozással, igazán nem tudja, mihez kezdjen, ezért kéri a csavaros eszű öreget, hogy segítsen, ha tud.

– Na de, barátom! Tudja maga, hogy én hány éves vagyok?

A másik nem tudta. No, meg is tudta azonnal, hogy nyolcvanöt.

– És beteg? Nem tud mozogni?

– Dehogynem tudok! Szerencsére az egészséggel nincs baj! Talán a sok friss levegő teszi!

– Akkor csak be tud jönni a városba! Különösen, ha kocsit is küldök... Mert itt van ez a Blomberg ügy a nyakamon, nem tudok vele mit kezdeni! Segítsen már. Olyan erők játszanak az ügyben, hogy egy heti nyereségük nagyobb, mint az ország évi pénzforgalma. Szóval nem tudom, mit merjek.

No, az öregben fel is ágaskodott a kopóösztrön azonnal. Hiszen az újságban olvasott tulajdonost éppen Blombergnek nevezték. „No, egye fene, nézzük meg!”

Tehát Koltó! Megegyeztek, hogy a Hugó papír cetlijén a költő mézesheteit illető kifejezés csakis ezt jelentheti.

– Holnap tehát megyünk. Ha lehet, korán. Ha nem, ahogy elkészülünk...

Ezt Kati mondta, és persze, hogy nem indulhattak korán. Még tizenegy órakor is álmosan pillogtattak, ami nem is volt csoda, mivel az éjszaka egy részében azzal foglalkoztak, hogy az asszony könyvéből a hiányzó két-három lapot megtárgyalták. A másik részében... egymással.

A hiányzó lapok megtárgyalása azzal az eredménnyel zárult, hogy még a végén sem tudták, miért lehetett az fontos akárkinek is, mikor világosan benne volt azokban a lapokban, hogy V. Ferdinánd idején az akkori Blomberg visszament annak a várkastélynak a vidékére, ahol az őse a ládákat az alagútban látta, és magával is vitte azokat. Így kellett ennek lennie, mert később miből is jött volna a leszármazottnak a rendszeres pénzes posta?

Hát így aztán volt már fél tizenkettő is az óra, amikor valahogy beültek a kis kocsiba.

Úgy határoztak közösen, hogy igyekeznek elkerülni az olyan helyeket, ahol rendőrségbe lehet botlani. Így hát a déli utat választották.

– Így is, úgy is meg kell kerülni egy jókora hegyet, de nem ejtjük útba a két nagyvárost. Vagyis Szatmárt és Nagybányát. De úgy látom, hogy nincs sok különbség a két út hossza között!

Valóban, abban mindketten egyetértettek, hogy a helyzetük miatt jobb elkerülni a rendőrrel való találkozást. Ők ugyan nem gyanúsíthatók semmivel, de az idő számukra is értékes.

Az újságot ők is látták, tudtak tehát a tűzvészről, s arról is, hogy Hugó eltűnt. Valószínűleg Gézával. Többre nem volt idejük az olvasgatáshoz, de ennyi is elég volt az elhatározáshoz. Aztán majd, amikor találkoznak, lesz lehetőség kidolgozni a stratégiát.

– Ismered ezt a déli utat?

– Nem. Még sosem voltam erre felé. De hát, végeredményben ez egy civilizált ország! Vannak útjelző táblák. Legtöbb ötven kilométer az, amit meg kell tennünk!

Valóban, amíg végig defilíroztak Szatmárhegy városán – mert valóban város az, akárki akármit is mond – még meg is töltötték a tankot. Sőt, egy kávéra is beültek a benzinkút melletti...

vendéglátó helyre. Mert igazából nem lehetett eldönteni, hogy az vendéglő, vagy csak kávézó hely.

– Na! Indulunk! – szedelőzködtek, mert már jócskán dél volt és ősszel korán sötétedik. Bármilyen szívesen tartóztatta őket az a kedves, fiatal pincérlány, menni kellett.

Két falu után (három?) megint elágazódás, ezúttal a tábla a bal oldali utat mutatta.

– Logikus! Úgy látszik, itt vége a kerülőútnak, s egyenesen Koltó felé kell fordulni.

Csak az volt egy kicsit furcsa, hogy az meg felfelé vezetett a hegynek.

– Valami új dolog lehet – dűnnyögött Levente, s ment nyugodtan felfelé. Egy darabig. Aztán egyszer...

Az ördög vigye! Leállt a motor!

De már akkor jól bent voltak az erdőben. Sötétedett is.

Nézik a motort, semmi baja nem látszik. Benzin van a tartályban, de kell is legyen, mert alig pár faluval arrébb volt megtöltve.

– Fene a jódogukat, vajon mit tettek bele?

Levente cukorra gondolt, Kati dízelolajra.

– Mindegy! Ezzel aligha megyünk ma tovább!

– Segítséget kell kérni!

– Egy szerviz jó lenne!

De nincs!

– Vajon itt mi van több? Medve vagy farkas?

Ezt Kati kérdezte.

– Nem tudom. Medve biztosan van. Az mindenütt van. De errefelé, gondolom, kevesebb, mint a Székelyföldön.

– Nekem egy is elég! Remélem, nem találkozunk vele!

– Mindegy! Akárhogy is, de gyalog kell elindulni. Még hozzá minél hamarabb, mert jó lenne sötétedés előtt embert találni.

– Merre?

– Azt hiszem visszafelé, mert Koltó még mindenképpen messze lehet. Meg aztán mintha valami házfélét láttam volna...

Amit az ember emleget, attól nem menekül.

– Nézz csak balra!

Valóban ott volt az emlegetett medve. Szép kerek fülű maci volt, az embernek kedve lett volna odamenni, megsimogatni.

– Meg ne próbáld!

– Miért ne? Elég kicsi!

– Hogyne! Van vagy ötven méternyire tőlünk. Vagyis jókora lehet! Szóval a legjobb, ha szép csendesen eloldalgunk. Aztán majd a háznál, ha van ott ember, akkor elmondjuk neki.

